

ΚΟΝΙΤΣΑ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΑΡ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ 32269

ΗΜΕΡ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ 19-6-1996

ΤΑΞΙΝ. ΑΡΙΘΜ.

60. Γενάρης - Φλεβάρης 1995

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΡΙΤΗ, ΤΕΥΧΟΣ 60 . ΔΡΧ. 200
Κ Ο Ν Ι Τ Σ Α

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
Βαδίζουμε στον 11ο χρόνο	1
Ενωση Κονιτσιωτών	2
Η ερήμωση της υπαίθρου με αριθμούς, Ι.Τ. .	3
Η Δοξασμένη Κοιλάδα, Η. Παπαζήση	5
Επανελληνισι των ονομάτων, Θ. Ζιώγα	7
Η κοπή της Βασιλόπιττας στη Νεμέρτσικα Βαγγ. Ντόκα	11
Χρόνος (ποίημα) Αντ. Κολιού	13
Τα αγριόγίδα και οι λαθροκυνηγοί Δ. Μπόγδου	14
Σχεδιασμός και υλοποίηση προογρ. περιβαλ- λοντικής εκπαίδευσης Ε. Γκορτζή	17
Ο πονηρός μάστορας, Αν. Ευθυμίου	20
Υπόμνημα-διαμαρτυρία	22
Ο νέος Μητροπολίτης	24
Γενικά περί Ορειβασίας Α. Δερμεντζόγλου-Ν. Ψωμάκα	25
Μνήμες του 1940 και της Εθν. Αντίστασης Λ. Βλάχου	29
Ενας λαϊκός καλλιτέχνης έφυγε Σ.Τ.....	33
Γλωσσάρι Θ. Ζιώγα	34
Η εκπαίδευση στην Κόνιτσα, Ι. Τσάγκα	36
Το βιβλίο Σ.Τ.	39
Γράμμα από τη Νίκαια Μ.Παγούνη	40
Από τον καιρό της Τουρκοκρατίας Β. Λαμπρίδη	41
Κοπή πίτας, Δ. Σδούκου	42
Παραδείγματα προς μίμηση. Λ. Εζνεπίδη .	43
Νέα από το Κεφαλοχώρι Ν. Φασούλη	44
Ο Μητροπολίτης Σεβαστιανός, Β. Κραπίτη	47
Οι μαθητές γράφουν, Φ. Ράγγα	48
Μιχάλης Παπαγιάννης Σ.Τ.	49
Ειδήσεις - Κοινωνικά	49

Χειμώνας στην Κόνιτσα

**Εκδίδεται από Συντακτική
Επιτροπή**

**Ανδρέου Ηλίας
Ζώτος Θεόφιλος
Τουφίδης Σωτήρης
Τσιάγκης Ικαρος**

**Υπεύθυνος σύμφωνα
με το νόμο:**

Σωτ. Τουφίδης

Κόνιτσα 44.100

Τηλ. (0655) 22.464 - 22.212

**Ετήσια συνδρομή: Εσωτερικού Δρχ. 1000
Εξωτερικού. Δολ. USA 20 Αυστραλ. 30
Αλληλογραφία - Συνδρομές - Εμβάσματα
στον υπεύθυνο του περιοδικού Σ. Τουφίδη
ή στο Βιβλιοπωλείο «ΕΛΕΓΕΙΟ» Θ. Ζώτου, Κόνιτσα**

**Γραφικές Τέχνες
ΘΕΟΔΩΡΙΔΗ**

Βαλαωρίτου 25 - Ιωάννινα

Τηλ.-Fax: (0651) 77358

Βαδίζουμε στον 11ο Χρόνο

Πέρασαν δέκα χρόνια από το 1985 που άρχισε η έκδοση του περιοδικού μας στην Κόνιτσα. Δέκα χρόνια χωρίς διακοπή, με συνέπεια στην αποστολή του, με συνεχή βελτίωση σε εμφάνιση και ύλη.

Είχε και έχει, όπως κάθε έντυπο, τα προβλήματά του και τις αδυναμίες, αλλά με τη συμπαράσταση των φίλων και συνδρομητών, είμαστε σίγουροι ότι θα προχωρήσουμε στο μέλλον, όπως και στο παρελθόν, νικηφόρα.

Οικονομικά, για να μην κλονιστεί η ισορροπία εσόδων-εξόδων, περιμένουμε τη στήριξη των φίλων και αυξάνουμε τη χρονιάτικη συνδρομή στις 1.500 δρχ. Νομίζουμε πως είναι λογική, αν λάβουμε υπόψη ότι για πέντε χρόνια δεν κάναμε καμιά αύξηση

παρά τη συνεχή άνοδο των τυπογραφικών και ταχυδρομικών εξόδων.

Για άλλη μια φορά τονίζουμε ότι οι σελίδες του περιοδικού είναι ανοικτές σε όλους για την προβολή τοπικών ζητημάτων, ιστορικών, λαογραφικών κειμένων κ.λ.π.

Περιμένουμε περισσότερη συμμετοχή και συνεργασία με τους Συλλόγους και τις Αδελφότητες των χωριών της Επαρχίας μας, με τους Γραμματείς των Κοινοτήτων, τους ταξιδεμένους συμπατριώτες μας και κάθε αναγνώστη.

Η "ΚΟΝΙΤΣΑ" πρέπει να ζήσει και ν' ακούγεται η φωνή της όσο γίνεται μακρύτερα.

Μ' αυτές τις λίγες σκέψεις η Συντ. Επιτροπή χαιρετίζει όλους τους φίλους του περιοδικού μας και εύχεται "Καλή Χρονιά".

ΕΝΩΣΗ ΚΟΝΙΤΣΙΩΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Στις 29/1/95 τα μέλη της ΕΝΩΣΗΣ ΚΟΝΙΤΣΙΩΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ "έκοψαν" τη βασιλόπιτα στο στέκι της Ένωσης. Με μεράκι και εργασία αρκετών ημερών τα μέλη του Δ/κού Συμβουλίου διαμόρφωσαν κατάλληλα τη μεγάλη αίθουσα και την έκαναν ζεστή και φιλόξενη

Στην εκδήλωση παραβρέθηκαν μεταξύ άλλων οι νομαρχιακοί σύμβουλοι: Ελένη Παπαμιχαήλ, Βασίλειος Ηλιάδης και Ιωάννης Ματσάγγας, καθώς και ο Δήμαρχος Κόνιτσας Πρόδρομος Χατζηγεφραιμίδης.

Στο χαιρετισμό του ο πρόεδρος της Ένωσης, ο κ. Χρήστος Ζακόπουλος, καλωσόρισε όσους τίμησαν την εκδήλωση, αναφέρθηκε σύντομα στις δραστηριότητες του Δ.Σ. και κάλεσε όλους να συνεισφέρουν ό,τι και όσο μπορούν στην κοινή προσπάθεια, που πρώτο στόχο έχει να αναδείξει και να προωθήσει λύσεις για τα προβλήματα της επαρχίας, μέσα από τη στενή συνεργασία και την αξιοποίηση όλου του ανθρώπινου δυναμικού της περιοχής.

Βέβαια η μέχρι τώρα ανταπόκριση κοινοτήτων και φορέων σε προηγούμενα καλέσματα δεν ήταν ικανοποιητική, αλλά πάντα υπάρχει η ελπίδα για το καλύτερο.

Τη σπουδαιότητα του ρόλου που μπορεί να παίζει η Ένωση Κονιτσιωτών για την ανάδειξη της επαρχίας επεσήμαναν στο χαιρετισμό τους και οι κ.κ. Πρ. Χατζηγεφραιμίδης, Ελ. Παπαμιχαήλ και Σερ. Φράγκος.

Όπως είχαμε κάνει γνωστό και σε προηγούμενο σημείωμά μας για κάθε κοινότητα της επαρχίας έχει ορισθεί συγκεκριμένος χώρος στην αίθουσα όπου κάθε χωριό μπορεί να παρουσιάσει την ταυτότητά του με την ανάρτηση φωτογραφικού ή άλλου υλικού.

Όσοι για διάφορους λόγους δεν είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν από κοντά την προσπάθεια του Δ.Σ. της Ένωσης μέχρι σήμερα ας το

κάνουν τώρα, γιατί ο τόπος τους χρειάζεται όλους και γιατί έτσι μόνο θα έχουμε το δικαίωμα να κρίνουμε και τους άλλους για τις πράξεις και τις παραλείψεις τους.

Οι σκόρπιες φωνές σχεδόν ποτέ δεν εισακούονται, οι σκόρπιες προσπάθειες σπάνια αποδίδουν, άρα η πλαισίωση της Ένωσης και η συνένωση όλων των φωνών και όλων των προσπαθειών είναι ανάγκη επιτακτική που υπαγορεύεται από την κοινή λογική.

Σε προηγούμενο τεύχος έχει απευθυνθεί έκκληση σ' όσους έχουν εκδώσει κάποιο βιβλίο να στείλουν σχετικό αντίτυπο και στην Ένωση για τον εμπλουτισμό της βιβλιοθήκης που ήδη "στήθηκε". Αναμένεται να υπάρξει μεγαλύτερη ανταπόκριση.

Όμως, όσο κι αν τα παραπάνω χρειάζονται συνεχή επισήμανση, ας γυρίσουμε στη βραδιά κοπής της βασιλόπιτας, προσφορά του ζαχαροπλαστέιου "ΠΑΠΑΓΑΛΙΝΟ". Το φλουρί το πέτυχε ο κ. Σδούκος Κοσμάς απ' το Κεφαλοχώρι.

Μεγάλος τυχερός της βραδιάς όμως ήταν ο κάτοχος του λαχείου Νο 7ο, που κέρδισε μια έγχρωμη τηλεόραση SANYO. Η τηλεόραση διατέθηκε στην Ένωση σε τιμή κόστους από το συμπατριώτη μας Γρ. Στάγιο.

Την όμορφη βραδιά έκανε πιο ευχάριστη το μουζούκι και το βιολί του Χρήστου Οικονόμου. Ήταν μια "μίνι" διασκέδαση, που ευχόμαστε να έχει συνέχεια, που όπως φαίνεται δε θ' αργήσει, αφού το Δ.Σ. έχει ορίσει συνεστίαση για την 1η Απριλίου 1995 στο κέντρο "Λιθαρίτσια". Η είδηση είναι πραγματική και δεν αναιρείται από την ημερομηνία. Άλλωστε θα σταλούν και προσκλήσεις.

Τις περιμένουμε και ευχόμαστε στο Δ.Σ. κουράγιο και πάντα μπροστά.

Η Ερήμωση της Υπαίθρου με Αριθμούς

Αν εξαιρέσει κανείς τό καλοκαίρι, οποιαδήποτε άλλη εποχή αν περιέλθει κάποιος τα χωριά της επαρχίας θα διαπιστώσει παντού την ερήμωση και την εγκατάλειψη. Λίγα είναι τα σπίτια που "καπνίζουν" ακόμη. Οι λιγοστοί κάτοικοι, ηλικιωμένοι οι περισσότεροι, προσπαθούν με νύχια και με δόντια να κρατηθούν στις πατρογονικές εστίες.

Αψευδής μάρτυρας της ερήμωσης και της εγκατάλειψης είναι η απουσία παιδικών φωνών. Χωριά που κάποτε έσφυζαν από ζωή σήμερα δεν έχουν καν σχολείο ή κι αν έχουν οι μαθητές τους μετριούνται στα δάχτυλα του ενός χεριού.

Για να καταδείξουμε το μέγεθος του προβλήματος παραθέτουμε μια σειρά αριθμών που αναφέρονται στα σχολεία και τους μαθητές δύο από τις επαρχίες του νομού Ιωαννίνων, των επαρχιών Πωγωνίου και Κόνιτσας.

Α΄ ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΩΓΩΝΙΟΥ

Πίνακας 1

ΤΜΗΜΑ	1974		1984		1994	
	ΣΧΟΛΕΙΑ	ΜΑΘΗΤΕΣ	ΣΧΟΛΕΙΑ	ΜΑΘΗΤΕΣ	ΣΧΟΛΕΙΑ	ΜΑΘΗΤΕΣ
ΠΩΓΩΝΙΟΥ	14	460	11	303	5	179
ΠΑΡΑΚΑΛΑΜΟΥ	8	278	7	158	3	111

Από μια απλή ανάγνωση του πίνακα προκύπτει ότι κατά τα τελευταία είκοσι χρόνια ο αριθμός των σχολείων και των μαθητών στις παραπάνω περιοχές περιορίστηκε περίπου στο ένα τρίτο (1/3).

Β΄ ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Πίνακας 2

ΣΧΟΛΕΙΟ	Σχ. έτος 1968 - 69	Σχ. έτος 1978 - 79	Σχ. έτος 1988 - 89	Σχ. έτος 1994 - 95
Αγία Παρασκευή	111	48	9	5
Αμαράντου 28	28	έκλεισε	-	-
Λαγκάδας	63	22	δε λειτούργησε	δε λειτουργεί
Μαζίου	72	31	12	δε λειτουργεί
Μόλιστας	8	2	έκλεισε	-
Παλαιοσελίου	17	15	6	0
Μ. Παπίγκου	21	12	δε λειτούργησε	δε λειτουργεί
Πληκατίου	31	12	6	7
Πουρνιάς	12	έκλεισε	-	-
Πυρσόγιαννης	44	8	έκλεισε	-

Φανερό κι εδώ το πρόβλημα της μείωσης του αριθμού των σχολείων και των μαθητών. Η μείωση από δεκαετία σε δεκαετία είναι κατακόρυφη.

Μια σφαιρική αντίληψη για την κατάσταση που επικρατεί προκύπτει από τον πίνακα που ακολουθεί.

	Σχ. έτος 1968-69		Σχ. έτος 1978-79		Σχ. έτος 1988-89	
ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΟΝΙΤΣΑΣ	Αριθμός σχολείων	Αριθμός μαθητών	Αριθμός σχολείων	Αριθμός μαθητών	Αριθμός σχολείων	Αριθμός μαθητών
	52	1737	34	740	18	499

Και από τον συνοπτικό αυτόν πίνακα επιβεβαιώνεται η αρχική διαπίστωση (πίνακας 1) ότι κατά την τελευταία εικοσαετία ο αριθμός των σχολείων και των μαθητών μειώθηκε στο 1/3 περίπου του αρχικού αριθμού κατά τη συγκεκριμένη περίοδο.

Η ύπαιθρος, λοιπόν ερημώνεται. Το ερώτημα, όμως που τίθεται είναι: Η μείωση του αριθμού των μαθητών στην ύπαιθρο σημαίνει και αντίστοιχη μείωση στο νομό;

Αν ληφθεί υπόψη ότι κατά την τελευταία δεκαετία ο συνολικός αριθμός των μαθητών του νομού μειώθηκε κατά 15% περίπου, η απάντηση είναι ότι το πρόβλημα αφορά και το νομό.

Το καμπανάκι της ερήμωσης και της εγκατάλειψης της υπαίθρου έχει χτυπήσει από καιρό. Οι αρμόδιοι, χωρίς χρονοτριβή πιά, πρέπει να αναζητήσουν τις αιτίες και να αναστρέψουν την κατάσταση με συγκεκριμένο προγραμματισμό και ενέργειες.

I.T.

Δημ. Σχολείο Αμαράντου 1958

Η ΔΟΞΑΣΜΕΝΗ ΚΟΙΛΑΔΑ

(Η λεκάνη του Αώου)

(συνέχεια του Προηγούμενου)

46ο

Φθάσαμε στο τέλος της πραγματείας μας αυτής. Στην ανάπτυξη του θέματός μας, απαριθμήσαμε γεγονότα που παρουσιάζουν την ιστορική εικόνα του τμήματος της ελληνικής γης, της Κοιλιάδος του Αώου, της Αρχαίας Παραναΐας. Την πορεία της εξιστόρισης των γεγονότων, σε ορισμένα σημεία την εγενικεύσαμε, απομακρυνθήκαμε απ' το κύριο θέμα μας. Αυτό κρίναμε αναγκαίο για την καλύτερη κατανόηση, αλλά και γιατί η απομάκρυνση δεν είναι άσχετη με το θέμα μας. Διεδραματίστηκαν στην Κοιλιάδα αυτή, γεγονότα με μεγάλη στρατιωτική και πολιτική σημασία. Απ' την έκβαση αυτών των γεγονότων, κρίθηκε η τύχη, η ζωή πολλών λαών, και η Ελλάς εδοξάσθη. Κατ' ακολουθία και ο χαρακτηρισμός της Κοιλιάδος "Δοξασμένη" δεν αποτελεί υπερβολή, ούτε υπερεκχείλιση του τοπικού πατριωτικού συναισθηματισμού.

Διαπιστώθηκε ακόμη, ότι οι κάτοικοι της Κοιλιάδος του Αώου, καθώς και άλλων ορεινών περιοχών, δεν ήταν ούτε επήλυδες, ούτε ανθρωπομαζώματα διαφόρων εποχών και περιστάσεων. Ήταν κάτοικοι αυτόχθονες, με αναμφισβήτητη την ελληνική καταγωγή των, εγκαταστημένοι απ' τη Νεολιθική εποχή. Δεν αρνούμεθα, ότι στο πέρασμα του χρόνου, σε ανώμαλες κατακτητικές

Του Ηλία Ε. Παπαζήση
περιστάσεις, εισέδυσαν και ξένα στοιχεία. Ήταν όμως αυτά τόσο ολίγα, τόσο αδύναμα που δεν μπόρεσαν ν' αλλοιώσουν τον χαρακτήρα των κατοίκων αυτών. Ετήρησαν μέχρι κεραίας, διεφύλαξαν ως κόρη οφθαλμού τα πατροπαράδοτα ήθη και έθιμα της ελληνικής φυλής μας. Με βδελυγμό απεμάκρυναν κάθε τι που δεν ήτο ελληνικό. Εκράτησαν το Έθνος.

Οι απόγονοι δε των αρχαίων αυτών κατοίκων της Κοιλιάδος του Αώου, της Αρχαίας Παραναΐας, που είναι οι σημερινοί παρώειοι (παρώειοι) κάτοικοί της, ανεδείχθησαν πιστοί τηρητές και συνεχιστές των πατροπαράδοτων ηθών και εθίμων των προγόνων των Παραναΐων και άγρυπνοι φύλακες του μετέπειτα μεταδοθέντος Ελληνοχριστιανικού Πολιτισμού.

Είμεθα πεπεισμένοι, ότι πάντοτε οι κάτοικοι αυτοί, θα κρατούν υψηλά τη λαμπάδα του Ελληνισμού, και κάθε παρουσιασθησόμενη αντιξοότητα, θα την αντιμετωπίσουν με γενναιότητα, αποφασιστικότητα, δεξιοτεχνία.

Όπως και προηγουμένως γράψαμε, φθάσαμε στο τέρμα της Πραγματείας μας, που τίτλο έχει "η Δοξασμένη Κοιλιάδα" (Η λεκάνη του Αώου κ.λ.π.). Δεν φθάσαμε όμως και στο τέλος της έρευνας και της

ιστορίας της Κοιλιάδος ταύτης. Υπάρχουν ακόμη πολλά και διάφορα ανεξερεύνητα και ευχόμεσθε, άλλος μεταγενέστερος ημών να συνεχίσει και να ολοκληρώσει την ιστορία του άμοιρου τούτου χώρου, που πολλά πρόσφερε, αλλά δυστυχώς παραμελημένος και εγκαταλελειμμένος εξακολουθεί να παραμένει.

Και ο συνεχιστής εκείνος κατά την πορεία των προσπαθειών του, ας έχει υπ' όψιν του και τα ακόλουθα σχετικά, που αντί προλόγου στην αναφερθείσα πραγματεία γράψαμε και ως έχουν ταύτα καταχωρούμε:

"Ο Λουκιανός λέγει, ότι όποιος θελήσει να γράψει ιστορία, πάνω απ' όλα, πρέπει ν' αφοσιωθεί στην αλήθεια. Η μοναδική του έννοια πρέπει να είναι αυτή. Γιατί πρέπει να γνωρίζει, ότι η ιστορία, δεν απευθύνεται στους συγχρόνους του, αλλά στους μεταγενεστέρους τους ο-

ποίους πρέπει να διαφωτίσει, να διδάσκει, να εξυπηρετεί. Ακόμη, ότι η ιστορία στη σειρά των διαφόρων έργων, έχει διαφορετική θέση. Ανήκει στη σειρά των έργων εκείνων τα οποία προκειμένου να δοθεί φώς απαιτείται μεγάλη φροντίδα. Απαιτούνται οι απαραίτητες προϋποθέσεις, ο χρόνος, η συστηματική έρευνα συνοδευόμενη με υπομονή και επιμονή, καταφυγή στις διάφορες πηγές, στις ελεγμένες πληροφορίες και συγκέντρωση, σταχυολόγηση, συστηματοποίηση όλων των στοιχείων.

Ο Όμηρος πάλι λέγει: "Όποιος ιστορεί γεγονότα δεν πρέπει να τα μπερδεύει με τις Πολιτικές ιδέες του, αλλά να είναι καθ' όλα αντικειμενικός. Έτσι θα μείνει η ιστορία, όπως λέγει και ο Θουκυδίδης "κτῆμα ες αεί".

ΤΕΛΟΣ

ΒΙΝΤΕΟΤΑΙΝΙΑ διάρκειας 40 λεπτών.

1. Με τις υπέροχες οροσειρές της Τύμφης και τις χαράδρες Αώου και Βίκου.

2. Την Κόνιτσα και τα αρχοντικά της, το Γανναδίό, την Καστάνιανη, την Πυρσόγιαννη.

3. Καγιάκ στον Αώο και στον Βοΐδομάτη.

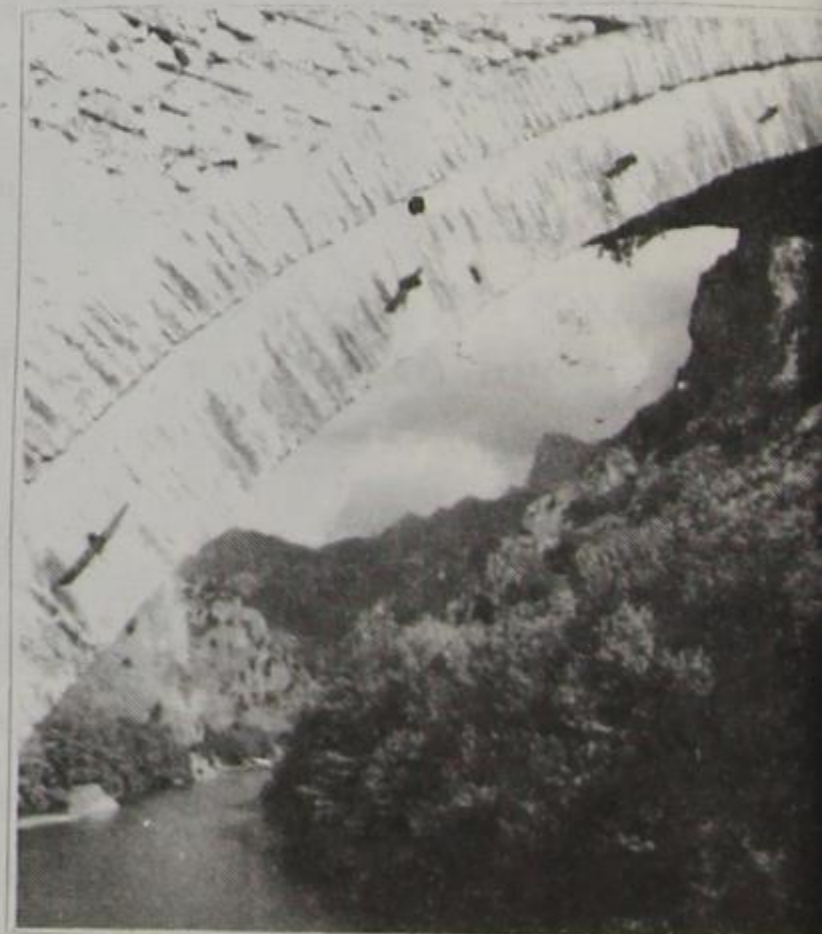
Αποστέλλεται ταχυδρομικώς. Στο εσωτερικό 6.000 δρχ. σύν τα ταχυδρομικά.

Εξωτερικό 30 δολ. U.S.A. σύν ταχυδρομικά ή 50 μάρκα.

Παραγγελίες - Πληροφορίες:

STUDIO Μπάμπης Κόνιτσα

Τηλ. 0655-22350, 23101, 22389.

ΕΠΑΝΕΛΛΗΝΙΣΗ ΤΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

του Θωμά Β. Ζιώγα

Κοιτούσα έκπληκτος και κάπως απορημένος την πρόσκληση που μόλις παρέλαβα με το ταχυδρομείο. Έγραφε: "Η Διεθνής Ένωση για την Διάδοση των Αρχαίων Ελληνικών Ονομάτων (Δ.Ε.Δ.Α.Ε.Ο.) σας προσκαλεί σε ημερίδα για την διάδοση των αρχαίων ελληνικών ονομάτων..., στην αίθουσα της παλαιάς Βουλής...", κλπ. κλπ., υπό την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού.

Σκέφτηκα: Τη σημερινή εποχή, εποχή του ευδαιμονισμού και της πλουτοθηρείας, μπορεί να υπάρχουν άνθρωποι που να έχουν τέτοιες λεπτές πνευματικές ανησυχίες και να ενδιαφέρονται για θέματα εθνικής πολιτιστικής ταυτότητας;

Ευτυχώς, συμβαίνει αυτό! όπως ιδίοις όμμασι διαπίστωσα, και είναι μια ελπίδα για τον πολιτισμό μας. Υπάρχουν και τώρα ρέκτες άνθρωποι, ανήσυχοι πνευματικά, που αγωνιούν για την πολιτισμική τροπή της κοινωνίας μας, και με τις παρεμβάσεις τους προσπαθούν να προλάβουν, ή και να αντιστρέψουν στρεβλώσεις του πολιτισμού και της παράδοσής μας.

Βλέποντας το γραμμένο με αρχαιοελληνικούς χαρακτήρες κάλεσμα, ολο και με κέντριζε η περιέργεια. Πήγα, λοιπόν, στην ημερίδα.

Στη μεγαλόπρεπη αίθουσα της παλιάς Βουλής, όπου πλανάται η αύρα των επιφανών που θεμελίωσαν θεσμικά το νεοελληνικό κράτος, συνάχτηκαν κάθε ηλικίας και επαγγέλματος άνθρωποι. Ήσαν παρόντες: πανεπιστημιακοί, επιχειρηματίες, δάσκαλοι, αγρότες, δικη-

γόροι, μηχανικοί, γιατροί, έμποροι, χειρώνακτες, πολιτικοί, δηλ. άνθρωποι απ' όλο το κοινωνικό φάσμα.

Όλοι τους, αγορητές και ακροατές, έδειχναν να διακατέχονται από μια βαθειά ανησυχία για την εξέλιξη του πολιτιστικού γίνεσθαι της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας.

Οι εισηγήσεις πολλές και τεκμηριωμένες. Η ιστορία του γένους μας, λαμπρή και ανεπανάληπτη, σαν οπτασία περνούσε απ' το νου κάθε ακροατή.

Φούντωνε το θυμικό τ'ου, καθώς άκουγε μια σειρά από γνήσια ελληνικά ονόματα ευκλεών ανδρών, καύχημα του ελληνικού και διεθνούς πολιτισμού.

Με επιμονή τονίστηκε ότι ο κατακλυσμός ξένων πληροφοριών και εικόνων, που δίδονται μέσω των απρόσωπων διεθνών ΜΕΣΩΝ, ωθεί το άτομο και την κοινωνία στην παθητική, ή και ενεργητική, αποδοχή κοινωνικών συμπεριφορών και πολιτιστικών προτύπων παντελώς ξένων προς τη δική του ιστορική και παραδοσιακή ταυτότητα. Μάλιστα, λαοί με αμέτρητη ιστορία και απροσδιόριστη πολιτισμική προσφορά, όπως ο δικός μας που είναι ταυτισμένοι με το όνομά του, έχουν κέραιο πρόβλημα με τη διεθνή πολιτισμική ισοπέδωση. Η πολυπολιτισμική ιδιαιτερότητα και ποικιλία, την οποία πολυ εύκολα και φλύαρα διακηρύσσουν μερικοί, δεν φαίνεται ότι μπορεί να επιτευχθεί με τον σημερινό τρόπο χρήσης των ΜΕΣΩΝ. Άχρωμο, άγευστο και άοσμο πνευματικά θα είναι το προϊόν του μέλλοντος πολιτισμού. Γι' αυτό, ανάγκη για αφύπνι-

ση!

Ο λαός μας, λαός ιστορικός, που έχει τη θεία χάρη να γεννάει πολιτισμό, το χρωστάει στον εαυτό του, αλλά και σ' όλον τον κόσμο, να διαφυλάξει και να εξελίξει την ιδιαιτερότητά του αυτή, ώστε να προσδώσει πάλι περιεχόμενο, πνευματική λάμψη, ομορφιά και ποικιλία στη θαμπή και ομοιόμορφη εικόνα της διεθνούς κοινωνίας.

Εμείς δεν έχουμε τον τρόπο και τα μέσα να πλημμυρίσουμε τον κόσμο με μύρια όσα υλικά προϊόντα, και ούτε είναι αυτό του χαρακτήρα μας. Έχουμε, όμως μια θαυμάσια χώρα με περίλαμπρη ιστορία και μια μεστή λαϊκή παράδοση, που όλα τα λοιπα αγαθά της γης δεν ισοζυγίζονται μαζί τους. Είναι τα άϋλα αγαθά που κάνουν τον Έλληνα τον πίο "πλούσιο" διεθνή πολίτη. Ασφαλώς πολλοί είναι ζηλόφθονες, και ίσως και μοχθηροί, και δεν μπορούν, ενώ ασωτεύουν τον υλικό τους πλούτο, να μας συγχωρήσουν την θεία αυτή εύνοια.

Είναι τα μόνα "αγαθά εν αφθονία" που έχουμε στο πολιτισμικό μας θερμοκήπιο, και αυτά πρέπει εντατικά να καλλιεργήσουμε και να εξάγουμε. Τα ωφέλη θα είναι πολλαπλά για όλους, κυρίως γιατί θα διαδοθούν οι πανανθρώπινες πολιτισμικές αξίες που γέννησε και εξέθρεψε ο ελληνισμός. Για να γίνει αυτή η πολιτισμική ανάταση πρέπει πρώτα να διαφυλαχθεί κάθε πολιτισμικό στοιχείο που μας κληροδοτήθηκε, και κυρίως η ελληνική γλώσσα, αυτή που σφραγίζει την αυθεντικότητα κάθε ελληνικού δημιουργήματος.

Στο ειδικό γλωσσικό θέμα της ημερίδας, την ελληνική ονοματοδο-

σία και γενικότερα την ορολογία, οι οιωνοί είναι κάκιστοι. Κατακλύσθηκε ο περίγυρός μας από κάθε είδος ακατανόητες ονομασίες, αλλοεθνή ονόματα, άλογα ακρωνύμια, ξενόγλωσσες λέξεις, σόλοικες εκφράσεις, κλπ. Το κακό έφθασε στο απροχώρητο. Η ώρα της αντίδρασης ήλθε! Το "ουκέτι καιρός" τελείωσε!

Δώστε, λοιπόν, ελληνικά ονόματα σε ό,τι χρειάζεται να ονοματισθεί, πολύ περισσότερο στους ανθρώπους. Δόξα τω Θεώ! η ελληνική γραμματολογία είναι προσβάσιμη και αστείρευτη σε ιδέες, θεματα και πρότυπα. Στα ελληνόπουλα ας δώσουμε ελληνικά ονόματα κατά τη βάπτιση και την ονοματοδοσία. Η εθνική σημασία αυτής της ενέργειας είναι προφανής, αλλά μνημονεύω, προς επιρρωσή της, την αναφερθείσα στην ημερίδα περικοπη ομιλίας του καθηγητή Μανόλη Ανδρόνικου: "... Η ελληνικότητα της Μακεδονίας αποδεικνύεται από το γεγονός και μόνον ότι από τα 70 ονόματα που βρέθηκαν στους τάφους και τα διάφορα άλλα μνημεία στο ΔΙΟΝ τα 68 ήταν ελληνικά...".

Το όνομα, που είναι η κοινωνική διαβίου, ταυτότητα κάθε ατόμου, θα σημαίνει θα διεγείρει και θα εκτρέφει τη φύτρα του γένους. Αυτό το διέκρινε, λίγο πριν την επανάσταση του 1821, και ο πανούργος Αληπασάς, όταν έλεγε: "... Εσείς οι Έλληνες, μπρε, κάτι μεγάλο έχετε το κεφάλι σας. Δεν βαφτίζετε πια τα παιδιά σας Γιάννη, Πέτρο, Κώστα παρά Λεωνίδα, Θεμιστοκλή, Αριστείδα! σίγουρα κάτι μαγειρεύετε!...".

Σε πρακτικό επίπεδο:

Πρέπει να σταματήσει η σύντμηση των ονομάτων, κυρίως των γυ-

ναικειών. Είναι βαρβαρισμός να λες και να ακούς Σούλες, Ρούλες, Βούλες και τα παρόμοια. Η φώνηση του πλήρους ονόματος είναι πολιτισμός και δείχνει εκτίμηση προς το άτομο που το φέρει.

Να εκλείψει πάραυτα ο συρμός της φραγκοποίησης των ονομάτων. Ονόματα όπως: Τζώνη, Τζίμου, Μπίλυ, Ερρίκος, Φραγκίσκος, Ελισάβετ, Υβόννη, Ζανέτ, και άλλα τέτοια δεν έχουν θέση στην ελληνική ονοματολογία. Αν τι μη άλλο, για μας τους Έλληνες δείχνουν υποτελή πολιτισμικό μιμητισμό.

Ας λιγοστέψουν τα ρωμαϊκά: Κώστας, Παύλος, Βιργινία, Βικτόρια, κλπ. και στη θέση τους ας λέμε ελληνικά ονόματα, π.χ. Φοίβος, Άλκης, Άγις, Ορφέας, Πύρρος, Αντιγόνη, Θάλεια.

Να αποφεύγουμε, κατά το δυνατόν, τα εβραϊκά: Θωμάς, Ματθαίος, Γιάννης, Γαβριήλ, Μιχαήλ, Εμμανουήλ, Ηλίας, Μαρία, κλπ., και ας πληθύνουμε τα ελληνικά: Περικλής, Πλάτων, Πάρις, Λεωνίδα, Θησέας, Κλεάνθης, Πάτροκλος, Αριστείδης, Φαίδονας, Τηλέφη, Ασπασία, Εκάτη, κλπ. ων ουκ έστι τέλος.

Ας περιορίσουμε, τέλος, και τα ελληνικά ονόματα που είναι σε ευρεία χρήση, π.χ. Δημήτρης, Γιώργος, Πέτρος, Νικόλαος, Θανάσης, Χρήστος κλπ., και στη θέση τους να βάλουμε άλλα ελληνικά, πλέον πρωτότυπα, όπως: Σόλων, Κλεομένης, Διομήδης, Ηρακλής, Αριστοτέλης κλπ.

Έτσι, θα πλουτίσει σε καλλιέργεια και ποικιλία το τωρινό ονοματολόγιο, το οποίο έχει κορεσθεί από Γιάννηδες, Κώστηδες, και τα παρόμοια ονόματα της συνήθειας. Αυτήν

την άκομψη ομοιομορφία της σύγχρονης ονοματολογίας την παρατήρησε ακόμη και ο απλός, αλλά θυμόσοφος, λαός που σκωπτικά την περιγελά λέγοντας: "Κόψε δέντρο φτιάξε Κώστα και από κουτσουπιά Δημήτρη, κι αν ρωτάς και για τον Γιάννη ό,τι ξύλο θέλεις κάνει".

Είναι αλήθεια, και σωστά αναφέρεται και στο έντυπο της ημερίδας, ότι "... Η απαράδεκτα περιορισμένη χρήση ονομάτων των αρχαίων προγόνων μας από τη σύγχρονη ονοματολογία περιορίζει την ιστορική συνεχή πορεία μας στο χρόνο, και αν συνεχιστεί θα έχει ολέθριες συνέπειες στο μέλλον...".

Όμως, προσοχή! Όλα τα παραπάνω πρέπει να γίνονται πολιτισμένα, με πειθώ και διακριτικά. "Μηδέν άγαν", έλεγαν οι πρόγονοί μας. Ο σεβασμός και η ανοχή προς τις αρχές και τα πιστεύω κάθε ανθρώπου πρέπει να κατισχύουν.

Ο φωτισμένος Κοραής, λίγο πριν την επανάσταση του 1821, δίνει το μέτρο και τη σημασία της ελληνικής ονοματοθεσίας, γράφοντας: "... Εν από τα σημεία της ενεργουμένης σήμερα αναγεννήσεως αυτού (εννοεί του ελληνικού γένους) πρέπει να λογίζεται και ο ζήλος των ελληνικων ονομάτων. Αλλ' ο τοιούτος ζήλος καταντά εις κομπαστικήν γοητείαν, εάν δεν συνέχεται εις του πρέποντος τα όρια. Επαινετόν έργον εργάζονται όσοι γονείς θέτουσι εις ακόμη ανονονόμαστα τέκνα ονόματα ελληνικά και Ελλήνων όχι των τυχόντων, αλλά των αξιεπαίνων, ή καν των αμέμπτων. Εκείνοι όμως οι γονείς έχουσι της τοιαύτης ονοματοθεσίας το δικαίωμα μόνοι, όσοι μετά του ονόματος δίδουν και ανατροφήν ελληνικήν

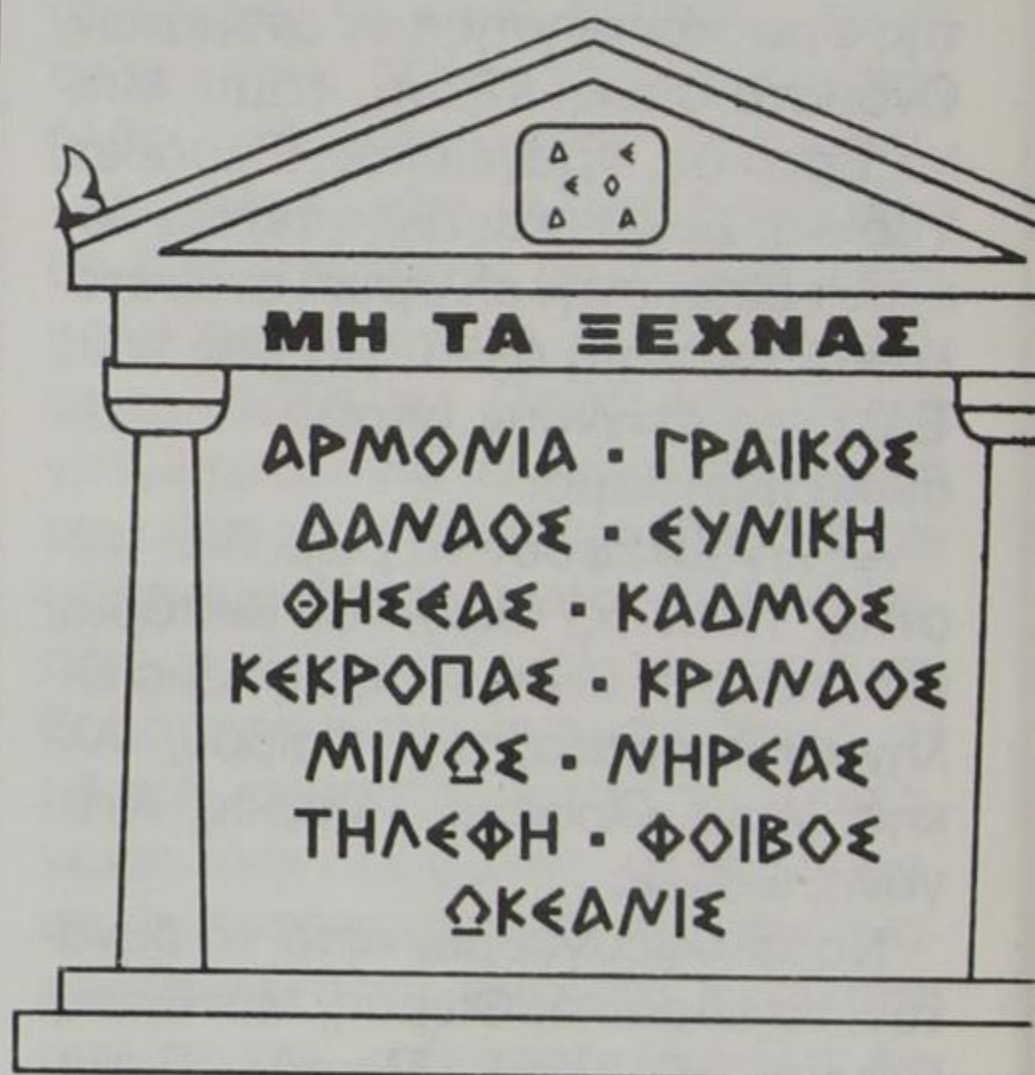
και παιδείαν εις τα τέκνα των...".

Θα συνιστούσαμε στους γέροντες, που τηρώντας το έθιμο, θέλουν να δώσουν στα εγγόνια το όνομά τους, που έτυχε να μην είναι ελληνικό, να προτιμήσουν διπλό όνομα, π.χ. αντί για Γαβριήλ, ας το ονομάσουν Θαλή - Γαβριήλ. Να φωνάζουν το παιδάκι Θαλή και να γιορτάζει όποτε ορίζει η εκκλησία την εορτή του αρχαγγέλου Γαβριήλ. Είναι μια πρακτική που εφαρμόστηκε και προεπαναστατικά. Μ' αυτήν παρακάμπεται και κάποια παλιά επιφύλαξη της Εκκλησίας, γιατί η πράξη αυτή σαφώς δεν έχει κανέναν αντιχριστιανικό σκοπό και σίγουρα δεν αποσκοπεί στο να κάνει το παιδί "εθνικό", κατά την εκκλησιαστική έννοια του όρου, πράγμα αδιανόητο σήμερα για όλους τους Έλληνες.

Τέλος, είναι αναγκαίο να γίνει κατανοητό απ' όλους μας ότι "... Σ' αυτήν την δραστηριότητα δεν οδηγούμαστε από καμιά υπέρμετρη προγονολατρεία και επιθυμία επιστροφής στο παρελθόν, αλλά από μια φυσιολογική αντίδραση στο βίαιο αγκάλιασμα της διεθνοποίησης που συντελείται με γοργούς ρυθμούς...", όπως αλλου επισημαίνεται στο φυλλάδιο της ημερίδας.

Η ημερίδα τελείωσε πολύ ανθρώπινα. Μια ηλικιωμένη Ελληνίς εξ Ιωνίας μνημονεύτηκε παραδειγματικά για το πρωτότυπο ελληνικό όνομά της ΤΑΡΣΗ (=Καλαμένια), και ένας απλός πολίτης τιμήθηκε με έπαινο, γιατί ονόμασε την κόρη του ΑΛΚΜΙΝΗ, παρά το έθιμο και την απαίτηση των παππούδων.

Το μήνυμα που βγήκε απ' τη συζήτηση ήταν το παρακάτω:

ΕΝΩΣΤΕ ΤΗ ΦΩΝΗ ΣΑΣ
ΜΕ ΤΗ ΔΙΚΗ ΜΑΣ ΣΤΟ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟ
ΘΕΜΑ ΤΗΣ **ΕΠΑΝΕΛΛΗΝΙΣΗΣ**
ΤΗΣ ΟΝΟΜΑΤΟΘΕΣΙΑΣ
ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Η ΥΠΟΘΕΣΗ ΑΥΤΗ ΜΑΣ ΑΦΟΡΑ ΑΜΕΣΑ
ΠΑΡΤΕ ΤΗΝ ΣΤΑ ΧΕΡΙΑ ΣΑΣ
ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΤΕ ΤΗΝ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΑΣ

Σημείωση

Συμφωνώντας με τα όσα γράφει ο φίλος Θ. Ζιώγας στο παραπάνω άρθρο του για την "επανελληνισή" των ονομάτων, θα ήθελα κι εγώ να προσθέσω και κάτι ακόμα για τον εξελληνισμό των επιθέτων. Μήπως η Δ.Ε.Δ.Α.Ε.Ο θά 'πρεπε ν' αναλάβει αγώνα και προς αυτή των κατεύθυνση; Για να γίνω σαφής, εννοώ τα επίθετα που έχουν ξενική προέλευση, όπως: τα εις -ογλου κ.λ.π. Δεν μπορεί π.χ. ο Καπόγλου να γίνει Κάπος ή Καπίδης κ.λ.π.;

Γιατί να έχουμε Τούρκικες καταλήξεις; Η γλώσσα μας προσφέρει πολλές εναλλακτικές λύσεις σ' αυτό το πρόβλημα.

Η ΚΟΠΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΟΠΙΤΑΣ ΣΤΗ ΝΕΜΕΡΤΣΙΚΑ

γράφει ο Βαγγέλης Βλάση Ντόκας

Μια μικρή τελικά ομάδα Κονιτσιωτών, με επικεφαλής τον ορειβάτη αειθαλή φίλο μας Σωτήρη Τουφίδη και την κυρα-Χρυσάνθη τη γυναίκα του, αποφάσισε να κόψει τη βασιλόπιτα στη Νεμέρτσικα Πωγωνίου, στις 5-2-1995.

Προσκαλεσμένοι κι εμείς, ο Ίκαρος κι εγώ, βρεθήκαμε εκείνη τη φλεβαριάτικη Κυριακή, πολύ πρωί, στην πλατεία του Βασιλικού.

Δυο αυτοκίνητα απ' την Κόνιτσα και το τρίτο απ' τα Γιάννινα.

Στο Κεφαλόβρυσσο, το μεγάλο αρχοντοχώρι της περιοχής, αφήσαμε τα δύο επιβατηγά κι επιβιβαστήκαμε στο αγροτικό φορτηγάκι του Πέτρου. Μπροστά η κυρα-Χρυσάνθη με τη βασιλόπιτα στα χέρια και ο γιός του οδηγού, ο μικρός Σίμος.

Στην καρότσα όλοι οι υπόλοιποι. Ο Ίκαρος όρθιος επιτιθέμενος στ' αγιάζι κι όλοι εμείς καθισμένοι, ο Σωτήρης, εγώ, ο Βαγγέλης ο Κονιτσιώτης κι ο Κώστας. Όλη η ομάδα αριθμούσε συνολικά οχτώ ορειβάτες.

Το φορτηγάκι πήρε τον ανήφορο αγκομαχώντας, ενώ ο δρόμος, όσο ανεβαίναμε, στένευε και δυσκόλευε. Ένα παγερό αεράκι απ' τη μεριά του Γράμμου κοκκίνιζε τα μάγουλά μας.

Αν κι είχαμε χειμωνιάτικο ντύσιμο, το κρύο μας διαπερνούσε και δενιώθαμε ευχάριστα.

Τρία αλβανόπαιδα μας προσπέρασαν με χαιρετισμό. Έρχονταν από τα χιόνια και κατευθύνονταν στο άγνωστο, δίχως ελπίδα.

Το τοπίο ολόγυρα παρουσίαζε α-
γριάδα κι φιλοξενία. Τα δέντρα
χτυπημένα από αστροπελέκια, κλω-
νάρια πεσμένα απ' το βάρος του χιο-
νιού, το χιόνι παγωμένο κι απάτητο,
εκεί που δεν τόβλεπε ο Ήλιος. Σε
κάποια στροφή ακινητοποιήθηκε
και το φορτηγάκι.

Επ' ώμου λοιπόν τα εφόδια και τη
βασιλόπιτα, εκ περιτροπής στα χέ-
ρια, κι αρχίσαμε ορεξάτοι - και για
να ζεσταθούμε λιγάκι- την ανάβαση.
Συνηθισμένοι κι εμείς σ' αυτό το εί-
δος πορείας, γιατί είμαστε βουνίσιοι
άνθρωποι, ανεβαίναμε όλοι γοργά
προς τα ύψη, αφήνοντας χαμηλά,
στην πρωϊνή αχλή του χειμωνιάτικου
καιρού, τον κόσμο με όλα τα συνα-
κόλουθά του!

Όσο ανεβαίνει κανένας ψηλότε-
ρα, τόσο εξαγνίζεται και βλέπει τα
πράγματα καθαρότερα, τόσο απο-
κτάει φτερά και κλαπατάρια, όπως
θάλεγε ο συμπατριώτης μας Κρυ-
στάλλης.

Τα πρώτα χρόνια που πατάμε εί-
ναι παγωμένα και γλιστράνε επικίν-
δυνα για όσους δεν ξέρουν να τα
περπατάνε... Σε κάθε κορφή και στο
στρατιωτικό σημείο κάνουμε μικρές
στάσεις και φωτογραφιζόμαστε
πολλές φορές. Στο βάθος, προς το
βοριά, επιβλητική και κάτασπρη η
ψηλότερη κορυφή με το υψόμετρο
των 2-198 μέτρων. Κουκουλωμένη
στα χιόνια περνάει ατάραχη τη χει-
μερία της νάρκη ονειρευόμενη άνοι-
ξεις και καλοκαίρια βελούδινα. Πι-
στεύουμε πως μας είναι προσιτή και
θα την κατακτήσουμε, αλλά γλήγορα
θα γελαστούμε. Η φύση έχει τη δική

της άμυνα.

Σ' ένα μικρό ξεκούρασμα η κυρα-
Χρυσάνθη μας προσφέρει ξερούς
καρπούς και σταφίδα, ενώ ο
Σωτήρης μας δίνει απ' το θερμό ζε-
στό βουνίσιο τσάι με μέλι. 'Ό,τι πρέ-
πει για να συνεχίσουμε. Οι ορειβά-
τες ξέρουν από κάτι τέτοια. Ανα-
κτούμε το κέφι μας και προχωράμε
με στόχο τις στρουγκοκαλύβες.

Θαυμάζουμε την αντοχή του μι-
κρού μας Σίμου, που ηγείται της ο-
μάδας! Ο Ήλιος, στο μεταξύ, έχει
ανεβεί τρεις οργιές και οι χιονισμέ-
νες πλαγιές παίρνουν μια λάμψη ε-
κτυφλωτική.

Ένα σμήνος πουλιών περνά πάνω
μας και χάνεται προς τα βορειοηπει-
ρωτικά βουνά. Αυτά δεν έχουν σύνο-
ρα, όλος ο τόπος, όλος ο κόσμος πα-
τρίδα τους! Μακάρι νάχαμε κι εμείς
οι άνθρωποι την ελευθερία τους!

Κι ενώ φαινόταν εύκολη η ανάβα-
ση κάπου σκαλώσαμε. Οι παροτρύν-
σεις του μπροστάρη Σωτήρη και του
Ίκαρου δεν μας έπιαναν. 'Αλλωστε
δεν είχαμε και τα κατάλληλα εργα-
λεία αναρρίχησης. Έτσι επιστρέψα-
με στον αυχένα του βουνού και πάνω
σ' ένα παχύ στρώμα χιονιού, με ευ-
χές και χωρατά, κόψαμε τη βασιλό-
πιτα. Ήταν μια καλοφτιαγμένη πίτα
από τα χέρια της κυρα-Χρυσάνθης
και το κομμάτι έπιασε τόπο και μας
έφερε στα συγκαλά μας. Τυχερός
ήταν ο Ίκαρος. Και δε μπορούσε να
γίνει αλλιώς, γαμπρός Κονιτσιώ-
της ήταν.

Μετά το φαγητό, η μισή ομάδα δεν
τόβαλε κάτω. Επιχείρησε απ' άλλη
πλευρά, και ανεβήκαμε κάθετα στις

στρουγκοκαλύβες. Εκεί το θέαμα ήταν υπέροχο. Χιόνια, πολλά παγωμένα χιόνια, σχημάτιζαν ένα ονειρεμένο τοπίο. Μια εικόνα αξέχαστη που την αποθανάτισαμε στις φωτογραφικές μας μηχανές.

Ωστόσο η κορυφή της Νεμέρτσικας στεκόταν απρόσιτη. Εκεί μονάχα τα σύννεφα και οι ομίχλες σεργιάνιζαν εγωϊστικά και έφτιαχναν το δικό τους Βασίλειο!

Απ' τις στρουγκοκαλύβες του Δούσκου αγναντεύεις τις κορυφές του Γράμμου, του Σμόλικα, της Τύμφης, της Μουργκάνας, του Μακρύκαμπου, να διαφεντεύουν το γαλάζιο τ' ουρανού.

Η κοιλάδα της Κόνιτσας και το οροπέδιο του Παρακάλαμου ήταν αθώρητα εκείνη την ημέρα, εξαιτίας της αραιής καταχνιάς.

Η Νεμέρτσικα λέγεται και οροσειρά της Μερόπης, μας είπε ο

Σωτήρης, γιατί απ' το Μαυροβούνι και τα χωριά του Αϊ-Κοσμά φαίνεται σαν γυναίκα κοιμώμενη.

Η κατάβαση παρουσιάστηκε δυσκολότερη. Το χιόνι, όσο κατεβαίναμε, σε πολλές μεριές ήταν μαλακότερο και τα πόδια μας χάνονταν ως το γόνα. Έτσι πολλές φορές χρειάστηκε να τινάξουμε τις αρβύλες μας. Όμως κατεβαίναμε με το αίσθημα της σιγουριάς.

Μετά από εφτάωρη πορεία φτάσαμε στο φορτηγάκι κι από 'κει στο κεφαλόβρυσσο στο τέρμα της ομαδικής μας διαδρομής. Και η μέρα έκλεισε μ' έναν φιλικότατο αποχαιρετισμό και με μια ευχή να ξανααναμώσουμε σε μια άλλη εκδήλωση, σε μια άλλη ορειβασία, γιατί οι προσπάθειες αυτές αναβαθμίζουν και ενισχύουν την ανθρώπινη επικοινωνία!

Βαγγέλης Βλάση Ντόκας

ΧΡΟΝΟΣ

ΠΟΙΗΣΗ

Η ηλιαχτίδα του χρόνου τρύπησε τον Ορίζοντα
Ο Άνθρωπος!

Μόνο η αγάπη σκοιώνει το θάνατο
πρωϊνή δροσοσταλίδα καταστάλαξε πάνω του
αφήνοντας τα ίχνη της Ελπίδας

Ποιός μπορεί να μαντέψει αναίτια
το φτερούγισμα των ορθρινών Αγγέλων
Ο ΩΝ; Στη γαλήνη γιγνώσκει το πέλαγος
Ο ΗΝ; Τον συνθλίβουν πεπερασμένα μηνύματα
αεί αιωρούνται αιώνια....

Ο ερχόμενος: Ερμηνεύει νοήματα
και αόρατα νήματα,

Πεμπουσία ο Χρόνος παλίμψηστο κάλλος
φωταψίας και εκλαμψίας.

Αντωνία Κολιού

Τα αγριόγιδα και οι λαθροκυνηγοί

Δημητρίου Μπόγδου

Με την προσδοκία ότι θα επιστήσω την προσοχή και το ενδιαφέρον των αρμοδίων για την προστασία και τη διάσωση των αγριόγιδων της περιοχής μας και γενικά, που βρίσκονται στα πρόθυρα της εξαφάνισης, πήρα την απόφαση να γράψω αυτό το άρθρο στο περιοδικό "Κόνιτσα".

Όπως είναι γνωστό από πολλά χρόνια, υπάρχει νόμος του κράτους, που απαγορεύει το κυνήγι του αγριόγιδου, όμως κανένας δεν τον τηρεί.

Τα αγριόγιδα αντιμετωπίζουν στις μέρες μας σοβαρό κίνδυνο εξαφάνισης. Το κυνήγι του αγριόγιδου τελευταία έχει πάρει μεγάλες διαστάσεις. Στην Ελλάδα τα περισσότερα αγριόγιδα σκοτώθηκαν στην κατοχή, στη δεκαετία του πενήντα, αλλά και σήμερα συνεχίζεται η εξόντωσή τους.

Παλαιότερα το αγριόγιδο μας το έδειχναν οι εικόνες των βιβλίων: ένα ζώο που έχει τέτοιο χρώμα, ζυγίζει τόσα κιλά, έχει εκείνα τα κέρατα, ζει τόσα χρόνια, γεννάει τόσα μικρά κ.λ.π. Σήμερα το ενδιαφέρον μας γι' αυτά τα ζώα είναι διαφορετικό. Μετά από μελέτες ολόκληρων δεκαετιών, αρχίσαμε να καταλαβαίνουμε ότι, αν σήμερα δεν τα προστατέψουμε από τους λαθροκυνηγούς, θα εξαφανιστούν από το πρόσωπο της ζωής.

Κάποτε τα βλέπαμε από μακριά

να χοροπηδούν στα βράχια και για μια στιγμή στεκόμασταν και τα καμαρώναμε. Τώρα έχουν αραιώσει τόσο πολύ, που αν δεν παρθούν αυστηρά μέτρα ενάντια σε ορισμένους ασυνείδητους κυνηγούς, θα εξαφανιστούν. Το αγριόγιδο είναι φτιαγμένο για να ζει στα ψηλά βουνά και προσαρμοσμένο τέλεια στη δύσκολη ζωή του. Είναι πολύ ευκίνητο ζώο και πηδάει με ευκολία από το ένα μέρος στο άλλο, από τον ένα βράχο στον άλλο και γενικά τρέχει με μεγάλη ταχύτητα για να μπορεί ν' αποφεύγει τους πολλούς εχθρούς του. Επίσης τα αγριόγιδα διαθέτουν πολύ δυνατή όσφρηση που, πέρα από την αποκάλυψη ενός εχθρού που πλησιάζει, χρησιμεύει και στην αναγνώριση των ομοειδών τους.

Παρ' όλη, όπως βλέπουμε την τέλεια προσαρμογή τους στο πεδίο και στις συνθήκες του υψηλού βουνού, στο γρήγορο τρέξιμο, στη δυνατή όσφρηση που διαθέτουν για να αποφύγουν τον κίνδυνο που διατρέχουν κάθε μέρα, τα κοπάδια των αγριόγιδων μειώνονται συνεχώς. Η μείωση του πληθυσμού των αγριόγιδων, φυσικά, οφείλεται στο ανεξέλεγκτο κυνήγι από τους λαθροκυνηγούς που τα τελευταία χρόνια έφτασε σε απειλητικά επίπεδα.

Επίσης η μείωση του πληθυσμού των αγριόγιδων οφείλεται και στη σημαντικότερη αλλαγή που έγινε στο καθεστώς κυνηγιού ή καλύτερα

λαθροκυνηγιού που προέρχεται από την κάθε είδους διευκόλυνση που παρέχεται στο λαθροκυνηγό άμεσα ή έμεσα. Οι διευκολύνσεις αυτές είναι οι παρακάτω:

α) Βελτίωση του εξοπλισμού, β) αύξηση του ελεύθερου χρόνου των κυνηγών, γ) εξάπλωση των χωματόδρομων στα δάση για διάφορους σκοπούς, δ) ο υποτυπώδης έλεγχος από το δασαρχείο και τους δασοφύλακες. Στη μείωση επίσης των αγριόγιδων συντελούν πολύ οι φυσικοί κυνηγοί: λύκοι, λύγκας, χρυσαιτοί και άλλοι εχθροί.

Τα όμορφα αυτά ζώα της φύσης, βασικά, ζούν στη χαράδρα του Αώου, στους πρόποδες του Σμόλικα, στο Ροϊδοβούνι (Τραπεζίτσα), στην Τύμφη (Γκαιμήλα) και σ' άλλες περιοχές της επαρχίας μας. Αγριόγίδα ζουν επίσης και σ' άλλα βουνά της πατρίδας μας, όπως: στα βουνά της Κρήτης, σε πολλά νησιά του Αιγαίου, στον Παρνασσό, Γκιώνα, στα βουνά της Μακεδονίας και αλλού.

Στα περισσότερα απ' τα γνωστά βουνά που έχουν ακόμη αγριόγίδα, το λαθροκυνήγι τους γίνεται τόσο συστηματικά, όσο και ανενόχλητα, και το χειρότερο, ίσως συχνά με την ανοχή κάποιων τοπικών αρμοδίων. Αναρωτιέμαι πόσοι λαθροκυνηγοί πιάστηκαν από τα αρμόδια όργανα όλα αυτά τα χρόνια να σκοτώνουν τα όμορφα αυτά ζώα και τι ποινές τους επιβλήθηκαν;

Τα αγριόγίδα προτιμούν πάντα τους απόμερους γκρεμούς όπου περνούν τις ώρες τους καθισμένα σε ση-

μεία με θέα για να μπορούν να αντιληφθούν τους κυνηγούς πριν φθάσουν σε απόσταση βολής.

Πρέπει όμως να κατέβουν μιά φορά την ημέρα σε κάποια πηγή για να ξεδιψάσουν κι εκεί είναι που τα περιμένουν οι λαθροκυνηγοί τα χαράματα και τα σκοτώνουν.

Οι κυνηγοί πρέπει επιτέλους να καταλάβουν, ότι το κυνήγι του αγριόγιδου είναι έγκλημα ενάντια στη φύση.

Τι μπορεί να γίνει άμεσα για να σταματήσει αυτή η αργή υποβάθμιση του φυσικού κόσμου της περιοχής μας;

Δηλαδή, τι μέτρα θα πάρουν οι αρμόδιοι από τα δασαρχεία και γενικά, που θα πρόσφεραν κάποιες εγγυήσεις επιβίωσης στα αγριόγίδα πριν να είναι αργά;

Κάνω ορισμένες, προτάσεις που θα μπορούσαν να βοηθήσουν στον αγώνα ενάντια στην εξαφάνιση του αγριόγιδου.

1) Να εφαρμοστεί ο νόμος που απαγορεύει το κυνήγι του αγριόγιδου.

2) Να βελτιωθεί η νομοθεσία της χώρας και να ορίζει ποινές για παραβάσεις του νόμου.

3) Να δημιουργηθεί επιτροπή από υπαλλήλους του δασαρχείου και οικολόγους που θα κάνουν απογραφή των αγριόγιδων και άλλων ζώων της περιοχής μας που βρίσκονται στα πρόθυρα της εξαφάνισης. 4) Να γίνουν προγράμματα ενημέρωσης των κατοίκων της περιοχής μας από το ράδιο σχετικά για την προστασία του αγριόγιδου, δημοσιεύσεις στον

τύπο για τον κίνδυνο εξαφάνισης αυτών των ζώων και τέλος να δοθεί ενημερωτικό υλικό στους μαθητές των Γυμνασίων και Λυκείων.

Στο όμορφο αυτό θηλαστικό, που στολίζει τα βουνά της περιοχής μας και απειλείται με εξαφάνιση, αφιέρωσα ένα ποιημά μου:

Τα αγριόγιδα και οι λαθροκυνηγοί

Αχολογούν τα κράκουρα
κάτω εκεί στα Τρόχαλα.

Από τις ντουφεκιές
κι από τις μπαταριές

Μήτε σε γάμο ρίχνονται
μήτε σε χαροκόπι.

Ζωές ήρθαν να πάρουνε
αυτοί οι αγριανθρώποι

Ήρθαν να πάρουν τις ζωές
απ' αυτές τις αγριογίδες
Που ποτέ τους δεν φοβήθηκαν
βροχές και καταιγίδες.

Κάθε χρόνο και πιο λίγες
μένουν απ' τις αγριογίδες
Ώσπου θάρθει η χρονιά
που δεν θα μείνει ούτε μία.

Αυτά τα αγριοκάτσικα

που ζουν εκεί στα κράκουρα
είναι στολίδια του βουνού
και αυτουνού του Αώου ποταμού.

Θα μείνουν άδεια αυτά τα κράκουρα

χωρίς τ' αγριοκάτσικα
Θα γίνει η φύση πιο φτωχή
αν τ' αγριογίδι εξοντωθεί.

Έχουν κι αυτά δικαίωμα
να ζουν σ' αυτήν την πλάση
Να χαίρονται τα κράκουρα
κι αυτήν την άγρια φύση.

Να μεγαλώνουν τα κατσίκια τους
στα αγαπητά λημέρια τους.
Εκεί επάνω στο βουνό
χωρίς κατατρογισμό.

Τα κυνηγούν αλύπητα
χειμώνια καλοκαίρι
Επάνω εκεί στα κράκουρα
στο κάθε τους λημέρι.

Κανέναν δεν πειράξανε
κανέναν δεν ζημιώσανε.
Γιατί λοιπόν οι κυνηγοί
είναι μαζί τους τόσο σκληροί;
Γιατί;

ΠΟΛΥΝΑ Γ. ΜΠΑΝΑ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

ΘΕΜΙΔΟΣ 2 - Α' ΟΡΟΦΟΣ

ΤΗΛ. 22.464

ΟΙΚΙΑ: ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ 127

ΤΗΛ. 33147

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΡ. ΜΠΑΝΑΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

ΠΑΡ' ΑΡΕΙΩ ΠΑΓΩ

ΘΕΜΙΔΟΣ 2 - Α' ΟΡΟΦΟΣ

ΤΗΛ. 22.464

ΟΙΚΙΑ: ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ 127

**ΘΕΜΑ: Σχεδιασμός και υλοποίηση προγράμματος
Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.**

(Εισήγηση του Σ.Σ. Αλεξάνδρου Ε. Γκορτζή
στο σεμινάριο Περιβαλλοντικής Εκπ/σης στην Κόνιτσα 7-12-94).

Η περιβαλλοντική εκπαίδευση συμπληρώνει το σχολικό πρόγραμμα, δρά αντισταθμιστικά, είναι καινούρια εκπαιδευτική διαδικασία, νέος τρόπος οργάνωσης της σχολικής ζωής, νέα αντίληψη καλλιέργειας πίστης και καθορισμού στάσεων και συμπεριφοράς. Είναι καινούριος άνεμος στην εκπαίδευση της χώρας μας. Είναι προσπάθεια του σχολείου να αντιδράσει στους κινδύνους, που δημιουργεί η διατάραξη του οικοσυστήματος, η καταστροφή και η ρύπανση του περιβάλλοντος, η αδιαφορία που αγνοεί τη φυσική αρμονία και δηλητηριάζει τις σχέσεις μας με τον περίγυρο.

Τα οικολογικά θέματα είναι επίκαιρα και κρίσιμα. Έχουν άμεση σχέση με την ποιότητα ζωής και την επιβίωση, εξαιτίας της συντελούμενης άγριας εκμετάλλευσης των φυσικών πόρων, της απληστίας και της δίψας του κέρδους, τα οποία κατατρώγουν τα σωθικά, ακρωτηριάζουν τους αναγκαίους χώρους με τον επικίνδυνο πολλαπλασιασμό των ρυπογόνων εστιών. Υπάρχουν έτσι αρκετές αφορμές, που συμβάλλουν στην εφαρμογή ενός τέτοιου προγράμματος στα σχολεία, μεταξύ των οποίων κυρίαρχη θέση έχουν: η διάθεση των μαθητών, οι προτάσεις των εκπαιδευτικών, τα επίκαιρα προβλήματα (απόβλητα, πλημμύρες κ.α.), οι ε-

γκύκλιοι του ΥΠΕΠΘ, η ευαισθητοποίηση των φορέων, η ενημέρωση του συλλόγου διδασκόντων, η υποβολή σχεδίου κ.α.

Στο σχέδιο ενός προγράμματος θα πρέπει να αναφέρονται τα παρακάτω στοιχεία: α) η τάξη ή οι τάξεις που έχει επιλέξει η Παιδαγωγική ομάδα, η οποία και αναλαμβάνει την προσέγγιση υπεύθυνα και αποτελεσματικά. β) Το θέμα, το οποίο προκύπτει από την αλληλοεπίδραση όλων όσων εμπλέκονται σ' αυτό. γ) οι γενικοί και ειδικοί (αντικειμενικοί) στόχοι, οι οποίοι διατυπώνονται με σαφήνεια... δ) ημερομηνία έναρξης, η διάρκεια, τα χρονικά όρια εξέλιξης, οι περίοδοι των φάσεων, οι δυνατότητες ανατροφοδότησης, ανασκόπησης, διαμορφωτικής αξιολόγησης κ.α. ε) η κατάλληλη μέθοδος (... πως θα...) και η κατοχή της, την οποία προσδιορίζει η περιοχή αντικειμένων ο τρόπος εργασίας (κυρίως ομαδική - εταιρική αλλά και ατομική), οι άξονες δραστηριοτήτων, ο χώρος (μέσα και έξω από το σχολείο), η διευθέτηση της σειράς πραγματοποίησης των απαραίτητων διδακτικών ενεργειών κ.α. στ) Τα απαραίτητα υλικά και μέσα διδασκαλίας (κατά κατηγορίες οικολογικών θεμάτων και σε σχέση με τα γνωστικά αντικείμενα) ζ) το προβλεπόμενο κόστος (αναλυτικά και συνο-

λικά) που απαιτεί η εφαρμογή του προγράμματος. Όταν εξασφαλιστούν τα παραπάνω, ενημερωθούν εκπαιδευτικοί και μαθητές, συναποφασιστεί η τελική επιλογή, διεγερθεί το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης, διαμορφώνεται το τελικό σχέδιο και υποβάλλεται στη διοίκηση για έγκριση. Αφού έχει διαπιστωθεί η πλήρη κατοχή του θέματος (το...τι), το επίπεδο γνώσης των μαθητών (...σε ποιούς), η ερευνητική διάθεση, η ερευνητική συμμετοχή, η συντονισμένη συνεργασία, οι κοινωνικοπαιδαγωγικές λειτουργίες, η αβίαστη προσέγγιση, η κοινή δράση, το πνεύμα ανοιχτής συνεργασίας, η ευαισθητοποίηση στην τάξη (ακούσματα μαθητών, σλάϊτς κ.α.) ... ανοίγει πλέον ο δρόμος για συγκεκριμένες δραστηριότητες (υλοποίηση). Οργανώνεται η τάξη σε ομάδες ερευνητικής δράσης. Κατονομάζονται τα θέματα και οι προβληματισμοί. Ακολουθεί παιδαγωγική καθοδήγηση και οργάνωση (αρχικός προγραμματισμός, περιεχόμενα, στόχοι), προσανατολισμός στις πτυχές του αντικειμένου, τρόποι συμμετοχής, εργασίας, συζήτησης, επεξεργασίας κ.α. Η επόμενη φάση περιλαμβάνει: επαφή με τις πηγές, εργασίες, ερωτήματα, έρευνα, συνεντεύξεις, αποφάσεις, επίσκεψη, αναγνώριση... Κάθε ομάδα πραγματοποιεί, παρατηρεί, βλέπει, ερευνά, δρα, δημιουργεί, εξετάζει από τη δική της οπτική γωνία και καταγράφει σε συγκεκριμενοποιημένη βάση.... Στη συνέχεια οι ομάδες προβαίνουν σε μια συνθετική δραστηριότητα, χωρίς αντιπαλότητες

και ανταγωνισμούς, παρουσιάζουν και αξιολογούν τις εργασίες, τεκμηριώνουν προτάσεις και τις αξιοποιούν (ανακοινώσεις, εκθέσεις κ.λ.π.). Οι δραστηριότητες μπορεί να σχεδιάζονται και με άλλες μορφές τόσο στην τάξη, όσο και έξω από την τάξη και ακόμη σε συνεχή εναλλαγή. Επιπλέον είναι δυνατό να καλύπτουν πολλές πλευρές ενός αντικειμένου όπως π.χ. στο θέμα: "νερό" αναφέρω ενδεικτικά τα παρακάτω: επίσκεψη, στις πηγές, δεξαμενή, πεδιάδα, σύστημα ποτίσματος, δαπανηρές χρήσεις, έρευνα ποσότητας, ενημέρωση από υπευθύνους, χρήσεις, ιδιότητες, κίνδυνοι, μόλυνσης, και απώλειας, δυναμική νερού, χαρακτηριστικά λυμάτων (οικιακών), εργοστάσια εμφιάλωσης νερού (καταγράφονται, σχεδιάζονται, φωτογραφίζονται). Εξετάζονται ακόμη οι πιθανότητες οικονομίας σε ατομικό και οικογενειακό επίπεδο, οι τρόποι εξοικονόμησης, οι υπεύθυνοι διαχείρισης, το νερό της βροχής κ.α. Κάθε πρόγραμμα Περιβαλλοντικής εκπαίδευσης πρέπει να χαρακτηρίζεται από πληρότητα και να εξετάζεται, ή σε συνάρτηση με όσα διδάσκονται στα άλλα μαθήματα μέσα στο Ωρολόγιο Πρόγραμμα, ή έξω από αυτό ή ευκαιριακά σε πλαίσια ειδικών γεγονότων. Η προσέγγισή του πρέπει να γίνεται διαμαθησιακά ή διαπραγματευτικά, ο δε χρόνος εφαρμογής κυμαίνεται από μια διδακτική ώρα μέχρι και σχολικό έτος.

Η επίδραση του περιβάλλοντος και των γεωφυσικών συνθηκών πάνω στον άνθρωπο είναι γνωστή από

την εποχή του Ιπποκράτη. Σήμερα αναγνωρίζεται η ύπαρξη γεωϊστορικής επιστήμης και αρχίζει να αναγνωρίζεται η εκπαίδευση της Τοπικής Ιστορίας. Ένας επιστήμονας γράφει: Η Ιστορία, η Μυθολογία και η παράδοση συνδυαζόμενες με την τεχνολογική πρόοδο μπορεί να αποτελέσουν τη βάση του μέλλοντος. Στα λείψανα του παρελθόντος ανταμώνεται το αρχαίο πνεύμα χυμένο στο μάρμαρο και το φκιάρι του εργάτη σκοντάφτει στο χαμόγελο της κόρης. Οι στίχοι του Γ. Δροσίνη είναι νομίζω πολύ επίκαιροι: Μη πάρεις πέτρα από ναού χαλάσματα, διαβάτη, αν ξαναχτίσεις το ναό θα λείψει ένα κομμάτι". Με την ευκαιρία αυτή αναφέρω στη συνέχεια μερικά οικολογικά θέματα προτεινόμενα για Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Νερό, ένδυση, μεταφορές, εκπαίδευση, διοίκηση, τουρισμός, καλλιέργεια, προϊόντα, δάσος, ενέργεια, ο καιρός, βιομηχανίες, δρυμοί, ήθη και έθιμα κ.α. Έχουμε το γενικό θέμα (ενότητα) όπως: π.χ. το νερό στη ζωή μας, και μετά συναποφασίζονται τα επιμέρους θέματα όπως π.χ., το πόσιμο νερό, το νερό της Θάλασσας, το νερό της λίμνης, το νερό του ποταμού, το σύστημα ύδρευσης, το φράγμα, η δεξαμενή, υδατόπυργοι, υδραυλική εγκατάσταση, σπατάλη, περιορισμός... και γενικά χτίζουμε σε όλες τις περιοχές και σε κάθε είδος ανθρώπινης δραστηριότητας.

Όλες γενικά οι παράμετροι χαρακτηρίζονται από το αβίαστο των ενεργειών και έχουν ως θεμελιακή

αρχή την αρχή της εργασίας, όχι βέβαια της πρώιμης παραγωγικότητας αλλά του παιδαγωγικού μέσου που θα βοηθήσει στην αφομοίωση, στην εμπέδωση των γνώσεων, στην καλλιέργεια των ικανοτήτων και δεξιοτήτων του μαθητή. Οι γνώσεις δεν παρέχονται έτοιμες δεν είναι έξω από τα ενδιαφέροντα του μαθητή, ούτε έξω από τη φύση που αναπνέει, ούτε έξω από ευχάριστες μορφές έκφρασης. Η μέθοδος ξεκινάει από τις ανάγκες που κλείνει μέσα του το παιδί, ξεκινάει από την ψυχή και αμβλύζει παντού τη χαρά της δημιουργίας. Οι εκπαιδευτικοί είναι οι εμπυχωτές, οι συντονιστές, οι συνεργάτες, οι συνοδοιπόροι στο "να μάθει ο μαθητής πως να μαθαίνει" χωρίς το δέος του λάθους και μακριά από κάθε περιθωριοποίηση στο σχολικό περιβάλλον.

Οπωσδήποτε τα παραπάνω δεν είναι άγνωστες πρακτικές... Ίσως είναι ένας νέος κόσμος που ανοίγεται μπροστά μας, ίσως χρειάζεται αποκωδικοποίηση, ίσως χρειάζεται νέος κώδικας ηθικής και αξιών σε όλες της δραστηριότητες, ίσως είναι καιρός της βιοπολιτικής (ταυτισμού αγαθού βίου και προστασίας βιοπεριβάλλοντος), ίσως σήμερα είναι περισσότερο ανάγκη να συμφιλιωθεί ο άνθρωπος με τη φύση και τον εαυτό του... Για να αποδώσει όμως χρειάζεται την ψυχή, την αποφασιστικότητα, τη γνώση και την αγάπη του Δασκάλου, "να φέρει φως όπου σκοτάδι κι αποσκιά, στο νου και στην καρδιά τ' ανθρώπου, στου κόσμου την καθάρια σκέψη.

Ο πονηρός μάστορας και το αθώο μαστορόπλο

του Αναστ. Ευθυμίου

Ένας πονηρός μάστορας είχε εμπνευστεί το ακόλουθο κόλπο, για να παίρνει ταχτικά μεροκάματα από κάποιο πλούσιο και καλοκάγαθο αφεντικό. Είχε τρυπήσει μερικά κεραμίδια (κάναλες) με την αρίδα του και τάβαζε σε δύο ή τρεις μεριές από ένα προκαλώντας δύο-τρεις σταλαματιές.

Ερχόταν ο νοικοκύρης.

- Μάστορα, έχω δύο τρεις σταλαματιές.

- Ναρθώ αφεντικό να τες σιάσωμε.

Και πήγαινε, άλλαζε τα τρύπια, κεραμμύδια με άλλα γερά και τα τρυπημένα τάβαζε σε άλλη θέση.

Μετά την πρώτη βροχή εμφανιζόταν και πάλι το αφεντικό.

- Μάστορα, οι παληές σταλαγματιές πιάστηκαν αλλά άνοιξαν καινούργιες. Μήπως δεν πρόσεξες και πάτησες απάνω.

- Και πού είναι;

- Στον καλόν οντά, κοντά στο τζάκι.

"Αμ' τι γύρευς εγώ προς τα κεί αφεντικό. Σπαίνουν τα αφιλότιμα τα κεραμίδια κι από τον ήλιο, ξεφεύγουν από τον αγέρα κι ακόμα και τα γατιά τ' αναποδογυρίζουν όταν απαλεύουν και γατεύονται".

Κι αυτό το βιολί συνεχίστηκε αρκετά, χωρίς να υποψιάζεται τίποτε το αθώο και απονήρευτο "αφεντικό". Νέες σταλαγματιές παρουσιάζονταν κι έπαιρνε μεροκάματα ο πονηρός μάστορας. Κάποια φορά όμως που πήγε τ' αφεντικό να τον ζητήσει, δεν τον βρήκε, δούλευε έξω σε κάποιο χωριό. Ήταν όμως εκεί ο γιός του μάστορα και πήρε αυτόν για να του φτιάσει τες σταλαγματιές. Αυτό το νεαρό μαστορόπλο που δεν ήξερε το κόλπο του πατέρα του, βρήκε τα τρυπημένα κεραμμύδια, τα αντικατέστησε με καινούργια και δεν εμφανίστηκαν νέες σταλαματιές.

Όταν γύρισε ο γέρος από το χωριό που είχε δουλέψει, το παιδί του ανάφερε ότι έτσι κι έτσι. "Ήρθε το τάδε αφεντικό και σε ζήτησε κι επειδή δε σ' ήβρε, πήρ' εμένα και τόπιασα καναδυό σταλαγματιές. Ήταν τα κεραμμύδια τρύπια και τα πέταξα κι έβαλα καινούργια".

"Αχ ωρέ παιδί τι μόκανες! μουρμούρησε ο γέρος, έχασα κάμποσα μεροκάματα που έπαιρνα συχνά από τον καλό και αθώο αυτόν αφεντικό"....

ΟΙ ΜΑΣΤΟΡΟΙ ΚΑΙ Η ΟΜΟΡΦΗ ΜΠΑΡΕΣΙΩ (Η Κυρά)

Δύο μαστόροι από τα χωριά της Κόνιτσας έπιασαν δουλειά στο σπίτι ενός καθηγητή στα Γιάννενα.

Κατά τη συνήθεια που είχαν όλοι οι μαστόροι-λόγω του ότι τες γυναίκες τους τες άφηναν στο χωριό - κοιτούσαν και λιμπίζονταν τες ξένες, κοπέλες και παντρεμένες, και σχολίαζαν τα προτερήματα ή τα ελαττώματά τους.

Μόλις λοιπόν η "κυρά" η νεαρή γυναίκα του καθηγητή τους πήγε τον καφέ και στεκόταν όρθια όσο να τον πιούν για να πάρει τα ποτήρια και τα φλυτζάνια, εκείνοι την έτρωγαν με τα μάτια και σαν απομακρύνθηκε άρχισαν τα σχόλια αλλά για καλό και για κακό στα "κουδαρίτικα" στη συνθηματική γλώσσα των μαστόρων.

- Όρματη η μπαρέσιω (η κυρά), είπε ο ένας.

- Γυάλισες στερνάρια που φορεί; (είδες στήθη που έχει), συμπλήρωσε ο άλλος.

- Αμ αγωγιάτες; (γάμπες).

Και θα συνέχιζαν ακόμη ασφαλώς να εκθειάζουν τα κάλη της, αλλά σταμάτησαν απότομα και ξαφνικά, γιατί ακούστηκε η φωνή του καθηγητή "του

μπαρού" να λέει.

"Όρματη είναι η μπαρέσιω κι όρματα στερνάρια κι αγωγιάτες φορεί, αλλά τα φορεί για το μπαρό και όχι για τους κουδαραίους".

Ο καθηγητής που είτε καταγόταν από κάποιο μαστοροχώρι της Ηπείρου, είτε τα είχε διαβάσει στα Ηπειρωτικά Χρονικά που τα δημοσίεψε ο Γυμνασιάρχης Χρ. Σούλης ήξερε τα κουδαρίτικα....

Τι τους ήθελες τότε τους μαστόρους. Ξεροκοκκίνησαν, καταντροπιόστηκαν και δεν μπορούσαν να αρθρώσουν ούτε λέξη. Πού να το φανταστούν ότι το αφεντικό ήξερε τα κουδαριάτικα.

Όσο να συνέλθουν από τη ντροπή και την κατάπληξή τους και να ζητήσουν συγγνώμη, ο καθηγητής είχε φύγει για τη δουλειά του.

Οι δύο μαστόροι κακοδούλεψαν ως το μεσημέρι και σαν πλησίαζε η ώρα ναρθεί τ' αφεντικό μάζεψαν τα εργαλεία τους κι έφυγαν, γιατί ντρέπονταν να τον αντικρύσουν. Και το απόγευμα πάλι δεν πήγαν στη δουλειά.

Βλέποντας ο καθηγητής ότι δε φάνηκαν και διαπιστώνοντας πως είχαν πάρει και τα εργαλεία τους, κατάλαβε αμέσως την αιτία και μιά και δυό σηκώνεται και πάει στο καφενείο που σύχναζαν. Ήταν εκεί και μόλις τον είδαν έσκυψαν τα κεφάλια τους καταντροπιασμένοι, δεν ήξεραν τι να κάνουν.

Χαμογέλασε εκείνος, τους χαιρέτησε και κάθησε στο τραπέζι τους.

- Γιατί βρε παιδιά δεν ήρθατε στη δουλειά; ρώτησε.

- Μ., μ., μα αφεντικό, δε, δε, δεν μπορούμε.... κατόρθωσαν να τραυλίσουν.

"Αειντε ωρέ τους ξέρω εγώ τους μαστόρους που λεν όλο τέτοιες κουβέντες και δεν παρεξηγιέμαι. Ξέρω πως μ' αυτά περνάτε τον καιρό σας, είπε τ' αφεντικό. Αειντε, πάρτε τα

εργαλεία σας κι ελάτε να σκολάσετε τη δουλειά".

Κι αφού κέρασε και ήπιαν από ένα πιετό, σηκώθηκε.

- Φεύγω και σας περιμένω, τους είπε.

Και οι μαστόροι πήγαν και συνέχισαν τη δουλειά. Αλλά όσο να την τελειώσουν ήταν συνεσταλμένοι και με κάποιο συναίσθημα εντροπής. Χαρά και ανακούφιση αισθάνθηκαν μόνο όταν τελείωσαν κι έφυγαν από τον κουδαρομαθή καθηγητή.

Εδώ θεωρούμε σκόπιμο και κατάλληλο να προσκολήσουμε και το ακόλουθο λαϊκό ανέκδοτο που είναι χαρακτηριστικό για τους μαστόρους.

Μια συμμορία ληστών ενέδρευε δίπλα στο δρόμο που περνούσε μέσα από ένα πυκνό δάσος. Από τες κουβέντες που έκαναν οι παρέες των διερχομένων, καταλάβαιναν σε ποιά κοινωνική τάξη ανήκαν. Πέρασαν οι διακοναράιοι, κουβέντιαζαν για τη γεναιοδωρία των ανθρώπων, πέρασαν οι καλαντζήδες, ραφτάδες και λοιποί.

Όλοι συζητούσαν για τες δουλειές των και τες τέχνες των και όποιους καταλάβαιναν πως έχουν παράδες τους σταματούσαν και τους λήστευαν. Πέρασαν οι εμπόροι καιπραματευτάδες που συζητούσαν όλο για τες τιμές των νομισμάτων και των εμπορευμάτων, τους άρπαξαν. Τους ταξιδιώτες που έρχονταν από μακρινά ταξίδια, από τη Ρουσία, τη Βλαχιά, το Κάϊρο κ.λ.π τους λήστεψαν. Το ίδιο έκαναν και με τους τσελιγκάδες που συζητούσαν πόσο είχαν πουλήσει τα μαξούλια τους. Τέλος πέρασαν και οι μαστόροι, ολόκληρο μπουλούκι. Τα παλληκάρια κινήθηκαν να τους ληστέψουν.

- Αφήστε τους, λέει ο καπετάνιος, μαστόροι είναι που φεύγουν για ταξίδι όλο μασκαραλίκια κουβεντιάζουν, για γυναίκες και τα ρέστα, αφήστε τους να περάσουν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ - ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ

ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ: ΔΙΣΤΡΑΤΟΥ - ΑΡΜΑΤΩΝ - ΠΑΔΩΝ - ΠΑΛΑΙΟΣΕΛΙΟΥ - ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ - ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Σας γνωρίζουμε ότι σήμερα στις 29-01-1995 στο Κοινοτικό Γραφείο της Κοινότητας Διστράτου Κόνιτσας, έλαβε χώρα κοινή συνεδρίαση των Κοινοτικών Συμβουλίων των Κοινοτήτων:

ΔΙΣΤΡΑΤΟΥ-ΑΡΜΑΤΩΝ-ΠΑΔΩΝ-ΠΑΛΑΙΟΣΕΛΙΟΥ-ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ-ΚΟΝΙΤΣΑΣ με θέμα συζήτησης.

"Βελτίωση - ασφαλτόστρωση 36ης Επαρχιακής οδού Κόνιτσας - Ελεύθερο - Δίστρατο - Ορια Νομού (Χιονοδρομικό Κέντρο Βασιλίτσα) μετά διακλαδώσεως προς Πηγή και Βρυσοχώρι.

Το παραπάνω έργο εντάχθηκε στα πλαίσια του έργου ΣΑΝΤ ΠΕΠ/1994 με προϋπολογισμό ύψους 1.200.000.000 δρχ.

Εγκρίθηκε η σύσταση εργολαβίας 2ετούς συμβάσεως προϋπολογισμού 400.000.000 δρχ., η δημοπράτηση της οποίας έγινε την 08-08-1994 και ήδη την 02-09-1994 υπεγράφη το συμφωνητικό με τον ανάδοχο (κ. Γεραλή Γεώργιο), η δε εγκατάσταση εργαλάβου έγινε με δίμηνη καθυστέρηση. Δυστυχώς μέχρι σήμερα δεν άρχισε η εκτέλεση του έργου παρά μόνον ο ανάδοχος έχει μεταφέρει στην θέση "Σιουσνίτσα" δύο (2) προπολεμικούς και μικρής ιπποδύναμης προωθητήρες χωρίς να εργάζονται.

Αποτέλεσμα αυτού του ΕΜΠΑΙΓΜΟΥ και της απαράδεκτης αν όχι σκόπιμης κωλυσιεργίας ήταν η μη απορρόφηση της διατεθείσης για το έτος 1994 πίστωσης εκ δρχ. 50.000.000 και η ανάκληση 25.000.000 δρχ. λόγω μη απορρόφησης. Μεταφέροντας τις έντονες ανη-

συχίες των κατοίκων μας και ημών προσωπικά ως αιρετοί Πρόεδροι-Κοινοτικοί Σύμβουλοι των προαναφερομένων Κοινοτήτων και διαβλέποντας ότι θα συνεχιστεί επί μακρόν ο ίδιος εμπαιγμός και η ίδια κωλυσιεργία εκ μέρους του υπεργολάβου κ. Ντίνου Ναπολέοντα ΜΕ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ να κινδυνεύει και πάλι η απορρόφηση της διατεθείσης για το έτος 1995 πίστωσης εκ 350.000.000 δρχ.

Καθώς επίσης και επειδή διάχυτη είναι στους Κατοίκους μας η εντύπωση ότι σκόπιμα καθυστερούνε οι προβλεπόμενες από τις συμβατικές υποχρεώσεις του αναδόχου εργασίες ώστε να φθάσουμε σε ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΥΣ ΠΙΝΑΚΕΣ και αναθεώρηση τιμών με ότι αυτό συνεπάγεται, εφιστούμε την προσοχή της αρμόδιας επιβλέπουσας Αρχής-Δ/ση Τεχνικών Υπηρεσιών Νομαρχίας Ιωαννίνων ότι σε περίπτωση περαιτέρω καθυστέρησης έναρξης των εργασιών και απόλωσης της πίστωσης με την σε όλους μας γνωστή μέθοδο αναθεώρησης των τιμών θα αναγκαστούμε να προβούμε σε γραπτή καταγγελία στην Ευρωπαϊκή Ένωση, για εκκολλαπτόμενο σκάνδαλο όπως και ο κ. Δήμαρχος Κόνιτσας αναφέρει στο από 15-11-1994 έγγραφό του το οποίο και σας επισυνάπτουμε.

Συναποφασίσαμε και Αξιώνουμε:

1. Άμεση έναρξη των εργασιών σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα που απορρέει από τις συμβατικές υποχρεώσεις του Αναδόχου.

2. Άσκηση πίεσης στον ανάδοχο του έργου για εγκατάσταση πλήρους εργοταξιακού συγκροτήματος και όχι ανάθεση σε υπεργολάβο "ΜΑΙΜΟΥ".

3. Την αποπομπή του υπεργολάβου Ντίνου Ναπολέοντα ΩΣ ΑΝΕΠΙΘΥΜΗΤΟΥ (καθολική αξίωση) λόγω

της μέχρι σήμερα απαράδεκτης ολιγωρίας του και του μη υπάρχοντος εκ μέρους του κατάλληλου και απαραίτητου μηχανικού εξοπλισμού για ένα τέτοιο μεγάλο έργο.

4. Συντήρηση του υπάρχοντος οδικού Επαρχιακού δικτύου.

Η υπάρχουσα στοιχειώδης βατότητα (μήκος 40 ΚΜ χωματοδρόμος) βρίσκεται σε οριακά επίπεδα με αποτέλεσμα εκτός της μεγάλης και απαράδεκτης ταλαιπωρίας που υφιστάμεθα κατά τις μετακινήεις μας σας ΤΟΝΙΖΟΥΜΕ ότι υπάρχει αυξημένος κίνδυνος ΑΤΥΧΗΜΑΤΟΣ.

Με την παρούσα καθιστούμε υπεύθυνο κάθε αρμόδιο υπηρεσιακό παράγοντα.

5. Έναρξη εκτέλεσης εργασιών και από τις δύο πλευρές.

Έτσι: Από Κόνιτσα προς Ελεύθερο - Δίστρατο και από όρια Νομού (Χιονοδρομικό Κέντρο Βασιλίτσα) προς Δίστρατο.

Ειδικότερα το τμήμα από όρια Νομού προς Δίστρατο μήκους 14ΚΜ λόγω του ήδη λειτουργούντος Χιονοδρομικού Κέντρου Βασιλίτσα αποτελεί τον ΜΟΝΑΔΙΚΟ μοχλό ανάπτυξης της περιοχής ώστε να αποφευχθή η εσωτερική μετανάστευση με άμεσο αποτέλεσμα την εγκατάλειψη και την ερήμωση των χωριών μας και ιδιαίτερα της Κοινότητας ΔΙΣΤΡΑΤΟΥ που αριθμεί πεντακόσιους (500) μόνιμους κατοίκους - οι περισσότεροι νέοι και πολύτεκνοι - με 44 παιδιά στο Διθέσιο Δημοτικό Σχολείο και Νηπιαγωγείο.

Η ασφαλτόστρωση του παραπάνω τμήματος είναι ζωτικής σημασίας για το Δίστρατο και της ευρύτερης περιοχής και θα σταματήσει την καθολική πίεση που υφιστάμεθα από το σύνολο των κατοίκων της Κοινότητας Διστράτου και των προαναφερομένων Κοινοτήτων για ένταξή τους στο Νομό Γρεβενών. (Η χιλιομετρική απόσταση Διστράτου Γρεβενά είναι 55

ΚΜ).

Είναι παράλογο και απαράδεκτο οι εκατοντάδες επισκέπτες του χιονοδρομικού κέντρου Βασιλίτσα να επιστρέφουν μέχρι και Κοζάνη για ύπνο και να επιστρέφουν την επομένη, διότι δεν υπάρχει βατότητα του δρόμου προσπέλασης για να διανυκτερεύσουν στο Δίστρατο, το οποίο και διαθέτει υποδομή ενοικιαζομένων δωματίων σαράντα κλίνες (40) από προγράμματα ΕΟΚ.

Προειδοποιούμε και επισημαίνουμε ότι αν και τώρα δεν εισακουστούμε θα κατέλθουμε σε ΔΥΝΑΜΙΚΕΣ κινητοποιήσεις.

Το παρόν υπόμνημα υπέχει και προειδοποίηση όλων των αρμοδίων Αρχών για κατάληψη των Εθνικών δρόμων από Ιωάννινα προς Κοζάνη και από Ιωάννινα προς Αθήνα, η ημερομηνία της οποίας θα καθορισθεί από την μη άμεση έναρξη των εργασιών.

ΟΙ ΠΡΟΕΔΡΟΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
ΔΙΣΤΡΑΤΟΥ: ΜΑΙΠΑΣ .Π.
ΑΡΜΑΤΩΝ: ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ .Ι.
ΠΑΔΩΝ: ΤΟΣΚΑΣ .Ι.
ΠΑΛΑΙΟΣΕΛΜΙΟΥ: .Γ. ΤΖΗΜΑΣ
ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ: ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ .Β.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Η Κοινότητα Παλαιοσελλίου θεωρεί χρέος της να ευχαριστήσσει δημοσίως τον κ. Ζήση .Η. Παπαζήση Διευθυντή του υποκαταστήματος της Τραπέζης Κεντρικής Ελλάδος στα Ιωάννινα, γιατί με την πολύτιμη βοήθειά του το Κοινοτικό γραφείο εφοδιάστηκε με σύγχρονα και απαραίτητα έπιπλα από εκείνα που η τράπεζα είχε για εκποίηση μετά την μετεγκατάστασή της σε καινούργιο κατάστημα επί της οδού Πυρσινέλλα και την ανανέωση του εξοπλισμού της.

Ο ΝΕΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

Ο νέος Μητροπολίτης Δρυινοπούλεως Πωγωνιανής και Κονίτισης δε χρειάζεται ιδιαίτερες συστάσεις. Ως Ιεροκήρυκας έχει επισκεφτεί κάθε γωνιά της επαρχίας, γνώρισε τους κατοίκους της και ασφαλώς τον γνώρισαν κι αυτοί. Κάποιοι από τους θετικούς επιθετικούς προσδιορισμούς που κατέκτησε με την πολύχρονη παρουσία και το έργο του είναι: νηφάλιος, λιγόλογος, αθόρυβος, εργατικός, καλλιεργημένος, διαλακτικός.

Η γνώση, η νηφαλιότητα, η εργατικότητα και η διαλακτικότητα θεωρούμε ότι είναι τα σπουδαιότερα όπλα με τη βοήθεια των οποίων θα μπορέσει να ανταποκριθεί στα νέα του καθήκοντα. Καθήκοντα που κάθε άλλο παρά εύκολη υπόθεση είναι, αφού διαδέχεται μια προσωπικότητα ισχυρή, μια προσωπικότητα πολύπλευρη που σφράγισε ανεξίτηλα την ιστορία του τόπου.

Η σκιά του Σεβαστιανού, κάτω από την οποία για πολλά χρόνια έζησε και έδρασε ο νέος Μητροπολίτης Ανδρέας Τρεμπέλας, θα είναι συνεχώς παρούσα. Είναι μια πρόσκληση για τον τελευταίο και ταυτόχρονα μια πρόκληση να καταξιωθεί στην κοινή γνώμη με τη νέα του ιδιότητα, αναλαμβάνοντας πρωτοβουλίες και δραστηριότητες, για τις οποίες πολλές φορές θα χρειαστεί να ξεπεράσει και τον ίδιο του τον εαυτό.

Δεν καλείται να γράψει σ' ένα χαρτί λευκό. Όπως κάθε τόπος, έτσι και η Κόνιτσα έχει την ιστορία της. Οι άνθρωποί της κουβαλάνε όνειρα και ιδέες, στιγμές μεγαλείου, αλλά και στιγμές πάθους, πληγές που σημάδεψαν το κορμί και την ψυχή τους, πληγές που το "ξυσιμό" τους το λιγότερο καθυστερεί την επουλωσή τους.

Λέμε πως οι καιροί που περνάμε είναι δύσκολοι και οι δρόμοι που ακολουθούμε αδιέξοδοι. Και είναι η διαπίστωση αυτή πραγματική και χρήσιμη αρκεί να μην ξεχνάμε ότι καμιά εποχή δεν ήταν στρωμένη με ροδοπέταλα και ότι κάθε εποχή έχει την ιδιαιτερότητά της.

Τα σύγχρονα προβλήματα χρειάζονται σύγχρονη αντιμετώπιση και προς την κατεύθυνση αυτή το χρέος ενός ηγέτη είναι μεγαλύτερο από το αντίστοιχο του απλού πολίτη ή μέλους.

Εκφράζουμε τη βαθιά μας πίστη πως ο νέος Μητροπολίτης Δρυινοπούλεως, Πωγωνιανής και Κονίτισης θα ανταποκριθεί στα υψηλά του καθήκοντα και θα βοηθήσει τους πιστούς της Επαρχίας να κρατήσουν το βηματισμό τους σταθερό και σίγουρο σ' ένα πεδίο που κλυδωνίζεται και δοκιμάζεται καθημερινά. Του ευχόμαστε υγεία και επιτυχία στη δύσκολη αποστολή του.

Γενικά περί ορειβασίας

Θα μπορούσαμε ν' αναφέρουμε ότι ορειβάτης είναι αυτός που ασχολείται με όλα τα είδη πρόσβασης στο βουνό. Εμείς σ' αυτό το άρθρο μας θ' αναφερθούμε στην ορεινή πεζοπορία.

Ορεινή πεζοπορία, κάνει εκείνο το άτομο που ανεβαίνει σ' ένα βουνό απόβατα κι εύκολα μονοπάτια, αποφεύγοντας τις δυσκολίες και χωρίς να έχει τις περισσότερες φορές στόχο του την κατάκτηση της κορυφής.

α) Προετοιμασία: Προτού ξεκινήσουμε, συγκεντρώνουμε όσο μπορούμε περισσότερες πληροφορίες για το βουνό που έχουμε επιλέξει ν' ανέβουμε π.χ. χάρτη όπου καταγράφονται οι υψομετρικές καμπύλες καθώς και τα υψομετρικά σημεία. Κατόπιν διαλέγουμε την διαδρομή που θ' ακολουθήσουμε και την χαράσουμε επάνω του. Η ομάδα δεν πρέπει να έχει λιγότερα από 3 άτομα, όπου θα πρέπει να υπάρχει 1 τουλάχιστον έμπειρος ορειβάτης - οδηγός.

β) Εφόδια - εξοπλισμός.

Άρβυλα. Υπάρχουν πολλών ειδών. Τα επικρατέστερα είναι 3 ειδών. Τα εύκαμπτα για απλό περπάτημα, τα άκαμπτα που φέρουν εσωτερικά κομμάτι λάμας για να μη λυγίζουν και χρησιμοποιούνται στις διαδρομές βράχου - πάγου και τέλος τα καθαρά αναρριχητικά (μόνο βράχου που είναι πολύ ελαφρά με λάστιχο από κάτω).

Μπουφάν: Θεωρείται απαραίτητο το Χοντρό Πουπουλένιο ή αλλιώς βέστα (veste) για να διατηρείται το σώμα στην επιθυμητή θερμοκρασία. Αδιάβροχο: Υπάρχουν 2 ειδών. Το ένα μονοκόμματο που καλύπτει και το σάκο και το άλλο σε 2 κομμάτια.

2 Μάλλινα παντελόνια: τύπου γκολφ, 4 ζεύγη κάλτσες (2 μάλλινες, 2 βαμβακερές) - από κάτω φοριούνται

οι βαμβακερές και από πάνω οι μάλλινες, 4 ζεύγη γάντια (2 μάλλινα, 1 ζεύγος μεταξωτά για θερμομόνωση και 1 αδιάβροχο), 1 σακκίδιο χωρητικότητας τουλάχιστον 45 λίτρων και αν είναι δυνατόν αδιάβροχο.

Γκέτες: (περικνημίδες), μάλλινος σκούφος για το χειμώνα, καπέλο για το καλοκαίρι λευκό, σκούρα γυαλιά, 2 μάλλινα πουκάμισα, 1 πιολέ (ορειβατική σκαπάνη), είναι απολύτως απαραίτητο για το περπάτημα πάνω σε χιονισμένες πλαγιές,

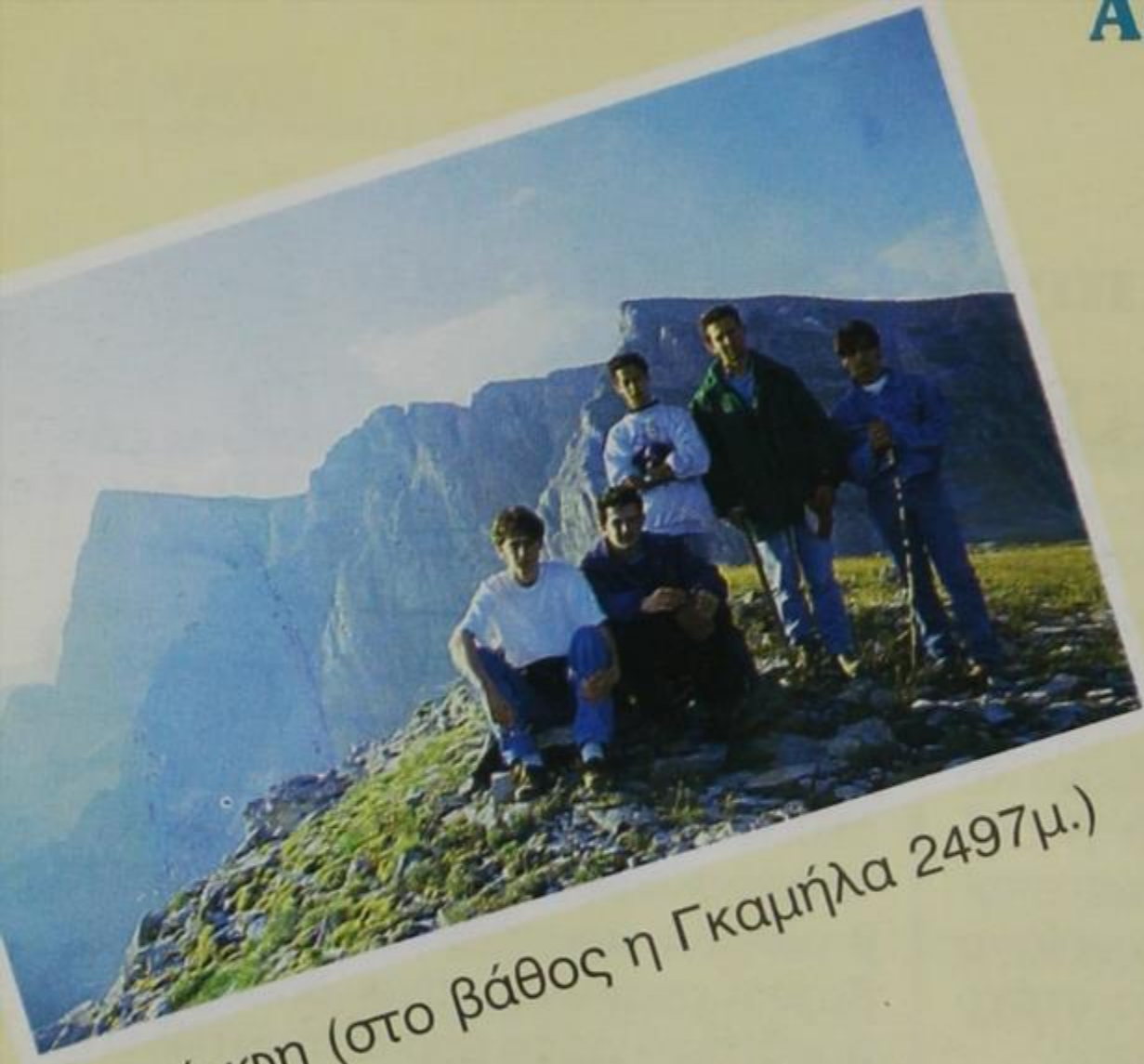
1 Κραμπόν (μεταλλική σχάρα με 12 αιχμηρές μύτες) - προσαρμόζεται σταθερά κάτω απ' την αρβύλα με πλατύ ιμάντα.

Χιονοπέδιλα - προσαρμόζονται κάτω απ' τ'αρβυλα και μας διευκολύνουν στο περπάτημα, παγούρι - προτιμάται το πλαστικό με χωρητικότητα 1 λίτρο, φακός, τρόφιμα (ξηροί καρποί σοκολάτες, φρούτα, χυμοί σε σκόνη, τσάι, μπισκότα κ.α.), Φαρμακείο σάκκου. Θα πρέπει να περιέχει θερμόμετρο, ασπιρίνες, χάπια για τη ναυτία, τη δυσπεψία, γάζες, επιδέσμους, οινόπνευμα, λευκοπλάστ, κρέμες για εγκαύματα απ' τον ήλιο, κρέμες για τα κρυοπαγήματα κ.α.). Υπνόσακκος (sleeping bag, κάριματ (στρώμα από σκληρό αφρολέξ), Αντίσκοινο (προεραϊτικό) Γκαζιέρα (απαραίτητη για πολυήμερη ανάβαση) και πυξίδα.

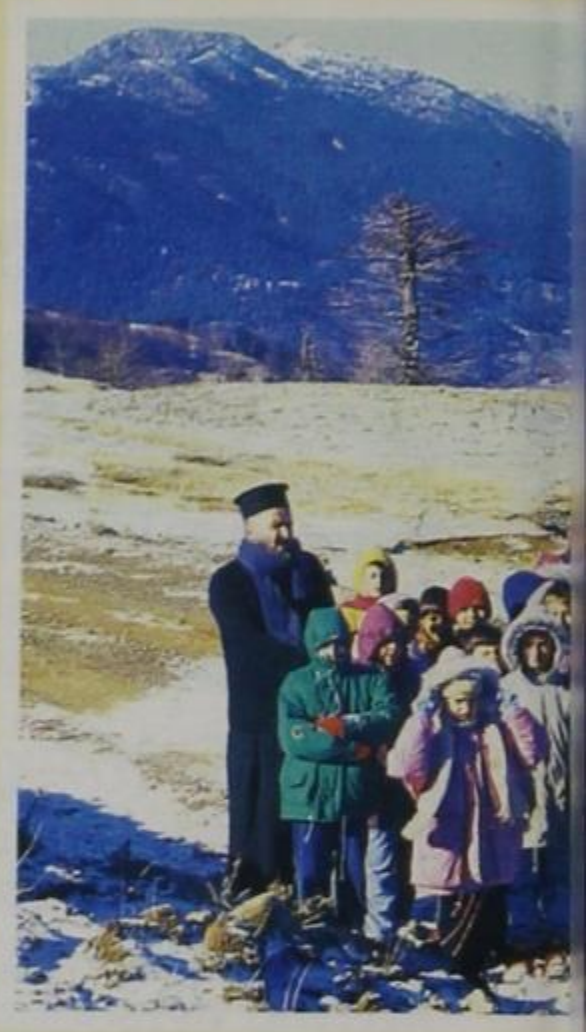
γ) Αναχώρηση - Χάραξη πορείας. Εφ' όσον έχουμε προετοιμαστεί πλήρως και χαράξαμε την διαδρομή στο χάρτη αναχωρούμε.

Ο σάκος πρέπει να είναι καλά κλεισμένος χωρίς να κρέμονται απ' αυτόν άλλα αντικείμενα (π.χ. παγούρι, παπούτσια, φωτογραφομηχανές) και να εφάπτεται καλά στην πλάτη μας.

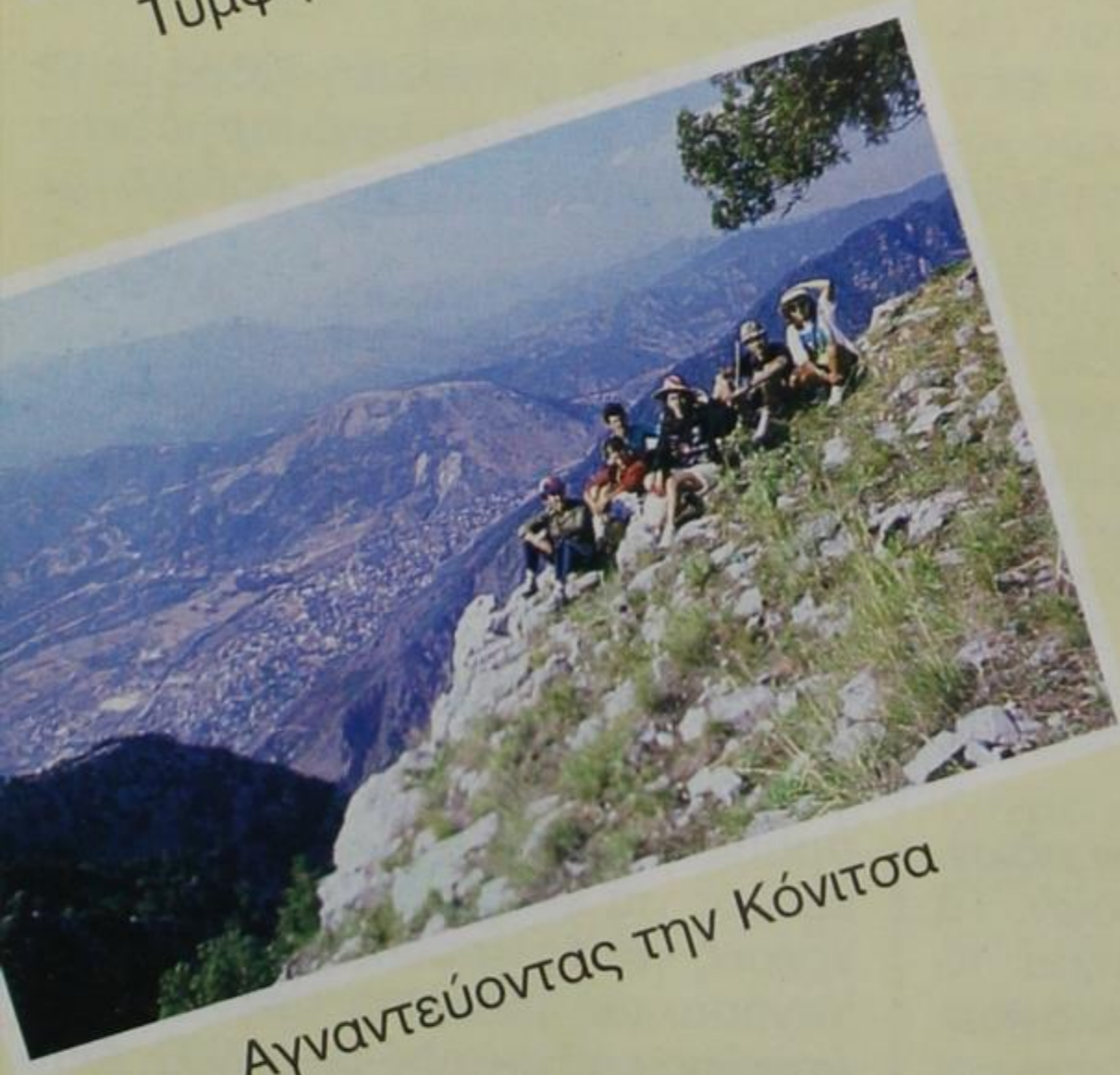
Η εισπνοή πρέπει να είναι πιο αργή από την εκπνοή και να αποφεύγονται

Τύμφη (στο βάθος η Γκαμήλα 2497μ.)

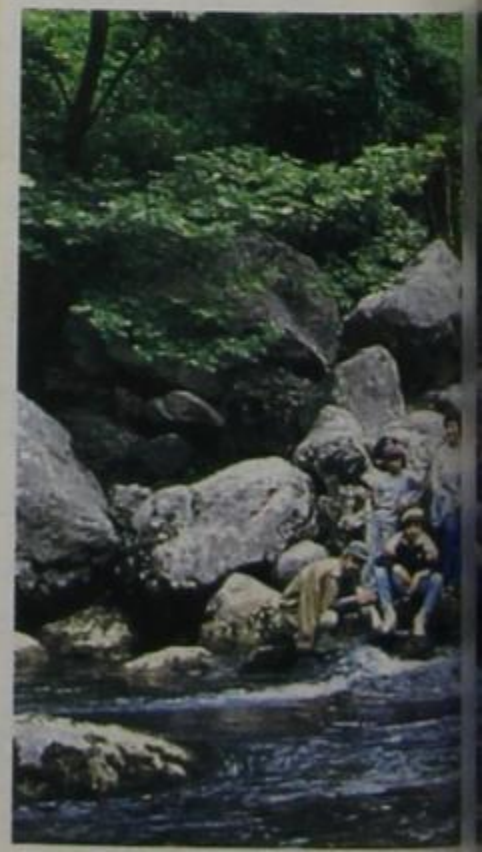
Μαθητές από τ

Αγναντεύοντας την Κόνιτσα

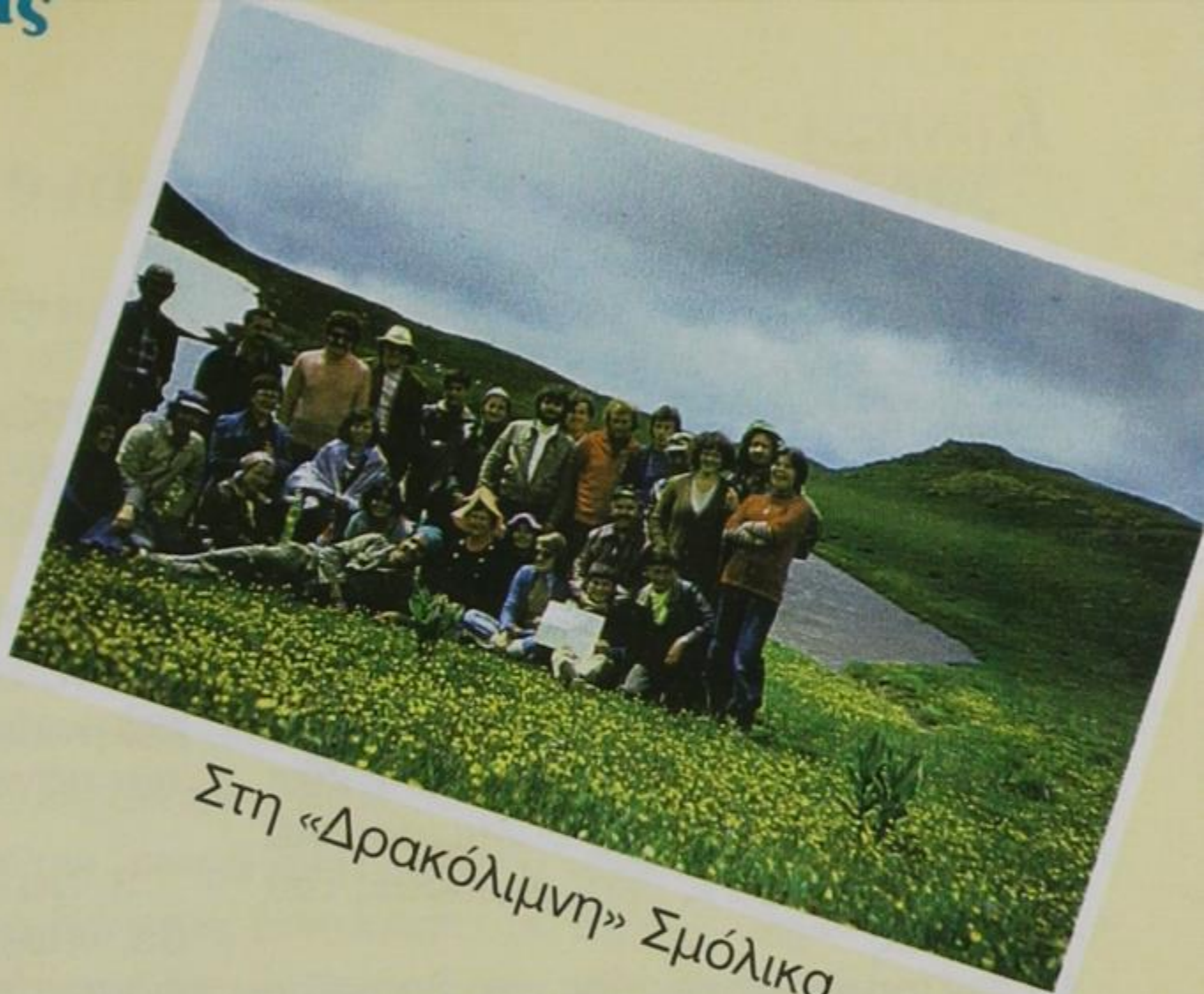

Συνάντηση στ

«Βασιλίτσα» 1994

Στη «Δρακόλιμνη» Σμόλικα

Τύμφης 1994

Σμόλικας (2637μ.)

απότομες και νευρικές κινήσεις.

Επικεφαλής συνήθως μπαίνει ο αρχηγός της ομάδας που γνωρίζει καλύτερα το βουνό ή κάποιος άλλος που ξέρει να διαβάσει χάρτη και να συντονίζει το ρυθμό της ομάδας.

Αποφεύγουμε να πίνουμε συχνά νερό. Προτιμότερα είναι τα πορτοκάλια.

Το Χειμώνα πρέπει να φοράμε κάτι μάλλινο (μπλούζα ή πουκάμισο) για τη διατήρηση της θερμοκρασίας του σώματος.

δ) Προσανατολισμός στο βουνό.

Πολλές φορές συμβαίνει να χαθούμε στο βουνό ή θέλουμε να χαράξουμε μια καινούρια διαδρομή. Τα απαραίτητα εφόδια που πρέπει να έχουμε είναι ο χάρτης και η πυξίδα.

ε) Διανυκτέρευση στο ύπαιθρο.

Μερικές φορές τυχαίνει να μην προλάβουμε να φτάσουμε στο καταφύγιο όπου προγραμματίσαμε να διανυκτερεύσουμε. Εφ' όσον γίνει αυτό θα πρέπει να βρούμε ή να κατασκευάσουμε κάποιο πρόχειρο κατάλυμα. Θα πρέπει ν' αποφεύγουμε να καταλύουμε κάτω από δέντρα, όταν βρέχει και η βροχή συνοδεύεται από κεραυνούς. Προτιμότερο είναι το καταφύγιο κάτω από βράχο. Θα πρέπει ν' απομακρύνουμε κάθε μεταλλικό αντικείμενο σε απόσταση μεγαλύτερη των 20 μ. από εμάς για να αποφύγουμε τυχόν έλξη από κεραυνό από αυτά τα αντικείμενα.

Θα πρέπει να βγάλουμε τα βραγμένα άρβυλα και αφού φορέσουμε στεγνές κάλτσες, βάζουμε τα πόδια μέσα στο σάκο. Φοράμε στεγνά ρούχα και ξαπλώνουμε στο έδαφος αφού το απομονώσουμε με κάποιο αδιάβροχο.

Δεν θα πρέπει να καταναλώνουμε οιοπονευματώδη ποτά. Σε μεγαλύτερο υψόμετρο (5.000 μ. και άνω) θα πρέπει να καταναλώνουμε μεγάλες ποσότητες υγρών προς αποφυγή της αφυδάτωσης.

Ορειβατικός κώδικας.

1. Το λιγότερο 3 άτομα πρέπει να απαρτίζουν μια ορειβατική ομάδα εκτός εάν υπάρχει υποστήριξη από κάποιου άλλου.

2. Ν' ασφαλιζόμαστε με σχοινί σε όλα τα εκτεθειμένα και απότομα σημεία καθώς και σε όλες τις διασχίσεις των παγετώνων.

3. Να υπάρχει σύμπνοια στην ομάδα, υπακοή στον αρχηγό ή στις αποφάσεις των πολλών.

4. Να μην ορειβατείτε πέραν των γνώσεων και των ικανοτήτων σας.

5. Να μην επιμένετε να αλλάξετε μια απόφαση ή επιθυμία των περισσότερων π.χ. αλλαγή πορείας ή επιστροφή.

6. Να έχετε πάντα μαζί το σάκο σας και μέσα σ' αυτόν τα πιο απαραίτητα (μάλλινα, στεγνά, ρούχα, τροφή, νερό, πρόχειρο φαρμακείο και άλλα αναγκαία ή προσωπικά εφόδια).

7. Ξεκινήσατε την ορειβασία σας μαζί μ' ένα έμπειρο και υπεύθυνο άτομο.

8. Συμβουλευτείτε ό,τι άλλο εξωσχολικό εγχειρίδιο υπάρχει γύρω από την ορειβασία που να είναι αναγνωρισμένο και υπεύθυνο.

9. Συμπεριφερθείτε όλες τις ώρες στο βουνό με τον ίδιο και σωστό τρόπο. Αυτό θα έχει θετικά αποτελέσματα.

10. Αν αισθάνεστε την παραμικρή αδιαθεσία παραμείνετε ως την επιστροφή στο καταφύγιο.

Μνήμες του 1940 και της Εθν. Αντίστασης

Λάμπρου Βλάχου

Ο μήνας Οκτώβρης είναι επετειακός μήνας. Τον Οκτώβρη του 1940 αρχίζει ο ελληνοϊταλικός πόλεμος και τον Οκτώβρη του 1944 η χώρα μας απαλλάσσεται από το ναζιστικό ζυγό. Πέρασαν από τότε 50-55 χρόνια. Η γενιά, που της έλαχεν ο κλήρος να πάρει μέρος στους αγώνες εκείνους, φεύγει από τη ζωή, λίγοι απομένουν ακόμα. Για τα μεγάλα εκείνα χρόνια πολλά γράφτηκαν, αλλά και πολλά παραλείφτηκαν αποσιωπήθηκαν ή και διαστρεβλώθηκαν. Η πραγματική ιστορία δεν ολοκληρώθηκε ακόμα. Θα περάσουν χρόνια, απαραίτητα για να μεσολαβήσει μια μεγαλύτερη απόσταση από την εποχή εκείνη που θα επιτρέψει να αποτιναχτεί το προσωπικό στοιχείο και να δώσει τη δυνατότητα σε άξιους δημιουργούς να συνθέσουν την αληθινή Ιστορία, που θα ρίχνει φως στις μέλλουσες γενεές για να πορεύονται το δρόμο του εθνικού καθήκοντος. Ως τότε, χρέος όσων επιζούμε ακόμα, είναι να αφήσουμε τις προσωπικές μας μαρτυρίες σαν μικρά πετραδάκια, απ' τα οποία θα διαλέξει ο οικοδόμος της Ιστορίας, για να χτίσει το κατά το δυνατόν τέλειω ιστορικό οικοδόμημα.

Με τις σκέψεις αυτές καταγράφω αναμνήσεις μου από την εποχή εκείνη, στην οποία βρέθηκα στρατιώτης το 1940, αντάρτης μετέπειτα στην εθνική Αντίσταση.

Το γραπτό μου έχει προσωπικό χαρακτήρα. Δεν το κάνω για να προβάλλω τον εαυτό μου, αλλά γιατί έτσι μπορώ να αναφερθώ στα γεγονότα που άμεσα έζησα.

Εξάλλου δεν πιστεύω ότι υπήρξαμε ήρωες. Απλώς επωμιστήκαμε αγόγγυστα το χρέος που μας έλαχε, και μάλιστα κάποτε-κάποτε και με κάποια περηφάνεια.

1940. Ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος είχε αρχίσει. Πριν μερικά χρόνια η κατάληψη της Αβυσσινίας από την Ιταλία και ο Ισπανικός εμφύλιος ήταν τα προμηνύματα, η πρόβα τζενεράλε. Στην γειτονιά μας, το 1939 η Ιταλία κατέλαβε την Αλβανία και την προσάρτησε στην αυτοκρατορία του Βιτόριο Εμμανουέλε. Τότε η Ελλάδα έκανε μια μερική επιστράτευση για ενίσχυση των συνόρων μας προς την Αλβανία και με κάλεσαν με ατομική πρόσκληση. Σύντομα μας αποστράτευσαν. Το 1940 τα σύννεφα πυκνώνουν και τον Αύγουστο με καλούν ξανά.

Παρουσιάζομαι στο VIII Σύνταγμα ορειβατικού Πυροβολικού στον Ακραίο στα Γιάννινα και με εντάσσουν στη μοίρα του Ταγματάρχη Κωστάκη, που ήταν στην Κατσικά. Ο Κωστάκης ήταν ο θρυλικός Ταγματάρχης του Πυροβολικού, που όταν άρχισε ο πόλεμος διακρίθηκε για τις εύστοχες βολές του εναντίον του εχθρού και η φήμη τον έφερε να σκοπεύει και να ρίχνει το βλήμα του κανονιού μέσα στο καζάνι των Ιταλών, την ώρα που ήταν έτοιμοι να κάνουν διανομή συσσιτίου.

Τώρα, πριν τον πόλεμο, Αύγουστος του 1940, η έδρα της μοίρας ήταν το σχολείο της Κατσικάς, εκεί κοιμόταν και ο Κωστάκης και εμείς οι άλλοι αξιωματικοί σε σκηνές στο προαύλιο του σχολείου. Ήμουν σε μια σκηνή με το γιατρό της μοίρας, τον υπίατρο Μπέσσα, που από τότε τον ξαναβρήκα ύστερα από 25-30 χρόνια στην Αθήνα. Είχα βγεί από τη φυλακή και πήγαινα για ιατρικές εξετάσεις σ' ένα διαγνωστικό κέντρο, όπου με παρακολουθούσε σα γιατρός ο φίλος μου ο Μπέσσας που

έπιασε εκεί δουλειά, σαν απολύθηκε τότε κι αυτός από την εξορία. Ο Ταγματάρχης Κωστάκης, άκρως θρησκευόμενος άνθρωπος, δεν άφηνε γιορτή και Κυριακή να μην πάει στην εκκλησιά της Κατσικιάς και μάλιστα έβγαζε και λόγο εξηγώντας το Ευαγγέλιο. Σηκωνόταν πρωί, περνούσε από τη σκηνή μας και απευθυνόταν σε μένα: "Ξύπνα ορε δάσκαλε, ξύπνα να πάμε στην εκκλησιά". "Ναι, ναί, θάρθω" του απαντούσα. Αλλά καθώς είχαμε αργήσει το βράδυ στα καφενεία και στις ταβέρνες της Κατσικιάς και ο πρωινός ύπνος ήταν γλυκός, γύριζα από το άλλο πλευρό και δεν κατόρθωνα να τον ακολουθήσω.

Είχα τοποθετηθεί αξιωματικός παρατηρητής της μοίρας, αλλά καθώς τώρα σε καιρό ειρήνης δεν είχα να προσφέρω τίποτε στη θέση αυτή, με φόρτωσαν σε λίγο και τη θέση του αξιωματικού εφοδιασμού. Παρέλαβα λοιπόν σωρούς βλημάτων πυροβολικού, που για λόγους ασφάλειας ήταν διάσπαρτοι στον κάμπο της Κατσικιάς και υλικά επιστρατεύσεως σε αποθήκες ιματισμό, σάγματα, υποσάγματα, χαλινά και κάθε λογής υλικό που απαιτούσε ο εξοπλισμός των μονάδων. Όλο το Σεπτέμβριο διάφορες μονάδες που συγκροτούνταν τότε, έρχονταν με διαταγή της Μεραρχίας σε μένα, εξοπλιζόνταν και τραβούσαν προς το μέτωπο. Στο τέλος μου έμεινε το υλικό του VIII κτηνιατρικού αποσπάσματος. Είναι μονάδα που δεν υπάρχει σε καιρό Ειρήνης και συγκροτείται σε περίοδο επιστρατεύσεως και Πολέμου. Η Μεραρχία, αφού εγώ ήμουν χρεωμένος το υλικό αυτό, μου ανέθεσε και τη διοίκηση της μονάδας αυτής. Επειδή είναι υγειονομική μονάδα, μου έστειλε για διευθυντή το νομοκτηνίατρο Ιωαννίνων, που επιστρατευμένος είχε το βαθμό του υποκτηνιάτρου. Εγώ ήμουν ο διοικητής και με διέταξε η Μεραρχία να πάρω ζώα, άλογα, μουλάρια από το Σύνταγμα πυρ/κού και άνδρες από τα έμπεδα, να συγκροτήσω το απόσπασμα και να βγώ στην περιοχή του χωριού Πετσάλι. Πήγα στα έμπεδα που διοικητής τους ήταν ο συνάδελφος και φίλος Γιώργος Παπαθεμιστοκλέους, λοχαγός Πεζικού, που με την κήρυξη του πολέμου του ανατέθηκε διοίκηση λόχου του 15ου Συντάγματος και σκοτώθηκε στο Τεπελένι. Η προτομή του είναι στημένη στην Πλατεία της Κόνιτσας. "Πάρε όποιους θέλεις" μου είπε. Έτρεξαν όσοι με γνώριζαν και ανάμεσά τους πήρα τους χωριανούς μου Πεκλαρίτες Βασίλη Έξαρχο, Κοσμά Δήμο και Λάμπρο Χατζή. Για επιλοχία πήρα κάποιον λοχία από το Σούλι, που λεγόταν Παππιάς και για σιτιστή το δεκανέα Χόρτη από τη Λευκάδα. Αφού ετοιμάστηκα αποχαιρέτησα τον Ταγματάρχη Κωστάκη, που τον ξαναβρήκα το Γενάρη του 1941 στο Αργυρόκαστρο, διοικητή του αντιαεροπορικού Πυρ/κού, και έφυγα για το Πετσάλι.

Ο Οκτώβριος μας βρήκε καταυλισμένους σε σκηνές σε χωραφιές του χωριού Πετσάλι. Το τελευταίο 10ήμερο οι βροχές και οι νεροποντές ήταν ασταμάτητες. Η Μεραρχία μη προβλέποντας, υποθέτω, τον κίνδυνο άμεσου πολέμου, διέταξε τις μονάδες, που ήταν σχεδόν όλες καταυλισμένες σε σκηνές να πάνε σε επισταθμίες, δηλ. να μπούνε σε χωριά. Η διαταγή εκδόθηκε στις 26 Οκτώβρη και στις 27 πολλές μονάδες είχαν μπει σε χωριά, ενώ άλλες ξεκινούσαν το πρωί της 28ης. Εμένα μου όριζε το χωριό Ζέλοβα, Βουνοπλαγιά με το νέο του όνομα, που ήταν πολύ πίσω, κοντά στο Μπισδούνι. Στις 27 Οκτώβρη πήγα για αναγνώριση στη Βουνοπλαγιά,

που θα βάλλω τους άνδρες, που τα ζώα και στις 28 το πρωί ήμουν έτοιμος για εκκίνηση. Διέταξα εγερτήριο, διανομή συσσιτίου και ετοιμασία για φόρτωση. Δεν έβρεχε, αλλά ήταν βαρειά συννεφιά. Κάποια στιγμή ακούγονται προς τα βόρεια, βαθειά προς το μέρος του Πωγωνίου κάτι σαν μπουμπουνητά. "Κανόνια" λένε μερικοί. "Όχι, μπουμπουνίζουν τα σύννεφα" λένε άλλοι.

Φωνάζω δυό Συρρακιώτες στρατιώτες μου, που ήταν γεννημένοι και μεγαλωμένοι στα βουνά και στα ρουμάνια και τους ρωτώ σαν ειδικούς στην ερμηνεία της φύσεως. Αφουγκράζονται: "μπουμπουνητά είναι" μου λένε. Ησύχασα. Σε λίγο περνάει καλπάζοντας ένας έφιππος αγγελιοφόρος κάτι φωνάζει και πηγαίνει προς το Πετσάλι, που ήταν ο λόχος στρατηγείου. Ρωτώ τους άνδρες μου, που βρέθηκαν πιο κοντά στο αγγελιοφόρο και μου λένε ότι φώναξε: "πέστε στους αξιωματικούς σας, πόλεμος". Τρέχω στο χωριό, κοντά ήταν, και βρίσκω το λοχαγό Δαβανέλο, που ήταν διοικητής του λόχου στρατηγείου. "τι γίνεται κύριε λοχαγέ"; Με σκυμμένο το κεφάλι "πόλεμος" μου απαντάει. Γυρίζω στη μονάδα μου. Είχαν σχεδόν φορτώσει, έτοιμοι για εκκίνηση. "Τι κάνω τώρα, διερωτήθηκα, εδώ πόλεμος γίνεται και εγώ αντί να πάω εμπρός προς το μέτωπο, θα πάω πίσω προς τη Ζέλοβα"; Ταλαντεύθηκα. Διάτάζω τη μονάδα μου να ξεκινήσει με βραδεία πορεία προς την Ασφάκα, όπου βρίσκεται ο δημόσιος δρόμος προς Λυκόστομο - Βουνοπλαγιά και εγώ τρέχω με το άλογο στις Καρυές. Είναι η τοποθεσία που σήμερα είναι το χωριό Καρυές και όπου καθώς είχα πληροφορηθεί είχε βγεί η Μεραρχία. Δε βρίσκω το μέραρχο τον Κατσιμήτρο, αλλά το συνταγματάρχη επιτελάρχη της Μεραρχίας. Ήταν καθισμένος επάνω σε ένα από τα πολλά μεγάλα ξύλινα κιβώτια με υλικά της Μεραρχίας, που είχαν ξεφορτωθεί εκεί και ήταν σκεπτικός. Χαιρετώ του λέω την ιδιότητά μου και τη διαταγή που είχα για επισταθμία μου στη Ζέλοβα και ζητώ διαταγές μπρος στην καινούργια κατάσταση. "που είναι τώρα το τμήμα σου;" με ρωτάει. "Είναι σε πορεία αυτή τη στιγμή κοντά στην Ασφάκα" απαντώ. "Έμεινε προσωρινά στην Ασφάκα". Τρέχω τους προλαβαίνω, του βάζω μέσα στο χωριό, βρίσκω τον Πρόεδρο, μου υποδείχνει καταλύματα για τους άνδρες και σταύλους για τα ζώα και τακτοποιούμαστε στην Ασφάκα. Κάποια στιγμή, το απόγευμα περνάει το δημόσιο δρόμο σε στρατιωτικό όχημα ο συνταγματάρχης Μαυραγάνης διοικητής πυρ/κού της VIII Μεραρχίας. Είναι αυτός που σχεδίασε και εκτέλεσε τα οχυρωματικά έργα στο Καλπάκι. "προσοχή στα Τουρκικά αεροπλάνα" φωνάζει. Απευθυνόταν θα έλεγε κανείς στο αντιαεροπορικό, που ήταν στημένο σε λόφο δίπλα στην Ασφάκα. Να προσέξει να μη χτυπήσει τα αεροπλάνα της Τουρκικής αεροπορίας που τάχα θα ερχόνταν για ενίσχυσή μας. Αλλά ο τρόπος που φώναζε ο Μαυραγάνης να ακούσει το σύμπαν όλο ήταν Παπαφλεσικός. Ο Παπαφλέσας το 1821 για να ξεσηκώσει και να τονώσει τους Έλληνες στην Επανάσταση τους πληροφορούσε ότι όπου νάσαι ξεκινάει Ρωσικός στρατός για ενίσχυση των Ελλήνων. Το ίδιο τώρα και ο Μαυραγάνης, ενώ η Τουρκία στο δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο δεν κούνησε το δαχτυλάκι της.

Η δεύτερη μέρα του πολέμου ήταν ξάστερη και βγήκαμε στον ήλιο, επάνω από το χωριό, στα σιάδια, εκεί που τώρα είναι η εκκλησία της Ασφάκας και πιο πέρα

που τώρα φυτεύτηκαν αμπέλια, ενώ τότε ήταν βοσκήσιμες εκτάσεις. Περνούν επάνω μας τρία αεροπλάνα με κατεύθυνση τα Γιάννινα. Ήταν πολύ χαμηλά, κοιτάζουμε, δεν βλέπουμε σήματα εθνικότητας ή δεν ξέραμε να ξεχωρίσουμε. "Δικά μας είναι" είπαμε, αφού πέρασαν σχεδόν ξυστά το λόφο που ήταν το αντιαεροπορικό και δεν τους έβαλε. Αλλά μόλις έφτασαν ψηλά από τα κεφάλια μας είδαμε να λαμπυρίζουν οι βόμβες που εξαπόλυσαν και να χοχλακίζουν σκίζοντας τον αέρα. Πέσαμε γρήγορα κάτω και οι βόμβες ταρακούνησαν το έδαφος κοντά μας χωρίς να μας πετύχουν. Τα αεροπλάνα πήγαν στα Γιάννινα έριξαν εκεί μερικές βόμβες, ξαναγύρισαν και μας θυμήθηκαν με μερικές βόμβες ακόμα και έφυγαν προς το Αργυρόκαστρο. Το αντιαεροπορικό μας, δεν το ξέραμε είχε μόλις μετακινηθεί από το λόφο εκείνο σε άλλο σημείο. Έτσι πήραμε το βάπτισμα του πυρός από την Ιταλική αεροπορία, η οποία τις πρώτες μέρες του πολέμου εμφανίστηκε μάλλον χλιαρή κάνοντας μόνο επίδειξη, ίσως πιστεύοντας ότι οι Έλληνες δε θα προβάλουν αντίσταση. Γιατί καθώς στις 28 Οκτώβρη όλες οι μονάδες της Μεραρχίας μας βρίσκονταν σε κίνηση, άλλες εφαρμόζοντας τη διάταξή της επισταθμίας και άλλες επιστρέφοντας από τα χωριά, που είχαν μπει την προηγούμενη μέρα, για να καταλάβουν θέσεις στο Καλπάκι, και ο δρόμος Γιάννινα-Καλπάκι είχε κλείσει από άνδρες, ζώα, οχήματα και η κίνηση γινόταν με βήμα σημειοτόν, μια ισχυρή δράση της εχθρικής αεροπορίας θα μας είχε κάνει μεγάλη ζημιά. Δεν συνέβη ευτυχώς αυτό και οι μονάδες μας έστω και με μεγάλη ταλαιπωρία και καθυστέρηση, κατέλαβε συγκροτημένες τις θέσεις άμυνας στο Καλπάκι. Τη δική μας αεροπορία δεν την είδαμε τις πρώτες ημέρες.

Αλλά η Ιταλική αεροπορία άρχισε να εντείνει τις εξορμήσεις της και οι βομβαρδισμοί της έγιναν πιο συχνοί και επικίνδυνοι. Ο γιατρός μας ο Μοναστηριώτης κατέφευγε πρωί-πρωί στις σπηλιές, που βρίσκονται στην πλαγιά επάνω από την Ασφάκα και έπαιρνε μαζί του και τον Κοσμά Δήμο, που ευχάριστα τον ακολουθούσε, κουβαλώντας και το συσσίτιο των δυό και όλα τα χρειώδη, για να περάσουν την επικίνδυνη ημέρα. Έτσι ο Κοσμάς Δήμος είχε προσκολληθεί στο Μοναστηριώτη, ενώ όταν συγκρότησα τη μονάδα αυτή, τον Κοσμά το είχα κρατήσει για δικό μου Ιπποκόμο και στο γιατρό είχα δώσει για Ιπποκόμο το Βασίλη Έξαρχο. Ο Βασίλης τώρα αψηφώντας τα αεροπλάνα καθόταν μαζί μου στην Ασφάκα, απ' όπου εγώ δεν μετακινούμουν, γιατί είχα και δουλειές και ευθύνες περιποιούταν και το άλογο μου και εκ των πραγμάτων έγινε πλέον αλλαγή Ιπποκόμου. Ο Κοσμάς Δήμος δεν ζει πιά ενώ ο Βασίλης Έξαρχος ζει στο Πεκλάρι και ας διαβάσει τις γραμμές αυτές, να θυμηθεί τα νιάτα του.

Στην Ασφάκα κατέφθναν τις πρώτες ημέρες και πρόσφυγες από τα χωριά του Πωγωνίου, που έφευγαν προς στην Ιταλική προέλαση και κατευθύνονταν στα Γιάννινα. Νύχτωναν μερικοί και έπρεπε να διανυκτερεύσουν στην Ασφάκα. Δεν υπήρχαν άλλοι αξιωματικοί και εγώ έπαιζα και το ρόλο φρουράρχου, τακτοποιώντας τους στο σχολείο ή σε σπίτια. Τη δεύτερη ή Τρίτη ημέρα του πολέμου πέρασε από εκεί και το ορφανοτροφείο της Κόνιτσας. Με την κήρυξη του πολέμου έφυγαν προς το Ελεύθερο και από εκεί περνώντας το Ζαγόρι, κατέβηκαν στο δημόσιο δρόμο Καλπακίου-Ιωαννίνων και πεζοπορώντας τα παιδιά προχωρούσαν κουρασμένα κι

εξαντλημένα. Επικεφαλής είχαν μόνο το γέρο-δάσκαλο της μουσικής τότε του ορφανοτροφείου της Κόνιτσας. Αυτοκίνητα αδειανά μάλιστα προς τα Γιάννινα, περνούσαν πολλά αλλά δεν τα έπαιρναν τα παιδιά. Κατέβηκα μόνος μου στο δρόμο, σταμάτησα ένα-δυό αυτοκίνητα, έβαλα μέσα τα παιδιά και το δάσκαλό τους και έφυγαν ξεκούραστα για τα Γιάννινα. Κάποια από τα παιδιά εκείνα, 65αρηδες, 70άρηδες σήμερα, θα διαβάσουν ίσως τις γραμμές αυτές, θα θυμηθούν την περιπέτειά τους, και αν δε με συναντήσουν ας μου τηλεφωνήσουν στο 22704 της Κόνιτσας ή στο 8326319 της Αθήνας, για να ξαναζεστάνουμε τις μνήμες μας.

Έστειλα μια μέρα στο σιτιστή μου και έναν ακόμα άνδρα στη Μεραρχία στο Καλπάκι, για κάποια δουλειά. Γυρίζοντας μου φέρνουν και έναν Ιταλό αιχμάλωτο. Βρέ, εγώ δεν σας έστειλα για επιχειρήσεις τους είπα. Τον βρήκαμε, μου είπαν, χωμένον μέσα σε κάτι θάμνους και τον πιάσαμε. Στις επιθέσεις και αντεπιθέσεις που γίνονταν στο Καλπάκι, οι Ιταλοί είχαν καταλάβει κάποιο ύψωμα και εκτοπίστηκαν. Ο αιχμάλωτός μας, στη ζάλη της μάχης, έχασε τον προσανατολισμό του, ξεκόπηκε και περιπλανώμενος τη νύχτα τρύπωσε στους θάμνους περιμένοντας ίσως νέα επίθεση των Ιταλών για να ανταμώσει το τμήμα ή υπολογίζοντας να παραδοθεί στην κατάλληλη ευκαιρία για να γλιτώσει τη ζωή του. Μπόνο Γκρέτσιγια επαναλάμβανε, αλλά έπαψε να τρέμει. Διέταξα τον επιλοχία και τον παρέδωσε στους άνδρες που συνόδευαν τους Ιταλούς αιχμαλώτους που τους περνούσαν από εκεί για τα Γιάννινα. Ήταν εκατοντάδες αιχμαλώτων που είχαν πιαστεί στις μάχες ή είχαν παραδοθεί.

(η συνέχ. στο επόμενο)

~~~~~~

Ένας λαϊκός καλλιτέχνης έφυγε....

Στις 27-1-95 έφυγε από κοντά μας ο Στέργιος Γ. Μάϊπας, αυτοδίδαχτος καλλιτέχνης του ξύλου.

Ο μπάρμπα Στέργιος που γεννήθηκε το 1913 στο Δίστρατο, από μικρός μυήθηκε στα μυστικά της ξυλογλυπτικής και σ' όλη του τη ζωή δεν την εγκατέλειψε ποτέ. Από τα παιδικά του χρόνια - τσοπανόπουλο - και μετά τον εμ-

φύλιο, μέχρι τα τελευταία του, σχεδόν, δεν άφησε το καλέμι απ' τα μαστορικά του χέρια, παρόλο που λόγω προβλημάτων της καρδιάς η υγεία του είχε κλονιστεί.

Στον ακούραστο μάστορα είχαμε αφιερώσει μια σελίδα στο 43ο τεύχος του περιοδικού μας και σήμερα μ' αυτά τα λίγα λόγια αποχαιρετάμε το συμπαθητικό μπάρμπα Στέργιο με την ελπίδα πως ο γιός του Γιώργος, που κληρονόμησε την παράδοση της ξυλογλυπτικής, θα τη συνεχίσει ως αντάξιος μαθητής του.

ΓΛΩΣΣΑΡΙ

Παράξενων λέξεων που λέγονται στο χωριό

Δροσοπηγή "Κάντισκο" Κόνιτσας

(συνέχεια από το προηγούμενο)

Θωμά Ζιώγα

σαγιάκ(ι) το ,1) μάλλινο ύφασμα, 2) ενδύματα και στρωσίδια που γίνονται από σαγιάκι - ετυμ. Τουρκ. SAYAC (= μάλλινο ύφασμα και ομώνυμο ένδυμα) < Ελλ. "σάγισμα" (β.λ.).

σάγισμα το ,χονδρό κλινοσκεπάσμα ή στρωσίδι από γιδόμαλλο - ετυμ. αρχ. Ελλ. "σάγισμα" (= τεμάχιο χονδρού υφαντού, μάλλον από γιδόμαλλο, σαν κάλυμμα του σαμαριού).

σάϊκο-ια-ο ,ολόκληρος, ακέραιος - ετυμ. Τουρκ. SAYI (= αριθμός).

σαϊ λν(η)ς ο ,πονηρός, κακός, διαβολικός - ετυμ. Τουρκ. SEYTAN Ελλ. σατανάς < (Εβραϊκό).

σακα(γ)ί το ,η ανίατη ασθένεια των ιπποειδών μάλιν ή όζαινα, (μεταφ.) χτικιό - ετυμ. Τουρκ. SAKAGI (= θανατηφόρος ασθένεια των αλόγων).

σαλακιάζω ,ποτίζω με άφθονο νερό μέχρι κορεσμού οπότε μαραίνονται από ασφυξία τα φυτά (σα να ήταν αλμυρό το νερό) - ετυμ. Ελλ. "(σ)άλας" > (σ)αλατισιά > (σ)αλατσιά > σαλακιάζω.

σαλαμούρα η ,άλμη, το πάρα πολύ αλμυρό - ετυμ. Ελλ. "(σ)άλας" > (σ)αλμύρα > (σ)αλ(α)μύρα > σαλαμούρα - Ιταλ. SALAMOIA.

σαπλαμάς ο ,κακής ποιότητας υλικό, διαβρωμένο, σαθρό - ετυμ. Τουρκ. SAPLA MAK (= διαπερώ, εμπήγω).

σαραγλί το ,και κλωστό πίττα γλυκιά με φύλλα τυλιγμένα κλωθοειδώς - ετυμ. Τουρκ. SARIGI (= είδος γλυκίσματος), SARILI (= τυλιγμένος).

σαρμανίτσα η ,και σαρμάντσα - ειδική ξύλινη βρεφική κούνια κατάλληλη για φόρτωση στο σαμάρι ζώου ή στην πλάτη ανθρώπου - ετυμ. Ελλ. "σάγμα" > (μσν) σαμάριν > (υποκορ.) σαμαρινίτσα > σαμαρνίτσα > σαρμανίτσα.

σάχναβος-η-ο ,1) μουχλιασμένος, ευρωπιών (λόγω αποσάθρωσης από πολυκαιρία) - σαχνιάζω (= μουχλιάζω), σάχνα (= ευρώς, μούχλα), 2) διαβρωμένος, σαχλιασμένος, πλαδαρός, χαύνος - ετυμ. Ελλ. "σαθρός" > σαχλός > σαχνός > σάχναβος.

σγκουλώνω ,κάθομαι σε εσοχή (αγκαλιά, γωνιά, κλπ), ώστε να προστατεύομαι - ετυμ. Ελλ. "εσ" + "κωλώνω" > σγκουλώνω (= βάζω μέσα τον κώλο).

σγκρουβάλ(ι) το ,σβώλος, θρόμβος, σφαιρίδιο, εξόγκωμα - γρουμπούλι (= μικρό βώλος στο αλεύρι, ζάχαρι, κλπ) - ετυμ. Ελλ. "θρόμβος" > γρόμβος > γρόμπος > γρομπάλι > (σ)γκρουβάλι > Αρβ. GRUMBULL-I (= σωρός).

σέα τα ,1) τα προσωπικά αντικείμενα, τα πράγματα, 2) (μεταφ.) τα γεννητικά όργανα - ετυμ. Τουρκ. SEY (= πράγμα).

σεβντάς ο ,μεγάλος έρωτας, επιθυμία - ετυμ. Τουρκ. SEVDA (= έρωτας). σέδρα η ,ζήλος, πόθος - ετυμ. Λατ. (DE)SIDERO (= ζηλώ, ποθώ).

σειρμή η ,επιδημία που αργεί να περάσει, ασθένεια που ενδημεί - ετυμ. Ελλ. "σειρώ" > σειρμή.

σέκος ο ,1) ενεός, άναυδος, εμβρόντητος, ξερός - φράση: "έμεινα σέκος", δηλ. ξερός από κάτι απρόσμενο - ετυμ. Λατ. SICCUS (= ξηρός) > Ιταλ. A SECCO (= ξαφνικά, απότομα, απρόσμενα), 2) στη φράση: "πάει αυτός, σέκος" σημαίνει πέθανε αμέσως - ετυμ. Λατ. SECO (= κόπτω, τέμνω), με την έννοια ότι τον έκοψε πάραυτα ο θάνατος.

σελιό το ,γόνιμο χωράφι μέσα ή στην περίμετρο χωριού - ετυμ. παλ. Σλ. SELO

(= αγρός, χωριό, χώρα).

σέμ(ι) το, στενή λωρίδα ανάμεσα από δύο χωράφια, η οποία ανήκει εξ ημισείας σ'αυτά και χρησιμεύει σαν πέρασμα - ετυμ. Λατ. SEMI (= ήμισυ, μισό), Λατ. SEMITA (= στενή οδός, στίβος).

σέμπρος-α-ο, στο ζευγάρι που οργώνει ο ένας εκ των δύο - σεμπρεύω (= κάνω ζευγάρι) - ετυμ. Λατ. SEMI (= ήμισυ), με την έννοια το μισό του ζεύγους, κοινώς "έτερον ήμισυ" κάθε ζεύγους - Ισως και από το παλ. Σλ. SEBRb (= αγρότης, αγροίκος, χωρίτης, Λατ. RUSTICUS).

σέρτ(ι)κος-ια-ο, και σέραβος - δυνατός και δραστήριος, αυτός που με δριμύτητα μπαίνει στη δουλειά, οξύθυμος, αφίκορος - ετυμ. Τουρκ. SERT (= σκληρός, τραχύς, δριμύς, σφοδρός, σκαιός, απότομος, ορμητικός). Απ'εδώ και το "σέρτικος καπνός", δηλ. σκληρός (βαρύς).

σέρκος ο, και γράμμα - ειδική διακοσμητική πλέξη γύρω γύρω στην "πατούνα" (β.λ.), κάτω από τον "σάνγκο" (β.λ.) - ετυμ. Λατ. CIRCUS ή CERCUS (= κύκλος) > Ελλ. "κύκος" (= κύκλος).

σιαποτούρα η, μέρος όπου πολύ νερό πέφτει σε κάρναλη ή γούρνα και εκεί ποτίζονται ζώα - ετυμ. Ελλ. "διά" + "πότος" > διαποτίζω > σιαποτίζω > σιαποτούρα > Σλ. SOPOT (= τάφος με νερό, ύδατα).

σιάρα η, μεγάλο πριόνι υλοτόμων - ετυμ. Λατ. SERRA (= πριόνι) - σαρτζήδες (= πριονάδες που σχίζουν κορμούς δένδρων).

σιάρβα η, 1) οισύπη, ο πίνος, δηλ. το λιπώδες σμιγμα του δέρματος προβάτου που ρυπαίνει το μαλλί του, 2) νερό από την πλύση μαλλιών που έχει μαλακτικές και απορρυπαντικές ιδιότητες - ετυμ. Ελλ. "στέαρ" και Λατ. SAEVUM (= λίπος) > σιά(ρ)βα.

σιάφαρα τα, σκουπίδια του έξω χώρου (φύλλα, κλπ), φορυτός - ετυμ. Λατ. AD + FORAS (= έξω, εκτός) > Βλαχ. AFARA (= εκτός, έξω).

σιαφλάν(ι) το, παιδί απονήρευτο, επιπόλαιο, χαζούλικο - ετυμ. Τουρκ. SAF (= άδολος, απλός) και OGLAN (= παιδί, υπηρέτης).

σιαφρακιασμένος-η-ο, αυτός που έχει επιδερμίδα ζαρωμένη, σουφρωμένη - ετυμ. αρχ. Ελλ. "σύφαρ" (= ρυτιδωμένο δέρμα, λεβηρίδα ερπετών) - Ισως και απ'το "σαύρα" > σαυράκι > σαυρακιασμένος > σιαφρακιασμένος.

σιάχας ο, γελοίος, αστείος - ετυμ. Τουρκ. SAKA (= αστεϊσμός).

σίβος-α-ο, αυτός που έχει πολικό ή λευκό τρίχωμα, σταχτής - ετυμ. Λατ. SILVUM (= άργυρος), Τουρκ. SIVA (= υδράργυρος). Ισως και εκ του Λατ. LIXIVUS (= σταχτής) - Σλ. SIV (= γκριζός).

σιγκαμπέν(ι) το, συχνά και σιαγκαμπένι - ύφασμα που στερεώνεται στο πιστάρι σαμαριού και καλύπτει τα καπούλια ζώου για να το προστατεύει από τον υετό - ετυμ. Ελλ. "(σ)ύω" (= βρέχω) > Αρβ. SHI-U (= βροχή), Λατ. CAPPA (= κάππα) > καπένι. Εξ αυτών σικαπένι > σιγκαμπέν(ι). Ισως και απ'το Ελλ. "σαγή" (= σαμάρια), οπότε σημαίνει σαμαροκάππα.

σιγκούν(ι) το, μάλλινο χονδρό υφαντό ένδυμα που μας προστατεύει από τον υετό - ετυμ. Ελλ. "(σ)ύω" (= βρέχω) > Αρβ. SHI-U (= βροχή), Λατ. GUNNA (= μηλωτή). Εξ αυτών Αρβ. SHEGUN > σιγκούνι.

σιερμπέτ(ι) το, το γλυκό υπόλειμμα από την κατεργασία των κηρηθρών - ετυμ. Τουρκ. SERBET (= ηδίποτο, διάλυμα ηδίποτου).

σικλιτίζομαι, στενοχωρούμαι - ετυμ. Τουρκ. SIKLET (= στενοχώρια). σιλτές ο, μαλακό στρώμα - ετυμ. Τουρκ. SILTE (= βαμβακόστρωμα).

σινάφ(ι) το, συντροφιά, συντεχνία, παρέα - ετυμ. Τουρκ. SINIF (= κατηγορία, τάξη).

(συνεχίζεται)

Η εκπαίδευση στην Κόνιτσα και τα χωριά της μετά την Αθώση (1453) και μέχρι του 1913.

(συνέχεια από το προηγούμενο)

ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΜΟΥ

Ιωάννη Β. Τσάγκα

ΦΟΥΡΚΑ: Στο χωριό αυτό της επαρχίας Κόνιτσας λειτουργεί σχολείο και ενισχύεται οικονομικά από την εύπορη Μονή της Κλαδόρμης η οποία προσφέρει 1000 γρόσια για τη διατήρηση του σχολείου στην αλόγλωσση (Κουτσοβλαχική) αυτή κοινότητα σύμφωνα με τον Ιω. Λαμπρίδη,⁵⁷ αλλά δεν συντηρεί το Παρθεναγωγείο.

Το 1873 η Φούρκα είχε 116 οικογένειες, αλληλοδιδασκτικό σχολείο με ένα δάσκαλο, 15 μαθητές και η δαπάνη του ανέρχονταν σε 3500 γρόσια.

Το 1899 είχε 1 Δημοτικό, 1 Ελληνικό με μία τάξη και 70 μαθητές.

Από το 1905 τα σχολεία της Φούρκας ενισχύονται σημαντικά από την Φιλεκπαιδευτική αδελφότητα Φούρκας που συστήθηκε από τους ταξιδεμένους Φουρκιώτες στο Manchester της πολιτείας Χαμψαϊρ των Η.Π.Α.⁵⁸

Εκτός από τα παραπάνω χωριά της επαρχίας μας στην έκθεση του επισκόπου Βελλάς και Κονίτσης του έτους 1873, η οποία δημοσιεύτηκε από τον Φιλεκπαιδευτικό Σύλλογο της Κων/πόλεως και στην εφημερίδα ΑΓΩΝ του 1900 αναφέρονται και τα παρακάτω στοιχεία που αφορούν την εκπαιδευτική κατάσταση στα χωριά:

Α) Χωριά χωρίς σχολεία και δάσκαλο:

ΛΟΥΨΙΚΟ με 24 οικογένειες

ΦΥΤΟΚΟ με 7 οικογένειες

ΒΡΑΝΙΣΤΑ με 24 οικογένειες

ΚΟΥΤΣΟΥΦΛΙΑΝΗ με 13 οικογένειες

ΓΟΥΡΙΤΣΑ με 8 οικογένειες

ΑΛΠΟΧΩΡΙ με 4 οικογένειες

ΑΜΑΡΙ με 4 οικογένειες

Β) Χωριά με κοινά σχολεία και δασκάλους:

ΜΠΡΙΑΖΑ: με 135 οικογένειες, 1 Δάσκαλο, 25 Μαθητές και δαπάνη 1200 γρόσια. Το 1899 διαθέτει 1 γραμματοδιδασκαλείο, 30 Μαθητές και 1 Δάσκαλο.

ΑΡΜΑΤΟΒΟΝ: με 41 οικογένειες, 1 Δάσκαλο, 11 Μαθητές και δαπάνη 600 γρόσια. Το 1899 διαθέτει 1 γραμματοδιδασκαλείο, 25 Μαθητές και 1 Δάσκαλο.

ΓΚΡΙΖΜΠΙΑΝΙ: με 154 οικογένειες, 1 Δάσκαλο, 17 Μαθητές και δαπάνη 1200 γρόσια. Το 1899 έχει 1 δάσκαλο, 1 Δημοτικό και 50 μαθητές.

ΚΕΡΑΣΟΒΟ: με 162 οικογένειες, 1 Δάσκαλο, 36 Μαθητές και δαπάνη 700 γρόσια. Το 1899 είχε 1 γραμματοδιδασκαλείο, 60 μαθητές και 1 δάσκαλο.

ΖΕΡΜΑ: με 45 οικογένειες, 1 Δάσκαλο, 13 Μαθητές και δαπάνη 900 γρόσια. Το σχολείο λειτουργούσε τότε στο νάρθηκα του ενοριακού Ναού του Αγίου Δημητρίου και ο Δάσκαλος πληρώνονταν με τις συνεισφορές των κατοίκων. Το 1899 η

Ζέρμα διέθετε ένα γραμματοδιδασκαλείο με 20 Μαθητές και 1 δάσκαλο.

ΚΑΝΤΣΙΚΟ: με 125 οικογένειες, 1 Δάσκαλο, 28 Μαθητές και δαπάνη 1400 γρόσια. Ο δάσκαλος πληρώνονταν από την Εκκλησία και τους μαθητές.

ΒΥΣΑΝΣΚΟ: Χωριό που σήμερα υπάγεται στο νομό Καστοριάς, αλλά υπαγόταν τότε Εκκλησιαστικά στη Μητρόπολη Βελλάς και Κονίτισης είχε δε τότε 28 οικογένειες 1 Δάσκαλο, 9 Μαθητές και η δαπάνη του ανέρχονταν σε 600 γρόσια.

ΣΛΑΤΙΝΑ: Χωριό και αυτό όπως το Βύσανσκο που ανήκει στον Ν. Καστοριάς και τη Μητρόπολη του και τότε υπάγονταν στη δική μας Μητρόπολη με 69 οικογένειες, 1 Δάσκαλο, 17 Μαθητές και δαπάνη 1200 γρόσια.

ΙΣΒΟΡΟΣ: με 157 οικογένειες, 1 Δάσκαλο, 19 μαθητές και δαπάνη 1200 γρόσια. Το 1899 διέθετε 1 Δημοτικό 50 μαθητές και 1 Δάσκαλο.

ΠΛΑΒΑΛΗ: με 55 οικογένειες, 1 Δάσκαλο, 13 μαθητές και δαπάνη 900 γρόσια.

ΖΕΛΙΣΤΑ: με 26 οικογένειες. 1 Δάσκαλο, 8 μαθητές και δαπάνη 700 γρόσια. Το 1899 διέθετε 1 γραμματοδιδασκαλείο, 25 μαθητές και 1 Δάσκαλο.

ΚΡΟΤΙΝΙΣΤΑ με 56 οικογένειες, 1 Δάσκαλο, 17 Μαθητές και δαπάνη 1200 γρόσια.

ΠΗΚΛΑΡΙ: με 112 οικογένειες, 1 Δάσκαλο, 28 μαθητές και δαπάνη 1500 γρόσια.

ΣΑΝΑΒΟ: Το 1899 διέθετε ένα γραμματοδιδασκαλείο, 15 Μαθητές και 1 Δάσκαλο.

ΚΑΒΑΣΙΛΑ: Είχε 32 οικογένειες, 1 Δάσκαλο, 15 μαθητές και δαπάνη 700 γρόσια. Το 1899 1 γραμματοδιδασκαλείο, 25 μαθητές και 1 Δάσκαλο.

Γ' Χωριά με Αλληλοδιδασκτικό σχολείο.

ΣΤΑΡΙΤΣΙΑΝΗ με 107 οικογένειες, 1 Δάσκαλο, 27 Μαθητές και δαπάνη 1500 γρόσια.

ΝΤΕΝΤΣΙΚΟΝ με 93 οικογένειες, 1 Δάσκαλο, 29 Μαθητές και δαπάνη 2300 γρόσια.

II. Είδη Σχολείων - διδακτικά μέσα και βιβλία - μέθοδοι Διδακτικής - Δάσκαλοι

Όπως προέκυψε από τα στοιχεία που παρατέθηκαν για την κατάσταση της εκπαίδευσης στην Κόνιτσα και τα χωριά της ίδρυση σχολείων, η λειτουργία τους, η εποπτεία τους, η δαπάνες τους κατά την Τουρκοκρατία στηρίχθηκε ως επί το πλείστον στο θεσμό της Εκκλησίας. Την περίοδο της εξεταζόμενης Οθωμανικής Κυριαρχίας στην επαρχία της Κόνιτσας, όπως και σ' ολόκληρο το σκλαβωμένο γένος, έτσι και στην κωμόπολη της Κόνιτσας, "το Βαρόσι" και στα μικρά διάσπαρτα στα βουνά χωριά της δημιουργήθηκε μια ιδόρρυθμη στενή σχέση Εκκλησίας και σκλαβωμένου λαού, μια σχέση στη βάση της κυριαρχικής - πολιτειακής οργάνωσης των Οθωμανών που κατά ένα περίεργο τρόπο καθόρισε την επιβίωση και διατήρηση του Γένους. Η ίδρυση "κοινών σχολείων" φανερά ή κρυφά στα μοναστήρια - περίπτωση Μολυβδοσκεπάστου και Βελλάς για την επαρχία μας - και στις εκκλησίες των χωριών - Χιονιάδες, Πυρσόγιαννη κ.α. συνέβαλε, ώστε αυτή να παίξει τον αυθεντικότερο ρόλο το νευραλγικότερο τομέα της δραστηριότητας του έθνους την παιδεία του Έλληνα και μέσω του χριστιανοπαιδαγωγικού λατρευτικού - λαογραφικού της πλούτου να διαπαιδαγωγήσει ολόκληρες γενιές. Λαϊκή πίστη και λατρεία, εκκλησία και σχολείο, παπάς και δάσκαλος χέρι, χέρι τέσσερις ολόκληρους αιώνες, φώτισαν, ενίσχυσαν, ποδηγέτησαν τους αγώνες ανεξαρτησίας των Ηπειρωτών. Σε

πολλούς ναούς των Ελλήνων σε κάθε πόλη, είχαν προσαρτηθεί σχολεία για παιδιά. Σ' αυτά δεν υπάρχουν τάξεις, ούτε διάφορα αναγνώσματα, αλλά ένας δάσκαλος με το Ψαλτήρι, το ωρολόγι τις ακολουθίες και με άλλα βιβλία της Εκκλησίας να διδάσκει. Έτσι την πρώιμη περίοδο της Οθωμανικής κυριαρχίας στον Ελλαδικό χώρο στις Εκκλησίες και στα Μοναστήρια κοντά σε φωτισμένους κληρικούς και μοναχούς πήγαιναν τα Κονιτσιωτόπουλα της εποχής εκείνης όπως και όλα τα Ηπειροτόπουλα να ικανοποιήσουν έστω και αμυδρά τη δική τους δίψα για μάθηση και γνώση. Στα βουβά και άφωτα σχολεία στις κρύπτες, τους νάρθηκες και τους γυναικωνίτες των Εκκλησιών, ο κλήρος μαζί με το λαό, τα παιδιά του αγωνίζονταν για την Ελληνοπρεπή εκπαίδευση των παιδιών του Γένους και υπέθαλπε τον πόθο της ανεξαρτησίας. Χάρης σ' αυτούς τους εργάτες του πνεύματος διατηρήθηκε το "ομόγλωσσο" και "ομόθρησκο".

Άλματα πρόδου σημείωσαν τα εκπαιδευτικά πράγματα στη Μακεδονία, τη Θράκη και την Ήπειρο κατά τα έτη 1760-1779 με την εμφάνιση του ισαποστόλου Κοσμά του Αιτωλού.⁶⁰ Έτσι λειτουργούν πολλά σχολεία, διαφόρων τύπων ανάλογα με τις υπάρχουσες ανάγκες και δυνατότητες. Τα σχολεία που λειτούργησαν εκείνη την περίοδο στην επαρχία μας τα κατατάσσουμε κατά είδη ως εξής:

Είδη Σχολείων:

1. Μοναστηριακά σχολεία: Λειτούργησαν στα Μοναστήρια και τα παιδιά κοντά σε φωτισμένους κληρικούς διδάσκονταν εκτός από θεολογικά μαθήματα και φιλολογικά, χειρογραφία και καλλιγραφία όπως στο μοναστήρι του Μολυβδοσκεπάστου.

2. Κοινά σχολεία: Λειτούργησαν σε όλα τα χωριά και στην πρώιμη Τουρκοκρατία είχαν ένα δάσκαλο που συνήθως ήταν ιερέας ή μοναχός. Τη δαπάνη των σχολείων αυτών αναλάμβανε η εκκλησία ή παρακείμενο Μοναστήρι ή οι κάτοικοι δια συνεισφορών ή οι φιλεκπαιδευτικοί σύλλογοι εξ/κού ή εσκ/κού.

Επί τουρκοκρατίας οι δάσκαλοι των κοινών σχολείων πληρώνονταν από τους φοροεπιτρόπους ή εκκλησιαστικούς επιτρόπους, ενώ ο Μητροπολίτης κάθε περιοχής ήταν ο ρυθμιστής και επόπτης και σύμβουλος των εφορειών και των εκπαιδευτικών θεμάτων των σχολείων.⁶¹

3. Ελληνικά σχολεία (Σχολαρχεία): Σ' αυτά μετά τη φοίτησή τους στο Δημοτικό οι μαθητές έπαιρναν μια γενικά και αξιόλογη μόρφωση. Υπήρξαν πολλά από αυτά φυτώρια δασκάλων, ιερέων και γραμματέων. Στην επαρχία μας διέτρεχαν τα Σχολαρχεία Κονίτσης, Βούρμπιανης, Γανναδιού.

4. Αλληλοδιδασκτικά Σχολεία: Βάση των σχολείων αυτών ήταν η αλληλοδιδασκτική μέθοδος του Γάλλου Zagazip που εφήρμοσε ο πρώτος κυβερνήτης της Ελλάδας στην ελεύθερη Ελλάδα. Στις τέσσερις πρώτες τάξεις διδάσκουν οι καλύτεροι (πρωτόσχολοι) μαθητές και στις δύο τελευταίες ο δάσκαλος.⁶²

5. Παρθεναγωγεία: Εδώ εκτός από τα μαθήματα γενικής παιδείας και τα κορίτσια μάθαιναν, υφαντουργία, κέντημα, οικοκυρικά κ.λ.π. Παρθεναγωγεία όπως είδαμε λειτούργησαν στα χωριά Βούρμπιανη, Γανναδιό, Φούρκα, Παλιοσέλι και Κόνιτσα.

6. Αστικές σχολές: Λειτούργησε στην Κόνιτσα με την επωνυμία "Ελληνική Σχολή Κονίτσης".

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

"Η ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ανάμεσα στο χτές και στο αύριο"

Παν. Λαζαρόπουλου

Με τον παραπάνω τίτλο κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις "ΑΛΦΕΙΟΣ" ακόμα ένα αντιστασιακό βιβλίο, να προστεθεί στα τόσα άλλα για το ανεξάντλητο θέμα της ανεπανάληπτης εποποιΐας του 1940-44. Συγγραφέας του ο Π. Λαζαρόπουλος ο οποίος έζησε - όπως λέει κι ο ίδιος - τις πικρές εμπειρίες της τραγικής και πολυτάραχης εποχής του ιταλοελληνικού πολέμου και της κατοχής.

Στις 336 σελίδες του βιβλίου, ο συγγραφέας με γλαφυρότητα αφηγείται τα γεγονότα κρίνοντας χωρίς προκατάληψη και ανατρέχει με σοβαρότητα στις ιστορικές πηγές.

Πάσχει κι αυτός με τα παθήματα του "πάντα ευκολόπιστου και χιλιοπροδομένου" λαού μας όπως λέει κι ο ποιητής, ενός λαού που όταν τον οδηγούν στο σωστό δρομο άξιοι ηγέτες, μεγαλουργεί.

Ύστερα από καταπίεση κι αδικία αιώνων, ο ελληνικός λαός στην κατοχή, άρχισε να βαδίζει στο δρόμο μιας συλλογικής προσπάθειας για την απελευθέρωση από κάθε μορφή δουλείας, για μια δημοκρατική και δίκαιη κοινωνία, που τα οράματα τόσων και τόσων γεννεών θα γίνονταν πραγματικότητα...

Δυστυχώς αυτή η προσπάθεια ξεστράτισε από τις σκευωρίες των

δόλιων "φίλων" μας και τα ολέθρια σφάλματα των δικών μας ηγετών.

Αλλά η ιστορία δε σταματάει και παρόλα τα ξεστρατίσματα, οι λαοί και ο πολύπαθος δικός μας, θα βρουν ξανά το δρόμο τους για μια κοινωνία δίκαιη κι ανθρώπινη.

Αυτό είναι το συμπέρασμα του συγγραφέα, τελειώνοντας το τόσο ενδιαφέρον βιβλίο του..

Το βιβλίο του Π.Λ δεν είναι ξερηή διήγηση, αλλά καλογραμμένο, με λογοτεχνικό ύφος διαφωτιστικό κι αντικειμενικό.

Συγχαίρουμε ιδιαίτερα το συγγραφέα, φίλο και θερμό αναγνώστη του περιοδικού μας για το έργο του.

Όσοι ενδιαφέρονται για την απόκτηση του βιβλίου, η διεύθυνση του συγγραφέα είναι:

Ειρήνης Αθηναίας 11 - 11473
Αθήνα Τηλ. 3300148.

*****

Από τις εκδόσεις "ΛΙΒΑΝΗ" κυκλοφόρησε τελευταία το βιβλίο "Φύση και Παράδοση" (7 οδοιπορικά στα βουνά της Πίνδου), με συγγραφέα το Σωτήρη Γοργογέτα. Προλογίζει ο γνωστός για τους αγώνες του συγγραφέως - Οικολόγος, Κώστας Τσίππρας.

Γέννημα και θρέμμα της ελληνικής Φύσης ο συγγραφέας Σ.Γ. μας δίνει με γλαφυρό τρόπο στις 144 σε-

λίδες του βιβλίου του επτά περιγραφές για ισάριθμες αναβάσεις στην Κακαρδίτσα, Γαρδίκι, Μεγάλη Ράχη - Καλαρρώτες - Συρράκο, Ζαγόρι, Φαράγγι του Καμναϊτικού - Οδοιπορικό στα Τζουμέρκα - Στη Χαράδρα του Γαρδικιού.

Το βιβλίο διανθίζεται από έγχρωμες φωτογραφίες βουνών, ανθώπων, λουλουδιών και σχεδιαγραμμάτων.

Αξίζει τον κόπο να διαβαστεί από κάθε φυσιολάτρη που θέλει να πλουτίσει τις γνώσεις του για την ελληνική χλωρίδα και πανίδα...

ΜΕ ΤΟΝ ΤΙΤΛΟ: "για τα δικαιώματα των ζώων..." κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις "ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ" - ΛΙΒΑΝΗ, άλλο ένα βιβλίο του Κώστα Τσίπηρα, του γνωστού ανά το Πανελλήνιο αγωνιστή - οικολόγου για τη διάσωση της χλωρίδας και πανί-

δας του τόπου μας. Περιεχόμενα του βιβλίου:

Το κυνήγι - πειράματα πάνω στα ζώα ζωολογικοί κήποι - Τσίρκα και ταυρομαχίες - οι γούνες - Το εμπόριο της ζωής - Χορτοφαγία και μεγακτηνοτροφία - Για μια οικολογική ηθική απέναντι στη φύση και τα ζώα.

Ένθετος οπαδός και εκφραστής της φιλοσοφίας της "Βιοκεντρικής Οικολογίας", ο συγγραφέας μας προτρέπει σε μια οικολογική θεώρηση του πλανήτη μας ως μια κοινωνία που όλα τα πλάσματα έχουν δικαίωμα ύπαρξης και αλληλοσεβασμού.

Είναι ένα βιβλίο που πείθει τον αναγνώστη να συνειδητοποιήσει ότι δεν πρέπει να θεωρεί τον εαυτό του ως εξουσιαστή του πλανήτη.

Νομίζουμε ότι πρέπει να διαβαστεί από κάθε καλοπροαίρετο άνθρωπο.

Σ.Τ.

Γράμμα από την Νίκαια

Εκ μέρους των νηπίων του 14ου Νηπιαγ. Νίκαιας και των μαθητών του 14ου Δημ. Σχ. Νίκαιας σας εκφράζουμε τις θερμές μας ευχαριστίες για το 59ο τεύχος της "Κόνιτσας", το βιβλίο σας "Η Κόνιτσα και τα χωριά της", καθώς επίσης στον πρεσβ. Διον. Δ. Τάτση για το βιβλίο "Γνωριμία με την επαρχία Κονίτσης".

Σας βεβαιώνουμε ότι θα τα φυλάξουμε στη βιβλιοθήκη του σχολείου μας. Σας ενημερώνουμε ότι στο Δη-

μαρχείο Κόνιτσας στάλθηκε λεύκωμα με φωτογραφίες από την εκδήλωση, που πραγματοποιήθηκε στο σχολείο μας με θέμα:

Γνωρίζουμε την πατρίδα μας.

"Οι ομορφιές της επαρχίας Κόνιτσας". Το λεύκωμα περιέχει:

1. Επιστολή προς το Δημαρχείο Κόνιτσας.
2. Φωτογραφίες από την έκθεση
3. Εργασίες των νηπίων σε μικρογραφία
4. Αποσπάσματα εργασιών των μαθητών της ΣΤ' τάξης.

Μαρία Παγούνη

ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΑΠ' ΤΟΝ ΚΑΙΡΟ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ*Β. Λαμπρίδη*

Όλοι αυτοί οι χωριανοί μας που έζησαν εδώ στην Κόνιτσα την περίοδο της Τουρκοκρατίας μέχρι τον 1912, σιγά σιγά έφυγαν και ζήτημα εάν ζουν ακόμα δύο τρεις που να θυμούνται περιστατικά εκείνης της εποχής. Απ' όσα περισώθηκαν σας μεταφέρω σήμερα τούτο, όπως το θυμούνται έντονα οι απόγονοι του Πορφύρη. Οι Τούρκοι επί σειρά αιώνων κατακτητές έπαιρναν από τους κατοίκους πάντοτε το 10% και πλέον της παραγωγής σαν φόρο κατοχικό. Τότε τα προϊόντα δεν εκχρηματίζονταν εύκολα και γιαυτό ο κατακτητής έπαιρνε μέρος απ' το κάθε είδος παραγωγής (καρύδια, σιτάρια, μύγδαλα, σταφύλια κ.λ.π.) και σε λίγες περιπτώσεις χρήματα. Μια μέρα όπως πάντα χωρίς προειδοποίηση ο Τούρκος φοροεισπράκτορας μαζί με τον διερμηνέα του το χριστιανό κυρ. Χρήστο πατέρα μπαίνει στο σπίτι του Πορφύρη. Να κατά τύχη η κυρά του σπιτιού τους υποδέχτηκε στη σκάλα κι αμέσως τους οδήγησε στο κατώι μιας και της είπαν το σκοπό της επίσκεψης. Μόλις η φανιλιά είχε μάσει τα σταφύλια απ' τα πέργουλα κι έπρεπε ο Τουρκαλάς να πάρει το μέρος του. Ανοίγοντας την πόρτα του κατωγιού βρέθηκαν μπροστά σε μια τρανή και χορταστική σουρουνιά από σταφύλια με μαυρούδι, λίγα κορίθια και λίγο μοσχοστάφυλο.

Ο πονετικός κι ευαίσθητος κυρ.

Χρήστος, με τρόπο λέει στην κυρά του σπιτιού.

- Ε, μωρή, έκρουψες τίποτε;

- Ούτε ένα τσαμπί δεν πρόλαβα κυρ. Χρήστο.

Ενώ ο Τούρκος χαίρονταν για την καλή σοδειά που θα του χάριζε καλό μεράδι, ακούει τον κυρ. Χρήστο να του λέει με ύφος πονετικό.

- Άστη αφέντη, ετούτη η δύστυχη είναι χήρα με παιδιά.

Ευτυχώς τη λυπήθηκε ο φορατζής και λέει στον διερμηνέα του (στα τουρκικά βέβαια).

- Πάμε, πάμε αλλού.

Δεν θυμάται κανένας τον τουρκιστί διάλογο, εκείνο που θυμούνται όλοι είναι το σθένος και η ευστροφία του κυρ. Χρήστου και η αγαθοσύνη του Τούρκου που έσωσαν την σταφυλοπαραγωγή από το δεκάτισμα. Όλα αυτά γίνονταν τότε, εκείνον τον καιρό της μαύρης Κατοχής, τότε που οι νέες της Κονιτσας για να πάνε στην Εκκλησία την νυχτοπρωινή πρώτη λειτουργίας της κάθε Κυριακής, ντύνονταν σαν γριές ή και σαν ρακέντητες, γιατί πέρα από το δεκάτισμα, οι Τούρκοι άρπαζαν και από καμιά όμορφη κοπελιά και η δυστυχία κορυφώνονταν. Κι είναι φυσικό να αναρωτιέται ο καθένας σήμερα πως ζούσαν τότε οι νέες συνέχεια κλεισμένες στο σπίτι, μια και τις έσκιαζε η φοβέρα; Κι όμως, ας μην είχαν ραδιόφωνα και τηλεοράσεις, καφετέριες και πιτσαρίες, κι-

νηματογράφους και θεάματα, ζούσαν με το όνειρο και την ελπίδα της παντρείας και προπάντων της λευτεριάς, που συνέχεια έβλεπαν να ζυγώνει στην πατρίδα.

Απασχολούνταν πάντοτε με το νοικοκυριό, το κέντημα, τη φροντίδα των ζωντανών και την προετοιμασία της προίκας που αθροίζονταν στο γήκο και στα σεντούκια. Χαρά έδινε στο κάθε σπίτι ή κάθε ονομαστική γιορτή του πατέρα ή των αδελφιών και οι μεγάλες γιορτές οπότε η αναμονή επισκεπτών για τις ευχές κρατούσε και μέχρι σαράντα μέρες. Τα κορίτσια ή τις μανάδες δεν τις γιορτάζανε τότε γιατί έπρεπε κρυφά να είναι ακόμα και το όνομα απ' την τουρκιά. Αλλά το πιο σημαντικό για την απασχόληση και την αξιοποίηση του μαλλιού απ' τις προβατίνες και τις γίδες και τα κουρέλια ήταν ο αργαλειός. Δεν υπήρχε σπίτι χωρίς έναν και δύο αργαλειούς η δε ύφανση για στρωσίδια, για μάλλινα εσώρουχα, για φορεσιές αντρικές και γυναικείες και για σκεπάσματα (βελέντζες κ.λ.π.) είχε φτάσει στο "κατακόρυφο μαζί με την τέχνη της ανεξίτηλης βαφής των νημάτων. Για να συλλάβετε το μέγεθος και το μεγαλείο του αργαλειού, σας γράφω και το παρακάτω ποίημα μου κλείνοντας έτσι το σημερινό γραφούμενό μου.

*Στον αργαλειό στημένη
η όμορφη Κονιτσιωτοπούλα
με τα κουβάρια αγκαλιασμένη
τις ζωγραφιές φυτρώνει.
Μπροστά της, ζωντανή
εικόνα της ψυχής
θρονιάζει με το χτένι*

και τη γοργή σαΐτα.

*Την ώρα τις εικόνησης
τ' όραμα εκείνου που εφώλιασε
στο υφάδι της καρδιάς της
σε φαντασία κι όνειρο γλυκό.*

Κοπή πίττας

Αδελφότητας Λυκορράχης

Το Σάββατο στις 15/1/95 στην αίθουσα εκδηλώσεων του Δημαρχείου Καλλιθέας έγινε η κοπή πίττας των μελών της Αδελφότητας Λυκορράχης. Στην εκδήλωση παραβρέθηκε και ο Πρόεδρος της Κοινότητας Χρήστος Φασούλης ο οποίος χαιρέτησε τους χωριανούς και τους ενημέρωσε για τα προβλήματα του χωριού.

Το χορευτικό συγκρότημα της Αδελφότητας με την φροντίδα της Βασιλικής Σδούκου μας παρουσίασε ηπειρώτικους χορούς και άλλους.

Τους παρευρισκόμενους το Δ.Σ. της Αδελφότητας κέρασε αναψυκτικά και μεζεδάκια προετοιμασμένα από γυναίκες της Αδελφότητας.

Το φλουρί κέρδισε η Μαρία - μικρότερη κόρη της Γεωργίας Βλαχοπούλου.

Η συμμετοχή χωριανών παρά την κακοκαιρία ήταν πολύ καλή.

Σε μια πολύ "οικογενειακή" ατμόσφαιρα έληξε η γιορτή και οι χωριανοί με πρωτοβουλία του Δ. Σδούκου - Πρόεδρος της Αδελφότητας - αποφάσισαν να συμβάλουν σε έργα στο χωριό καθώς και σε οικονομική βοήθεια σε οικογένειες της Αδελφότητας.

Δημήτριος Σδούκος

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΜΙΜΙΣΗ

Κατ' αρχήν θα ήθελα να ζητήσω συγνώμη από όλα τα μέλη που απαρτίζουν τις δύο ενοριακές επιτροπές της άνω και κάτω Κόνιτσας, χωρίς να θέλω βέβαια να υποβαθμίσω κανέναν για την μεγάλη φροντίδα που προσφέρει στον Ναό του, αλλά απλώς θα ήθελα να μου επιτρέψουν και αυτοί να αναφερθώ σε δύο πρόσωπα τα οποία ήτανε και αυτοί επιτροπικοί και συνεργαστήκανε μαζί τους. Είναι κοινή διαπίστωση και από τους Ιερείς και από τους Ενορίτες ότι αυτοί οι δύο αποτελούν μια εξαίρεση. Πρόκειται για τους δύο αείμνηστους, Δημήτριο Τζίμα και τον Δημήτριο Χαλούλο. Οι απάνω ενορίτες δεν νομίζω ότι ξεχάσανε ακόμα την εικόνα του Δημητρίου Τζίμα, το χαμογελαστό πρόσωπό του, τον πρόσχαρο εκείνο άνθρωπο που διακονούσε ακούραστα και με μεγάλη αγάπη τον Ναό του Αγ. Νικολάου. Γι' αυτό τον βλέπαμε στο παγκάρι, ως επίτροπο που ήτανε και πότε στο αναλόγιο ως ψάλτη. Φεύγοντας από το αναλόγιο πήγαινε στο Ιερό να εξυπηρετήσει τον Ιερέα όταν δεν υπήρχανε παιδιά. Τον βλέπαμε να φροντίζει για το ναό και να τρέχει στα παρεκκλήσια με διάφορους τεχνίτες να επισκευάζει και να καλλωπίζει αυτά, δεν είναι καθόλου υπερβολικό να πω ότι φρόντιζε και αγαπούσε τον Ναό περισσότερο από το σπίτι του. Στο σημείο αυτό φυσικά

είναι να γίνει από τους υπάρχοντες επιτρόπους το εξής ερώτημα.

Μα καλά εμείς δεν κάναμε τίποτα; Φυσικά όλοι φροντίζανε και είχαν υπ' όψη τους τα έργα που έπρεπε να γίνουν αλλά εδώ συζητούμε ποιός είχε την κύρια φροντίδα και το τρέξιμο για την εκτέλεση των έργων. Όταν έβλεπε κάτι που ήταν απαραίτητο να γίνει προχωρούσε αμέσως στο έργο και μετά το συζητούσανε με τους επιτρόπους. Αυτός ήτανε ο Δημήτριος Τζίμας. Ακριβώς το ίδιο πρότυπο ήτανε και ο αείμνηστος Δημήτριος Χαλούλος, που παρα τις μεγάλες δοκιμασίες που επέτρεψε ο Θεός να τα αντιμετωπίζει όλα ψύχραιμα και χριστιανικά και δεν γίνανε ποτέ εμπόδιο να εγκαταλείψει το διακόνημα της εκκλησίας που τόσο πολύ αγαπούσε. Γι' αυτό ότι έκαμε το έκαμε με ευχαρίστηση και δεν τον κούραζε.

Αυτό το διαπιστώσαμε περισσότερο τον τελευταίο καιρό όταν οι σωματικές του δυνάμεις τον εγκατέλειπαν αυτός δεν έπαυε να έρχεται νωρίς και να διακονεί το παγκάρι.

Είχε και άλλα πολλά ψυχικά χαρίσματα που νομίζω πως οι Ενορίτες της Κάτω Κόνιτσας τα ενθυμούνται όλοι. Ας ευχόμεθα λοιπόν, όλοι μας ο Θεός να αναπαύει τις ψυχές των και να τους μιμηθούμε στο έργο τους.

ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΟ ΚΕΦΑΛΟΧΩΡΙ

Στην αίθουσα του Κέντρου Φροντίδας Οικογένειας Κεφαλοχωρίου, που στεγάζεται στο κτίριο του κοιν. γραφείου, πραγματοποιήθηκε στις 29 Ιανουαρίου 1995, ημέρα Κυριακή, η κοπή της βασιλόπιτας. Η εκδήλωση έγινε με συνεργασία του ΚΕΦΟ και της Κοινότητας Κεφαλοχωρίου. Υπήρξε μεγάλη συμμετοχή από τους κατοίκους και παρευρέθηκαν οι τοπικές αρχές. Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους ο Βουλευτής του Ν. Ιωαννίνων Ευάγγελος Μαλέσιος και η Δ/ντρια του Τομέα ΚΕΦΟ Πρόνοιας Ν. Ιωαννίνων, κ. Γιαννοπούλου Ιουλία. Τους επισήμως προσφώνησε ο Πρόεδρος της Κοινότητας κ. Χρήστος Γ. Φασούλης και τους ευχαρίστησε για την παρουσία τους. Διάβασε τηλεγράφημα με ευχές του κ. Νομάρχη Νίκου Ζαρμπαλά και των Βουλευτών Κώστα Χαραλαμπόπουλου και Αντώνη Φούσα, που δεν μπόρεσαν να παρευρεθούν λόγω ανειλημμένων υποχρεώσεών τους. Η τυχερή της πίτας κέρδισε ένα ταξίδι για δύο άτομα σε μέρος της Ελλάδας που θα διαλέξει με όλα τα έξοδα πληρωμένα, προσφορά του τομέα ΚΕΦΟ Πρόνοιας Ν. Ιωαννίνων.

Ήταν μια ευχάριστη εκδήλωση, μέσα σ' εορταστική ατμόσφαιρα και αξίζουν συγχαρητήρια στους φορείς που είχαν την οργάνωση. Τέτοιες εκδηλώσεις δίνουν στους κατοίκους των ακριτικών χωριών μας κουράγιο και ελπίδα για να συνεχίσουν να

ζουν και να προσφέρουν σ' αυτό το χώρο.

* Ο Φιλοπρόοδος Σύλλογος Κεφαλοχωρίου επιχορηγήθηκε από το πρόγραμμα της ΕΟΚ LEADER με το ποσό των 8.000.000 δραχ. για την αποπεράτωση και τον εξοπλισμό του λαογραφικού μουσείου. Αξίζουν συγχαρητήρια, τόσο στο Φιλοπρόοδο Σύλλογο, που κάνει μεγάλες προσπάθειες για να αντισταθεί στα "σημεία των καιρών", όσο και στο συγχωριανό μας Σδούκο Αντώνη του Βασιλείου που με επίμονες προσπάθειες βοήθησε στη χρηματοδότηση.

* Ύστερα από προσπάθειες ετών του Φιλοπρόοδου Συλλόγου ο νερόμυλος στον παλιό οικισμό κρίθηκε σαν διατηρητέο μνημείο. Σύμφωνα λοιπόν με την Υπουργική απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού με αριθ. Δ Ι Λ Α Π/5/247/43146/2-91994, που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 703/3/19-9-94 απαγορεύεται οποιαδήποτε επέμβαση στο κτίριο χωρίς την άδεια της 6ης Εφορείας Νεοτέρων μνημείων Ιωαννίνων. Ελπίζουμε ότι αυτό το μνημείο της παράδοσης και της μνήμης των παιδικών μας χρόνων θα συντηρηθεί από την αρμόδια πλέον υπηρεσία, ώστε να σωθεί.

* Στις 14 Ιανουαρίου 1995, ημέρα Σάββατο, στην αίθουσα δεξιώσεων του Δήμου Καλλιθέας η Αδελφότητα Λυκορραχιτών της Αθήνας έκοψε την Πρωτοχρονιάτικη πίτα της. Την

εκδήλωση τίμησε με την παρουσία του ο Πρόεδρος της Κοινότητας Κεφαλοχωρίου, πρώην Λυκορραχης, Χρήστος Γ. Φασούλης, που ταξίδευσε στην Αθήνα γι' αυτό το σκοπό. Σε μια εποχή που οι περισσότερες αδελφότητες έχουν ατονήσει σε εκδηλώσεις και δραστηριότητα, αυτή των Λυκορραχιτών αγωνίζεται να ζεστάνει τους απόδημους χωριανούς και να προσφέρει ό,τι μπορεί στη γεννετειρά τους.

*****8

Ένα τραγικό γεγονός που μοιάζει απίστευτο εξελίχτηκε στο Κεφαλοχώρι της Κόνιτσας.

Το τέλος, συγκλονιστικό. Ένα αντρόγυνο θάφτηκε την ίδια μερα, ο Δημήτριος Σδούκος του Ανδρέα ετών 62 και η γυναίκα του Μαρία Σδούκου, 58 ετών συνταξιούχοι και οι δύο του ΙΚΑ.

Το πρωί της Παρασκευής, 10 Φεβρουαρίου, χάθηκε η Μαρία Σδούκου που έπασχε από αμνησία.

Κινητοποιήθηκαν όλοι οι κάτοικοι του χωριού προκειμένου να την εντοπίσουν και μαζί τους και ο συζυ-

γός της. Το μεσημέρι, γύρω στις 12, από την υπερένταση για τη σύζυγό του ο Δημήτριος Σδούκος έπαθε έμφραγμα και άφησε την τελευταία του πνοή κοντά στο Σαραντάπορο.

Και η ειρωνία της ζωής.... Από την απέναντι μεριά του ποταμού βρισκόταν πνιγμένη η γυναίκα του, βρέθηκε την επομένη την ίδια ώρα τη στιγμή που είχε προγραμματισθεί να γίνει η κηδεία του συζύγου της. Είχε προσπαθήσει να διασχίσει το ποτάμι αλλά δεν τα κατάφερε.

Ο πονεμένος επίλογος αυτής της "ιστορίας" ήταν την επομένη, το Σάββατο το απόγευμα να γίνει η κηδεία και των δύο. Μαζί στη ζωή, μαζί στο Θάνατο.

Στη μονάκριβη κόρη τους συμπαραστάθηκε όλο το χωριό και της έδωσε κουράγιο να συνεχίσει τη ζωή, της ευχόμαστε να φανεί άξιος απόγονος των γονέων της. Το Κεφαλοχώρι θα την περιμένει, στο πρόσωπό της θα βλέπει τους αδικοχαμένους γονείς της.

Ανιαπόκριση από το Κεφαλοχώρι του Νικ. Β. Φασούλη

Στις 26 Φεβρουαρίου 1995 ημέρα Κυριακή το Κεφαλοχώρι επισκέφθηκε το παράρτημα Ιωαννίνων "Διώνη" της ΣΟΡΟΠΤΙΜΙΣΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ, οργάνωση στην Ελλάδα της SOROPTIMIST INTERNATIONAL, αποτελούμενο από τις κ. 1) Σιαμοπούλου Αντιγόνη

καθηγήτρια Παιδιατρικής στο Παν. Ιωαννίνων, 2) Μαλάμη-Μήτση Κική Ιατρό Κυτταρολόγο, 3) Γκίκα-Γιοβάνη Λένα καθηγήτρια Φιλολογο, 4) Μάργαρη-Γκοντού Παρασκευή συν/χο υπάλληλο Ε.Ο.Π. Σε συνεργασία με το Κέντρο Φροντίδας Οικογένειας (ΚΕΦΟ) Κεφαλο-

χωριού του Εθνικού Οργανισμού Πρόνοιας Ιωαννίνων έκαναν προληπτική ιατρική εξέταση των κατοίκων. Συγκεκριμένα έγινε ενημέρωση σε γυναικολογικά θέματα, ελέγχθηκαν οι εμβολιασμοί των παιδιών και έγινε PAP TEST σε γυναίκες.

Ο σκοπός της επίσκεψης πέτυχε, η προσέλευση ήταν μεγάλη και αποδείχθηκε ότι η γυναίκα της υπαίθρου, η αγρότισσα του χωριού έχει πλήρως την συναίσθηση του προληπτικού ελέγχου. Ταυτόχρονα όμως αποδείχθηκε ότι υπάρχουν και επιστήμονες γιατροί, που κάνουν πραγματικό λειτούργημα, αντιθέτως με ό τι γράφεται και ακούγεται τελευταία γι' αυτό το επάγγελμα.

Το "ασθενές φύλο" αποδεικνύεται άλλη μια φορά ότι είναι ισχυρό σε ανθρωπισμό και προσφορά. Αξίζουν συγχαρητήρια στις εθελόντριες επιστήμονες, στον ΕΟΠ και σε όσους βοήθησαν και βοηθούν τέτοιες πρωτοβουλίες. Μόνο έτσι μπορεί να αναβαθμιστεί η ύπαιθρος, έτσι μπορεί να ελπίζει....

ΠΑΒΟΥΣ
επιπλα κουζίνας

Κολιδης ανδρεας - βοσιος μιννας

εκθεση: αρχ. μουσειο 17 (μπρουφα γωνία)

τηλ. 816.304

εργαστηριο: καθ. τριανταφυλλοπουλου 19α

τουμπα τηλ. 932735

θεσσαλονικη

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Θέλω και δημόσια να ευχαριστήσω:

1. Το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας Τμήμα έρευνας και διάσωσης
2. Την Αστυνομική Διεύθυνση Ιωαννίνων
3. Την VIII Μεραρχία
4. Το Αστυνομικό Τμήμα Πυρσόγιαννης
5. Το Σταθμό Αστυνομίας του ΚΕΦΑΛΟΧΩΡΙΟΥ
6. Την Νομαρχιακή Σύμβουλο κ. Ελένη Παπαμιχαήλ
7. Την Ιερά Μητρόπολη της Κόνιτσας και όλους τους χωριανούς μου που βοήθησαν στην ανεύρεση του πτώματος της εξαφανισθείσης συγχωριανής μου Σδούκου Μαρίας που πνίγηκε στον ποταμό Σαραντάπορο λόγω κακοκαιρίας.

Όλοι οι παραπάνω επί δύο ημέρες και ο καθένας από τη σκοπιά του έκανε με το παραπάνω το καθήκον του.

Τους συγχαίρω και τους ευχαριστώ όλους.

Ο Πρόεδρος της Κοινότητας
Χρ. Γ. Φασούλης

ΠΩΛΕΙΤΑΙ Οικόπεδο, γωνιακό 1300 τετραγωνικών μέτρων με οικοδομή 380 τετρ. μέτρων, που στεγάζεται σήμερα το Αστυνομικό Τμήμα Κόνιτσας, με μηνιαίο μισθώμα 90.000 δρχ. Οικοδομούνται συνολικά 1040 τετραγ. μέτρα σύν τα υπόγεια.

Πληροφορίες

Τηλ. 01 7517136 & 752530

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ

Η παρουσία, νεώτατου στην ηλικία, του Σεβαστιανού ως κληρικού στην Ιερή Μητρόπολη Ιωαννίνων, υπήρξε φωτεινή και πύρινη ιδεών και θέσεων, ως διδασκάλου των Κατηχητικών της πόλεως Σχολείων και ως ιεροκήρυκος. Ακόμη και σήμερα αντηχούν στον έσω κόσμο μου αρκετά κηρύγματα της ορθής οδοιπορίας σε κάθε περίοδο τρικυμισμένης ζωής του ελληνισμού, αλλά και ως διασαλπίσματα ελευθερίας εσωτερικής και αγάπης των αδικοπαθούντων. Σε συναντήσεις μας πρόβαλλε μέ πάθος τον αιώνιον δεσμό του ατόμου με το μητρικό του θεμέλιο, ήτοι την εκκλησία, ως σώτεια του ελληνικού λαού.

Έτσι αναβίωνε ως υποδειγματική η ζωή και η δράση των ηρωικών εθνομαρτύρων Παραμυθιωτών Σαμουήλ του Κουγκίου και πλήθους νεομαρτύρων κληρικών της περιόδου 1941-1944.

Ως Μητροπολίτης της Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανής και Κονίτσης πορεύτηκε υπό τον αστερισμό των ιδεών και αξιών υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των δεινοπαθούντων χριστιανών ελλήνων της Βόρειας Ηπείρου. Τα ετήσια εθνι-

κοθηρσκευτικού περιεχομένου συνέδρια που συγκροτούσε στην Κόνιτσα, έδωκαν κείμενα επιστημονικών βάσεων και εξαιρετα, διαρκούς παρουσίας και χρησιμότητας.

*

Στη ζωή φτωχός ξεκίνησε ο Σεβαστιανός και φτωχότατος την αποχαιρέτησε. Στη Διαθήκη του κατέλιπε υποδειγματικές σοφίες ζωής, ήτοι:

- " Περιουσίαν ατομική, κινητή ή ακίνητη δεν έχω ν' αφήσω. Ούτε κληρονόμησα, ούτε απέκτησα με την ιεροσύνη μου και την αγάπη μου...". Και πρόσθετα σημείωσε: "...ό,τι χρήματα ευρεθούν εις το γραφείον μου, γνωρίζουν οι στενοί μου συνεργάτες ότι ανήκουν εις φιλανθρωπικούς σκοπούς". Και τελικά σημείωσε:

"Η ταφή μου να λάβει χώρα εις την Ιερά Μονή Μολυβδοσκεπάστου, εντός του περιβόλου της Μονής".

Μητροπολίτη Σεβαστιανέ
υπέρμαχε των ιερών και οσίων της φυλής μας.

Στις συνειδήσεις των ελλήνων θα επιζής αιώνια, ως υπεράξιος Αρχιερέυς και εθνικός αγωνιστής.

Αιωνία η Μνήση σου!...

Οι μαθητές γράφουν

Όσοι έχουν μνήμη ας θυμούνται

Ένας ολόκληρος χρόνος πέρασε. Πολλά γεγονότα συνέβησαν στον τόπο μου που άφησαν πίσω τους ζωηρά σημάδια στη μνήμη των ανθρώπων. Γεγονότα ευχάριστα ή δυσάρεστα, το καθένα όμως με το δικό του νόημα.

Το πιο σπουδαίο γεγονός όμως που σημάδεψε τη δική μου μνήμη ήταν στις 12 του Δεκέμβρη. Εκείνο το πρωινό οι καμπάνες άρχισαν να χτυπούν πένθιμα. Ένας σπουδαίος άνθρωπος έφυγε από την πόλη μας. Ήταν ο αρχηγός, ο θρησκευτικός μας πατέρας, ο αγωνιστής της Κόνιτσας. Ήταν ο Δεσπότης μας. Πάλεψε με την αρρώστια αλλά δεν τα κατάφερε.

Το κρύο εκείνο πρωινό, που έφυγε από κοντά μας, η λύπη ήταν ζωγραφισμένη στα πρόσωπα όλων. Ο κόσμος όλος όχι μόνο από την Κόνιτσα αλλά και από όλη την Ελλάδα ήρθαν να πουν το τελευταίο αντίο. Τα μάτια μικρών και μεγάλων ήταν καρφωμένα πάνω στο λείψανο του Δεσπότη, και από τα στόματα όλων ακουγόταν "αθάνατος"... "αθάνατος"...

Νέοι και γέροι όλοι κάτι είχαν να θυμούνται απ' αυτόν.

Κάθομαι σε μια άκρη και αναρωτιέμαι τι είναι αυτό που έκανε τον κόσμο να υποφέρει από τον χαμό του.

Αμέσως όμως έρχονται στο μυαλό μου όλα τα ιδρύματα που είχε δημιουργήσει: γηροκομείο, οικοτροφείο, αλλά και το εθνικό και πολιτιστικό έργο που πρόσφερε.

Μεγάλη η προσφορά του Σεβαστιανού στην Κόνιτσα και τους ανθρώπους της.

Ο Σεβαστιανός υπήρξε αγνός, έξυ-

πνος, μεγάλος πατριώτης.

Πρέπει σε όλους μας να είναι το παράδειγμα που θα μας οδηγήσει στο δρόμο της αρετής, και της καλοσύνης.

Εύχομαι να υπάρχουν πάντοτε τέτοιοι καλοί άνθρωποι και να τους αγαπούν όλοι όχι όταν φεύγουν, αλλά και όταν βρίσκονταν στη ζωή.

Φώτης Ράγγας

Μαθητής Ε' Τάξης

Β' Δημοτικού Σχολείου Κόνιτσας

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ

Ένας συνταξιούχος δάσκαλος, ένας εξαίρετος άνθρωπος, ο αγαπητός δάσκαλος της περιοχής Κόνιτσας ο κ. Πρωτοσύγγελος Χαρίλαος, έφυγε για πάντα. Εκδήμησε προς Κύριον, κάνοντας το τελευταίο ταξίδι, αυτό που επιφυλάσσει η μοίρα για όλους τους ανθρώπους. Ο Πρωτοσύγγελος Χαρίλαος γεννήθηκε στο Πάπιγγο-Ζαγορίου και έζησε στην Καλλιθέα Κόνιτσας. Υπηρέτησε ως δάσκαλος στην επαρχία Κόνιτσας. Προσέφερε πολλά στο διδασκαλικό κλάδο και στην πατρίδα. Το Δ.Σ. αντί στεφάνου, καταθέτει το ποσό των 8.000 δρχ. στο λογ/μό, τον οποίο ο ίδιος είχε ανοίξει για τη βράβευση των αριστούχων μαθητών των Σχολείων της Κόνιτσας.

Αιωνία στυ η μνήμη συνάδελφε.

Κήττα Ελένη

Πρόεδρος Δασκάλων

και Νηπιγών Κόνιτσας

Μιχάλης Παπαγιάννης

Στις 2-1-95 πέθανε στη Θεσσαλονίκη ο Μιχάλης Παπαγιάννης σε ηλικία 87 ετών. Ο Μ.Π που καταγόταν από το Μαυροβούνι έζησε στην Κόνιτσα προπολεμικά και ερ-

γάστηκε αρκετό χρόνο ως δάσκαλος της ξυλογλυπτικής στο Ορφανοτροφείο Κόνιτσας. Με την εντιμότητά του και τον ακέραιο χαρακτήρα του είχε αποσπάσει τη συμπάθεια των Κονιτσιωτών.

Στην Κατοχή έλαβε μέρος στην Εθνική Αντίσταση (ΕΑΜ-ΕΛΑΣ) από τους πρώτους και υπηρέτησε στην Κόνιτσα και ως Δ/ντής της Πολιτο-

φυλακής.

Με την απελευθέρωση διώχθηκε από τις μετακατοχικές κυβερνήσεις και η προσφορά του στους αγώνες κατά των Ιταλογερμανών ανταμείφθηκε με φυλακές και εξορίες, όπως ανταμείφθηκαν και χιλιάδες άλλοι αγωνιστές...

Ο Μ.Π. σαν καλός ηπειρώτης φρόντιζε όσο μπορούσε και για τη γενέτειρά του όντας αγαπητός σ' όλους τους συγχωριανούς του, οι οποίοι θα τον θυμούνται πάντα.

Η σύζυγός του Σταυρούλα και η κόρη του Μαρία, στη μνήμη του, προσφέρουν 5.000 δραχ. για την αποπερίπτωση της πλατείας του χωριού του.

Σ.Τ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Η Πρωτοχρονιά, όπως και τα Χριστούγεννα, μας ήρθε φέτος με βροχή.

* Στις δύο Γενάρη λόγω Νοτίων ανέμων έλιωσαν τα χιόνια στις πλαγιές των βουνών και πλημμύρισαν τα ποτάμια. Για πρώτη φορά, όπως λένε οι μεγαλύτεροι, "φούσκωσε" ο Αώος τόσο πολύ σε τέτοια εποχή κατεβάζοντας κούτσουρα και πελώρια δένδρα.

* Στις 1/95 έγινε στην Αθήνα η εκλογή του νέου Μητροπολίτη "Δριυνουπόλεως, Πωγωνιανής και

Κονίτσης κ. Ανδρέα Τρεμπέλα που διετέλεσε πολλά χρόνια ιεροκήρυκας της Μητρόπολης.

* Στις 4/2/95 ο "Εκπολιτιστικός Σύλλογος" Α. Κόνιτσας πραγματοποίησε χορό στο κέντρο "Πλατανάκια".

* Την 1/2 από το Σύλλογο γονέων και κηδεμόνων Γ' Δημοτ. Σχολείου Κόνιτσας έγινε η κοπή της πίτας.

* Πίτα έκοψε και ο Εμποροεπ/κός Σύλλογος.

* Η Ορειβ. Ομάδα της Κόνιτσας έκοψε την πίτα στη χιονισμένη Νε-

μέρτσικια στις 5/2.

* Με απόφαση του Υπουργ. Πολιτισμού χαρακτηρίστηκαν ως διατηρητέα μνημεία τέσσερις παλιοί νερόμυλοι στην Ήπειρο: Δολιανών, Βουλιάσας, Αηδονοχωρίου και Λυκόρραχης. Οι μύλοι με τα μαντάνια και τις νεροτριβιές τους, θα επισκευαστούν και θα είναι σε χρήση.

* Μετά τη θετική γνωμοδότηση του Κεντρικού Συμβουλίου στην Αθήνα, το Νοσοκομείο του Ερυθρού Σταυρού θα υπαχθεί στο Γεν. Νοσοκομείο Ιωαννίνων.

Έτσι πλέον το Νοσοκομείο Κόνιτσας θα λειτουργεί ως ενιαίο Κέντρο Υγείας και το προσωπικό θα ενταχθεί στο Κ. Υγείας. Επιτέλους λύθηκε "ο γόρδιος δεσμός".

Ας ελπίσουμε ότι σύντομα θα λειτουργήσει το Κ. Υγείας σε πλήρη σύνθεση για την εξυπηρέτηση των κατοίκων όλης της περιοχής, αρκετά περιμέναμε...

* Βροχερός, με χιόνια στις βουνοκορφές, ήταν ο Φλεβάρης, αλλά και με λιακάδες.

Στη Μαρία Σδούκου - κόρη του παπα-Χρήστου από το Κεφαλοχώρι - που πήρε το πτυχίο της γεωλογίας από το πανεπιστήμιο Θεσ/νίκης, ευχόμαστε καλή σταδιοδρομία.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Γεννήσεις:

Στο Καμποχώρι Ημαθίας ο Διονύσιος και η Ευαγγελία Τζαβάρρα απόχτησαν κοριτσάκι.

* Στη Γερμανία ο Νικόλαος και η

Σίγκρου Λώτου απόχτησαν στις 14/2 αγοράκι.

* Ο Μιχάλης Γεωργίου και η Ρόδουλα Γκίκα στα Γιάννινα, απόχτησαν κοριτσάκι στις 24/2/95.

Βαπτίσεις:

Στην Κόνιτσα βάφτισαν την κορούλα τους, στις 6/1, ο Θόδωρος Τατουδάκης και η Μαρίνα Καραβελίδη. Όνομα Χριστίνα.

Γάμοι:

Στις 25/2/95 παντρεύτηκαν στην Κόνιτσα ο Δημήτριος Κίτσιος και η Κατερίνα Τζιάλλα.

Θάνατοι:

Στο Γηροκομείο Κόνιτσας πέθαναν:

* Η Ευθαλία Πατέρα ετών 90, στις 23/12/95.

* Η Ευθυμία Μίσσιου ετών 84, στις 31/12/95.

* Η Σπυριδούλα Κυριαζού από το Ασημοχώρι ετών 99, στις 27/1/95.

* Στην Αθήνα, ο Αθανάσιος Τζίνας ετών 70, στις 26/2/95.

* Στην Κόνιτσα, η Σοφία Κηφσερίδη στις 27/2.

* Στα Γιάννινα, ο Σπύρος Χρηστίδης στις 27/2.

* Στις 12/11/94 πέθανε στην Κόνιτσα και κηδεύτηκε στο χωριό του Βούρμπιανη ο Μιλτιάδης Βλάχος σε ηλικία 101 ετών.

* Στις 9/1/95 πέθανε στην Άρτα ο Χρήστος Μπόμπολας από το Ελεύθερο, σε ηλικία 62 ετών.

* Στα Άρματα πέθανε στις 15/1 η Σουλτάνα Πρίντζα, 67 ετών.

* Στην Αθήνα πέθανε ο Σωτήρης Ρούβαλης, 67 ετών και κηδεύτηκε στο χωριό του Ελεύθερο στις 16/1.

* Στις 29/1 πέθανε στα Γιάννινα και κηδεύτηκε στην Καστάνια η Μαρία Λάμπρου ετών 91.

Ο γιός της Ηλίας και η κόρη της Ευτυχία Νάτση, στη μνήμη της, προσφέρουν στο περιοδικό "ΚΟΝΙΤΣΑ" 2.000 δραχ.,

* Στη Φούρκα πέθανε στις 18/1 η Μελπωμένη Φλώρου, ετών 76.

* Πέθανε στην Πάτρα και κηδεύτηκε στο χωριό του Κεράσοβο στις 25/11, ο Γεώργιος Καραγιάννης ετών 37.

* Στις 25/1 πέθανε στη Βέροια και κηδεύτηκε στο χωριό της Πουρνιά την επομένη, η Βικτωρία Τσάνου, ετών 90.

* Στο Μάζι πέθανε στις 22/2 ο Θωμάς Τσάγκας ετών 72.

* Την ίδια μέρα πέθανε στο Νοσοκομείο Ιωαννίνων και κηδεύτηκε στην Κόνιτσα ο Ζήσης Λώλας.

* Στις 20/2 πέθανε στη Βούρμπιανη η Ιφιγένεια Βλάχου, ετών 57.

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ

Με τη συμπλήρωση ενός χρόνου από το θάνατο του Θωμά Ζώη, η συζυγός του Ελένη, προσφέρει στο περιοδικό μας το ποσό των 10.000 δραχ. στη μνήμη του.

* Η οικογένεια Ελένης και Άννας Ζώη, στη μνήμη της Κλεοπάτρας Βαταβάλη που πέθανε πρόσφατα, προσφέρει στο περιοδικό μας το ποσό των 10.000.

* Η Λαμπρινή Κ. Ζούνη στη μνήμη του γιού της Δημητρίου, προσφέρει στο περιοδικό μας το ποσό των 5.000 Δραχ.

* Η Ανθή Ζίκα στη μνήμη του συζύγου της Ζήση που πέθανε στη Λάρισα, προσφέρει στο περιοδικό μας το ποσό των 5.000.

Ο Ζήσης ήταν 87 ετών και καταγόταν από το Παλιοσέλι.

* Δια μέσου του περιοδικού "ΚΟΝΙΤΣΑ" διαβιβάζω τα θερμά συλλυπητήρια μου στην οικογένεια του εκλιπόντος Θωμά Σπανού, παλιού φίλου και αγωνιστή της Εθν. Αντίστασης.

Σωτ. Αναγνωστόπουλος

Γεωργία Ζωγράφου-Τσιβίλη
Δικηγόρος

Παρνασσού 32-36
163 45 ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ

ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ
Ελάχ. θερμ. -5 ^ο	-2,8 ^ο
Μέγιστη θερμ. 16,4 ^ο	20 ^ο
Σχετι. υγρασία 78%	73%
Υψος βροχής 77,6mm	72,4mm

ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ

Γκιώκας Κων. U.S.A.	Δολ. 20	Ταπεινόπουλος Γεωργ. Θεσ/νίκη	2.000
Κατσιμπαρης Ιωαν. Γερμανία	5.000	Βετσόπουλος Έλευθ. Αγρίνιο	2.000
Καρανίκα Ευανθία Γερμανία	10.000	Ασημόπουλος Στεφ. Κέρκυρα	3.000
Μήτσιου Μαρία Γερμανία	5.000	Κιάφα Αναστ. Κόρινθος	1.500
Ζαχαράκης Γεώργ. Κόνιτσα	2.000	Δάσκαλος Ιωαν. Καβασιλα	1.500
Τσούκας Κων. Κόνιτσα	1.000	Τσίμας Νικολ. Οξυά	1.500
Γουσγούνης Ιωαν. Κόνιτσα	2.000	Μπελθικιώτης Παν. Αμύνταιο	1.000
Γαργάλι Μαρίνα Κόνιτσα	1.000	Τούσης Κων. Καμάρες	2.000
Μάλιακας Θωμάς Κόνιτσα	1.000	Ζάμπος Σπ. Αίγινα	2.000
Ζώτος Παύλος Κόνιτσα	3.000	Μουκοβίνας Κων. Μεσοβούνι	1.000
Βαντόλας Δημ. Κόνιτσα	5.000	Δήμος Στεφ. Πειραιάς	2.000
Ντελή Ουρανία Κόνιτσα	1.500	Μουκοβίνας Γεωργ. Αθήνα	1.000
Στεφάνου Βαγγ. Κόνιτσα	1.000	Κουτρούλη Ουρανία Αθήνα	1.500
Βουρδούκας Αθαν. Κόνιτσα	1.500	Καραγιάννη Ολυμπία Αθήνα	1.500
Ματσής Γεωργ. Κόνιτσα	2.000	Νάσης Δημ. Αθήνα	1.000
Ευαγγελίδη Ιωάννα	1.500	Παπαγεωργίου Χαρ. Καστανέα	1.000
Κούγιας Χρ. Κόνιτσα	5.000	Φασούλης Σωτ. Κεφαλοχώρι	1.500
Ρόμπολας Δημ. Ελεύθερο	1.000	Μπεσμπέα Αλεξ. Καλαμάτα	1.500
Παπασπύρου Φωτεινή Αετόπετρα	2.000	Πάντος Χαρίσης Κόνιτσα	1.500
Φασούλης Αριστ. Κεφαλοχώρι	1.000	Καλψώρας Γεωργ. Κόνιτσα	2.000
Μπόμπολας Ιωαν. Ελεύθερο	1.000	Στέφου Κων. Κόνιτσα	1.500
Λάκκας Θεοφ. Καλλιθέα	1.500	Μπριασούλης Δημ. Κόνιτσα	5.000
Κωτσίνας Κων. Δροσοπηγή	1.000	Στεφάνου Δημ. Κόνιτσα	1.500
Βαφόπουλος Γρ. Αλεξ/πολη	2.000	Μπλιθικιώτης Κων. Κόνιτσα	5.000
Τούσης Κων. Καμάρες Πατρών	2.000	Γκόγκος Κων. Κόνιτσα	2.000
Γεράσης Σπ. Αθήνα	1.000	Βάρνας Νικ. Κόνιτσα	2.000
Αδελφότητα Λαγκαδιωτών Κόνιτσα	5.000	Μουρεχίδης Βασ. Κόνιτσα	2.000
Μάνθος Ιωαν. Κόνιτσα	1.000	Παπαδιαμάντης Κων. Κόνιτσα	3.000
Ξενοδοχ. "ΣΤΑΝΛΕΥ" Κόνιτσα	3.000	Κώτσικος Στεφ. Κόνιτσα	1.500
Τζιάτζιος Γεωργ. Κόνιτσα	5.000	Κατής Απόστ. Κόνιτσα	1.500
Μαρούτσος Γεωργ. Κόνιτσα	3.000	Χατζηπρούμης Ιορδ. Κόνιτσα	1.500
Κεφάλια Σταυρούλα Κόνιτσα	1.500	Τσίμα Έλλη Αθήνα	1.500
Αναστασίου Αγνή Κόνιτσα	2.500	Ζούκης Χρ. Αθήνα	1.500
Σούρλας Βασ. Κόνιτσα	10.000	Πατέρα Λίνα Αθήνα	2.000
Κατσιμπαρης Γεωργ. Κόνιτσα	1.000	Παπαδημούλης Χρ. Αθήνα	3.000
Πασχάλης Έλευθ. Κόνιτσα	1.000	Λωλίδης Δημ. Αθήνα	2.000
Ντίνος Παναγ. Κόνιτσα	1.500	Τόσκας Ιωάννης, Πάδες	2.500
Αδαμαντίδου Μερόπη Κόνιτσα	2.000	Κατσαμάνη Μαρίκα, Πάδες	1.500
Χολέβας Χριστοδ. Κόνιτσα	3.000	Λωλίδης Βασ., Τράπεζα	3.000
Νούτσος Γεωργ. Κόνιτσα	2.000	Ζούνης Νίκος Θεοτόκος	1.000
Καραμπέτσι Διαμάντω Πειραιάς	2.000	Λέτσιος Νικολ. Γιάννινα	2.500
Γέγιος Κων. Γιάννινα	1.000	Γκίκα Ροδούλα Γιάννινα	1.500
Τζιόβας Φρίζος Κόνιτσα	5.000	Οικογ. Ν. Σίμου Θεσ/νίκη	1.500
Αναγνώστου Ιωαν. Κόνιτσα	1.000	Μπουζούλας Γεωργ. Εξοχή	2.000
Βάκαλος Απόστ. Κόνιτσα	2.000	Πρίτσας Κων. Κόνιτσα	1.000
Πασχάλης Χαρίσης Καλλιθέα	2.000	Μάνθος Αριστ. Κόνιτσα	1.000
Γιάκκας Γεωργ. Λάρισα	1.500	Δερδέκης Χρ. Κόνιτσα	1.500
Χατζηνικολάου Νικ. Θεσ/νίκη	1.000	Γαϊτανίδης Σπ. Κόνιτσα	2.000
Αδάμος Δημ. Λαγκάδα	1.500	Στέφου Στεφ. Κόνιτσα	2.000
Γούσιας Γεωργ. Θεσ/νίκη	1.500	Κολιός Λεων. Κόνιτσα	1.500
Πρόκος Βασ. Καλλιθέα	1.500	Σάλτσας Εμμ. Γιάννινα	2.000
Ντεντοπούλου Χρισ. Κόνιτσα	1.000	Τζάλλας Ιωανν. Γιάννινα	1.000
Ζωγράφος Ευριπ. Αθήνα	2.000	Κληματάς Παύλος, Γιάννινα	2.000
Κουρτίνος Γιάννης Κόνιτσα	2.000	Δάψη-Τζαφλίδου Μ. Γιάννινα	2.000
Πορφύρης Χρ. Οξυά	2.000	Βλάχος Παύλος, Γιάννινα	5.000
Ιερ. Σκίρτας Αγγ. Πάδες	2.000	Καλτσούνης Βαγγ. Γιάννινα	2.000
Ιερ. Σδούκος Χρ. Κεφαλοχώρι	2.000	Η ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΟΝΙΤΣΑΣ	
Πανταζίδης Έυστ. Θεσ/νίκη	1.500	Συνδρομή και ενίσχυση στο περιοδικό μας	
Τριανταφυλλίδης Κ. Θεσ/νίκη	1.500	για το 1994	15.600
Κάτσικας Δημοσθ. Θεσ/νίκη	2.000	ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ	
Παπακώστας Στερ. Θεσ/νίκη	2.000	ΚΟΝΙΤΣΑ για το 1994	5.000
Σταυρίδου Σωτηρούλα Θεσ/νίκη	1.500		

Ι. ΤΣΙΟΥΡΗΣ - Χ. ΕΞΑΡΧΟΥ Ο.Ε.

Διαμερίσματα - Καταστήματα

Αντιπαροχαί

άνη 4-6

άννινα

Τηλ. 32989-33207

Fax 33207

HOTEL "ΑΩΟΣ,,

RESTAURANT - BAR

ΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΛΙΘΙΚΙΩΤΗΣ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΔΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑΣ — ΚΟΖΑΝΗΣ

ΚΟΝΙΤΣΑ — ΤΗΛ. (0655) 22079

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Γ. ΡΕΝΤΖΟΣ

Χειρουργός Οδοντίατρος

ΚΟΡΑΗ 8

ΤΗΛ. ΙΑΤΡΕΙΟΥ 39817

ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΤΗΛ. ΣΠΙΤΙΟΥ 70153

Δέχεται καθημερινά: Πρωί 9.30 - 12 -- Απώγευμα 5.00 - 9.30

και Σάββατο 8.30 π.μ. - 1.30 μ.μ. με ραντεβού

ΜΙΧΑΗΛ ΒΑΣ. ΡΕΒΑΣ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ 22

ΤΗΛ. 426.951

ΠΑΤΡΑ

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

Δημήτριος Ν. Καζαμίας

Εμ. Μπενάκη 24

Τηλ. 3627 - 725

ΕΙΡΗΝΗ ΣΤΑΜΑΤΑΚΗ - ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

ΕΙΔΙΚΟΣ ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ - ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΟΣ
ΔΙΔΑΚΤΩΡ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΔΥΤ. ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ
ΕΠΙΣΤ. ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ ΤΟΥ "ΥΓΕΙΑ"

ΕΜΙΔΟΣ 4 - 151 24 ΜΑΡΟΥΣΙ

ΛΟΪΑΣ 23 - 151 25 ΜΑΡΟΥΣΙ

Τ.Τ., ΤΕΤ., ΠΕΜΠ. 6 - 8 Μ.Μ.

ΤΕΒΟΥ

ΤΗΛ. ΙΑΤΡ. 61 22 823

ΤΗΛ. "ΥΓΕΙΑ" 68 27 940

ΤΗΛ. ΑΝΑΓΚΗΣ 36 47 021

ΟΙΚΙΑ - FAX 61 22 908

ΤΗΛ. ΚΙΝΗΤΟ 094 392 273

ΙΑΤΡΕΙΟ: ΣΟΛΩΝΟΣ 66

(ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΑΠΟ ΤΗ ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ)

ΤΗΛ. 3602 966 (106 80)

ΔΕΧΕΤΑΙ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ 5-8 Μ.Μ.

ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΣΑΒΒΑΤΟ

ΟΙΚΙΑ ΚΑΣΑΝΔΡΑΣ 10

ΑΝΩ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ

ΤΗΛ. 9701 285

ΠΩΛΕΙΤΑΙ

κόπεδο στην τοποθεσία "Πλατανάκια"

Κόνιτσας (δίπλα στο δρόμο),

έκτασης 1,5 στρέμμα.

Πληροφορίες: 0651 - 25637

01 - 2524810

Ενοικιαζόμενα δωμάτια με ατομικά
μπάνια και με ιδιωτικό πάρκιν

• Παραδοσιακό Στυλ

ΧΟΥΣΟΣ ΚΩΝ)ΝΟΣ

Τηλ. (0655) 23 2 88

Κόνιτσα

ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΔΕΜΕΡΤΖΙΔΗΣ

Ν Ι Τ Σ Α

νω στον Εθνικό Δρόμο)

Τηλ. 0655/22867

«ΚΟΝΙΤΣΑ

ΣΥΝΕΡΓΕΙΟ
ΔΟΜΙΚΩΝ
ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ

ΜΠΟΥΛΤΟΖΕΣ - ΦΟΡΤΩΤΕΣ ΤΣΑΠΕΣ
ΚΟΜΠΡΕΣΕΡ - GRADAR - ΟΔΟΣΤΡΩΤΗΡΕΣ
ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΛΑΤΟΜΕΙΟΥ
ΗΛΕΚΤΡΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ - ΣΥΓΚ/ΣΕΙΣ ΓΕΝΙΚΟΣ

ΣΩΤ. ΛΩΤΟΣ & Β. ΧΑΙΖΗΜΕΛΕΤΙΟΥ

ΑΝΤΙΓΩΝΗΣ 10 - ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΑΡΑΤΩΝΟΣ
ΤΗΛ. 51 38315